Πολυτεχνείο - 28 Χρόνια Διαδρομή

Τα 28 χρόνια που μας χωρίζουν από την εξέγερση του Πολυτεχνείου μπορεί να πει κανείς ότι αποτελούν ένα χρονικό διάστημα υπεραρκετό για τους ιστοριογράφους της Αριστεράς, προκειμένου να ξεδιαλύνουν τους μύθους, τις σκόπιμες αποκρύψεις και τις παραποιήσεις και να αναδείξουν στις πραγματικές τους διαστάσεις τα γεγονότα και κυρίως το ιστορικό μήνυμα μιας απόπειρας άμεσης επαναστατικής ανατροπής από τους εργαζόμενους της Αθήνας, όπως τουλάχιστον αυτό καταγράφηκε στη συλλογική ταξική μνήμη.

Αντίθετα, η επίσημη άποψη για την εξέγερση στα πλαίσια μιας εθνικής-σχολικής «επετείου» καλλιεργήθηκε επίμονα στις νεότερες γενιές αποκρύβοντας με προσοχή τον ταξικό επαναστατικό χαρακτήρα της εξέγερσης. Παρουσιάζεται συστηματικά η εικόνα μιας καθαρά ρομαντικής και σπουδαστικής εξέγερσης με περιορισμένους και συνάμα αόριστους αντιστασιακούς στόχους (αποκατάσταση της αστικής δημοκρατίας, αναβάθμιση της παιδείας κλπ.). Η εικόνα αυτή, κερδίζει ακόμη περισσότερο έδαφος στα μάτια των νεωτέρων, καθώς μάλιστα παρακολουθούν με αποστροφή τη σταδιακή ενσωμάτωση των διάφορων «κορυφαίων» της περίφημης «γενιάς του Πολυτεχνείου» στην άρχουσα τάξη ή στις κομματικές ηγεσίες. Η σύγχυση επιτείνεται από την αποσπασματική και μεροληπτική παρουσίαση των γεγονότων (από τους ίδιους ή από τους διαφημιστές τους) προκειμένου να ενισχύσουν την ατομική τους προβολή και την πολιτική τους καριέρα.

Από την άλλη μεριά η ηγεσία της «επίσημης» Αριστεράς, που όχι μόνο κράτησε τις αποστάσεις και τις επιφυλάξεις της από τα ίδια τα γεγονότα (ΚΚΕ και ΚΚΕεσ. της εποχής εκείνης) αλλά στην πραγματικότητα πολέμησε λυσσασμένα το επαναστατικό σοσιαλιστικό μήνυμα του Νοέμβρη σε όλη τη διαδρομή των 28 χρόνων, βολεύτηκε πολύ καλά από αυτήν την ευνουχισμένη επίσημη «σχολικού τύπου» εκδοχή και την ενίσχυσε όσο μπορούσε με άνευρες, κουραστικές, επετειακού τύπου, παρλάτες και εκδηλώσεις. Παράλληλα, φρόντισε και αυτή από τη μεριά της να «αξιοποιήσει» για το σκοπό αυτό και φυσικά να αφομοιώσει όσους «εκπροσώπους» της «ιστορικής γενιάς» έπεσαν στην επιρροή της, λιβανίζοντάς τους διαρκώς και κολακεύοντας την ανθρώπινη ματαιοδοξία τους.

Παρόλα αυτά στη διαδρομή των 28 χρόνων, το ιστορικό μήνυμα της εξέγερσης όχι μόνο παρέμεινε ζωντανό μέσα στο βάθος της συλλογικής ταξικής μνήμης, αλλά και (όχι χωρίς έκπληξη είναι αλήθεια) βλέπουμε το πραγματικό του νόημα να ανασύρεται από το βάθος αυτής της μνήμης και να αναζωπυρώνεται σε κάθε κορυφαία στιγμή της ταξικής πάλης. Στις μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις, στις μαζικές καταλήψεις, στα κύματα των μαθητικών εξεγέρσεων, το σύμβολο του Πολυτεχνείου αποτινάζεται από τα αλλεπάλληλα στρώματα της μπογιάς με τα οποία το είχαν σκεπάσει οι αστοί πολιτικάντηδες, οι πληρωμένοι δημοκόποι, οι πονηροί ρεφορμιστές, οι υποταγμένοι δάσκαλοι και ξαναβρίσκει το πραγματικό του νόημα: της ταξικής εξέγερσης, της άμεσης δημοκρατίας, της σοσιαλιστικής προοπτικής.

Ωστόσο ο ισολογισμός της διαδρομής των 28 χρόνων αναγκαστικά πρέπει να συνυπολογίζει τις τεράστιες απώλειες, τις υποχωρήσεις της πολιτικής συνείδησης των εργαζομένων που γνωρίσαμε τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια με την κατάρρευση του «υπαρκτού» από τη μια μεριά και τη σαρωτική νεοφιλελεύθερη επίθεση από την άλλη. Οι εξεγέρσεις του παρελθόντος χάνουν αναγκαστικά ένα μέρος από την ακτινοβολία τους μέσα στη γενικότερη απαξίωση του απελευθερωτικού σοσιαλιστικού οράματος.

της Σύνταξης...

Είναι λοιπόν φανερό ότι οι ταξικές εξεγέρσεις του παρελθόντος μπορούν να αποτιμηθούν πραγματικά και να ανακτήσουν το πραγματικό τους νόημα μόνο μέσα από το πρίσμα που δημιουργούν οι επόμενες περίοδοι ανόδου του εργατικού κινήματος. Το κίνημα κατά της «παγκοσμιοποίησης», χωρίς να έχει λάβει ακόμη τα μαζικά και ταξικά χαρακτηριστικά που θα απαιτούσαν μιαν αντίστοιχη ιδεολογική ανασυγκρότηση, ξαναζωντανεύει με γοργούς ρυθμούς πολλές από τις μορφές της μαζικής πάλης που γνώρισαν οι δεκαετίες του 60 και του 70. Οι αναφορές του σημερινού αναπτυσσόμενου κινήματος και η σύνδεσή του με το νόημα και την εμπειρία του Νοέμβρη του '73 στην Ελλάδα αλλά και με τις αντίστοιχες κορυφαίες στιγμές της ταξικής πάλης του παγκόσμιου εργατικού κινήματος θα πραγματοποιηθούν μόλις αυτό ανδρωθεί και αναζητήσει τον πολιτικό του καθορισμό.

Αλλαγή σελίδας ή Επιτάχυνση των ρυθμών

Το χτύπημα της 11ης Σεπτέμβρη οπωσδήποτε δημιούργησε ένα καινούργιο κλίμα στην παγκόσμια πολιτική κατάσταση. Το κλίμα αυτό επιτρέπει όχι μόνο τους απάνθρωπους βομβαρδισμούς των άμαχων πληθυσμών του Αφγανιστάν και τις βάρβαρες επιθετικές ενέργειες του Ιμπεριαλισμού (αποστολή στρατευμάτων, εισβολή του ισραηλινού στρατού στις αυτονομημένες παλαιστινιακές περιοχές, σφαγή των Τούρκων αγωνιστών στην Κωνσταντινούπολη, κλπ.) αλλά επίσης την επιβολή μιας σειράς από αντιδημοκρατικά και αντεργατικά μέτρα μέσα στις ίδιες τις καπιταλιστικές χώρες. Ωστόσο τα αναμφισβήτητα αυτά γεγονότα πολύ απέχουν από το να χαρακτηρίζουν μια νέα περίοδο της ανθρώπινης ιστορίας, σαν ένα «γύρισμα της σελίδας» όπως προσπαθούν μεθοδικά και επίμονα να μας πείσουν οι κάθε λογής σχολιαστές του αστικού τύπου και των ΜΜΕ προκειμένου να συντηρήσουν το κλίμα υστερικού τρόμου και ξενοφοβίας.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου παραμένουν τα ίδια με την προηγούμενη περίοδο και η 11η Σεπτέμβρη μοιάζει να επιταχύνει τους ρυθμούς εξέλιξης και να οξύνει τις αντιθέσεις. Η οικονομική ύφεση είχε ήδη εμφανιστεί μέσα στην ίδια την καρδιά του παγκόσμιου καπιταλισμού από αρκετούς μήνες. Η ραγδαία αύξηση των δαπανών για τους εξοπλισμούς είναι ένα φάρμακο που καταπολεμά προσωρινά τα συμπτώματα της αρρώστιας αλλά σε καμιά περίπτωση την ίδια την αρρώστια. Η αμφισβήτηση του νεοφιλελεύθερου μοντέλου σαν δήθεν πανάκεια για κάθε νόσο, είχε αρχίσει να ροκανίζει σοβαρά την αξιοπιστία του μέσα στις ίδιες τις άρχουσες τάξεις. Στην ενεργειακή κρίση του ιδιωτικοποιημένου δικτύου διανομής ηλεκτρισμού στη Καλιφόρνια, στην άθλια διαχείριση των ιδιωτικοποιημένων σιδηροδρομικών μεταφορών στη Βρετανία ήλθαν να προστεθούν η κρίση στις ιδιωτικοποιημένες αερομεταφορές και ο κίνδυνος κατάρρευσης των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών. Ο κρατικός παρεμβατισμός κρίνεται τώρα πάλι αναγκαίος προκειμένου να επιδοτηθούν οι κεφαλαιούχοι από τον κρατικό κορβανά, δηλαδή από τα χρήματα των εργαζομένων. Αυτοί οι ίδιοι που μέχρι χθες έκραζαν διαρκώς για την ανάγκη μείωσης του «πολυέξοδου και αντιπαραγωγικού κράτους» προκειμένου να αρπάξουν τα «φιλέτα» τα δημιουργημένα και πάλι από τα χρήματα των εργαζομένων.

Από την άλλη μεριά οι αντιστάσεις της εργατικής τάξης που κορυφώθηκαν με τις κινητοποιήσεις της Γένοβας όχι μόνο δεν έχουν υποστεί κάποια ήττα αλλά μπορούν τώρα, μετά από το πρώτο σοκ, να ανασυνταχθούν σε μια νέα βάση. Η αντιπολεμική διάσταση του κινήματος διαρκώς μεγαλώνει και του δίνει την ιδεολογική τροφή και συνοχή. Η διεθνιστική αλληλεγγύη παίρνει μια πολύ συγκεκριμένη και επιτακτική μορφή, καθώς ο πόλεμος παρατείνεται και οι ολέθριες συνέπειές του πάνω στους ανθρώπους και στη φύση γίνονται ολοένα και πιο ορατές. Η βασική παράμετρος που πρέπει να υπερνικηθεί σήμερα από το κίνημα είναι το κλίμα της μαζικής υστερίας και της ξενοφοβίας που αναπτύχθηκε και καλλιεργείται μέσα στις κοινωνίες των καπιταλιστικών χωρών. Για το σκοπό αυτό πρέπει να επιστρατευθούν όλες οι οργανωτικές μέθοδοι και να αξιοποιηθούν όλες οι γνώσεις και οι εμπειρίες. Η πρόκληση είναι μεγάλη και η μάχη αποφασιστική.

Οι επιπτώσεις στην ελληνική πολιτική σκηνή

Μέσα στο κλίμα της ρευστότητας και της ανασφάλειας που κυριάρχησε μετά την 11η Σεπτέμβρη η κυβέρνηση Σημίτη κατάφερε όχι απλώς να διεξάγει ένα συνέδριο χωρίς καμιά ουσιαστική αντιπαράθεση απόψεων και πολιτικών αλλά και να επιβάλει με άνεση τις νεοφιλελεύθερες επιλογές της και να βελτιώσει σημαντικά τους εσωκομματικούς της συσχετισμούς.

Οι μέρες του Απρίλη με την μεγαλειώδη κινητοποίηση της εργατικής τάξης για την απόκρουση του ασφαλιστικού, που ταρακούνησε τις συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες και υποχρέωσε τους «αριστερούς» της εσωκομματικής αντιπολίτευσης να πάρουν θέσεις, έμοιαζαν να έχουν ξεχαστεί από τους ηγέτες, ενώ οι αδύναμες αποσπασματικές παρεμβάσεις των συνέδρων της βάσης και τα χωρίς πολιτική συνοχή συνθήματα της αριστερής πτέρυγας δεν αποδείκνυαν τίποτε άλλο παρά μόνο την πλήρη επικυριαρχία του ηγετικού κυβερνητικού μηχανισμού μέσα στο κόμμα.

Η παλινωδία του Τσοχατζόπουλου με τη δευτερολογία του ήρθε να επισφραγίσει την πλήρη υποταγή και τον συμβιβασμό της αριστερής πτέρυγας στην κυβερνητική εξουσία των νεοφιλελεύθερων εκσυγχρονιστών.

Τα πρώτα τολμηρά βήματα της ανασχηματισμένης κυβέρνησης (ιδιωτικοποίηση της Εθνικής Τράπεζας, παραπέρα εμπορευματοποίηση των κρατικών υπηρεσιών υγείας, νύξεις για την «επίλυση» του ασφαλιστικού) δείχνουν ξεκάθαρα τις προθέσεις αλλά και τα περιθώρια που έχουν δημιουργηθεί μετά από τις 11 Σεπτέμβρη. Αλλωστε ο νέος υπερυπουργός (πάλαι ποτέ «πρωταγωνιστής» και αυτός της «γενιάς του Πολυτεχνείου») δεν δίστασε καθόλου να συνοψίσει το νέο κυβερνητικό δόγμα: διαρκής αγώνας για ιδιωτικοποιήσεις χωρίς τέλος! Ωστόσο οι προθέσεις αυτές, μέσα στο νέο διεθνές πλαίσιο και τις νέες τάσεις που αναπτύσσονται ραγδαία κάτω από την απειλή της εντεινόμενης οικονομικής ύφεσης, ίσως να αποδειχθούν σύντομα ντεμοντέ. Τα μηνύματα για αναδίπλωση ξανά στον κρατικό παρεμβατισμό πληθαίνουν από τις μητροπόλεις του καπιταλισμού και δεν αποκλείεται οι εξελίξεις να αφήσουν μετέωρους τους δογματικούς νοεφιλελεύθερους Σημιτικούς τεχνοκράτες. Ομως ακόμη και ένας τέτοιος αναπροσανατολισμός δεν πρόκειται να αναιρέσει καθόλου τη μεθοδικά σχεδιαζόμενη, νέα επίθεση ενάντια στις κατακτήσεις και το επίπεδο ζωής των εργαζομένων.

Η ελληνική εργατική τάξη έχοντας πολύ λίγο επηρεαστεί από το κλίμα της διεθνούς τρομολαγνείας, έχει επιβάλει στο τύπο και στα ΜΜΕ μια σχετικά αντιπολεμική στάση. Η ανάγκη όμως να αναπτυχθεί ένα ενιαίο αντιπολεμικό μαζικό κίνημα που θα συνδεθεί τόσο με τα άμεσα συνδικαλιστικά αιτήματα για την απόκρουση της συνεχιζόμενης νεοφιλελεύθερης επίθεσης όσο και με τις αντίστοιχες διεθνείς αντιπολεμικές καμπάνιες, είναι πλέον περισσότερο από αναγκαία. Οι οργανώσεις της άκρας Αριστεράς καλούνται και πάλι να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων και να υπερβούν τις χρόνιες υποκειμενικές τους δυσκαμψίες. Καλούνται να σταματήσουν επιτέλους τους ατέλειωτους φαρισαϊσμούς με την ίδρυση των παράλληλων «πλατιών» αντιπολεμικών «μετώπων».

Ας θυμηθούμε στο σημείο αυτό την εμπειρία του Νοέμβρη του 73: Πώς το ζωντανό κίνημα παραμέρισε τις ρεφορμιστικές προδοσίες, τις μικροκομματικές σκοπιμότητες, τις αδυναμίες των «επαγγελματιών» ηγετών για να αναδείξει το ενιαίο μέτωπο της ταξικής σύγκρουσης που μέσα του αναπτύχθηκε ο διάλογος και η ιδεολογική αντιπαράθεση για πρώτη φορά μετά από έναν ολόκληρο σταλινικό μεσαίωνα. Μια εμπειρία που τουλάχιστον κανένας δεν αμφιβάλλει ότι σημάδεψε όλη την επόμενη ιστορική περίοδο.

Το εργατικό κίνημα στις Η.Π.Α. μετά την 11η του Σεπτέμβρη

του Βαγγέλη Ιτέση

Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι δύο μόλις βδομάδες πριν την 11η του Σεπτέμβρη η Εργατική Συνελεύση της Πολιτείας της Ουάσινγκτον απαίτησε την ανοιχτή συζήτηση για το ψυχροπολεμικό παρελθόν της AFL-CIO, με την δημοσιοποίηση των αρχείων της ώστε να δρομολογηθεί μια πολιτική αυθεντικής διεθνούς εργατικής αλληλεγγύης

«WE ARE STANDING BEHIND OUR PRESIDENT»?

Μια μέρα ακριβώς μετά την σφαγή της 11ης του Σεπτέμβρη ο πρόεδρος της AFL-CIO John Sweeney εξέφραζε την άνευ όρων συμπαράσταση του οργανωμένου εργατικού κινήματος των Η.Π.Α. στον Bush και το ετοιμοπόλεμο επιτελείο του. Οι εκκλήσεις για στήριξη των οικογενειών των θυμάτων (που ήταν στη συντριπτική τους πλειοψηφία εργαζόμενοι) αλλά και για αποτροπή των αντιαραβικών ρατσιστικών συμπεριφορών συνοδεύονταν από τη δέσμευση στις οικουμενικές αξίες που ο αμερικάνικος ιμπεριαλισμός υπερασπίζεται, από την Κολομβία - θα μπορούσε κανείς να προσθέσει - ως την Παλαιστίνη: «*Καμιά θυσία δεν είναι μεγάλη για τους Αμερικάνους προκειμένου να υπερασπίσουν αυτές τις αξίες. Οι Αμερικάνοι εργάτες και πολίτες είναι ενωμένοι στη βάση της διαρκούς υπεράσπισης της Αμερικάνικης δημοκρατίας*». Λίγες μέρες μετά, στις 19 του Σεπτέμβρη στο Detroit, γύρω στους 20 ηγέτες συνδικάτων, ανάμεσά τους ο πρόεδρος της UAW (εργάτες στην αυτοκινητοβιομηχανία) Stephen Yokich όπως και ο πρόεδρος των εργατών στη χαλυβουργία Leo Gerard, σε μια συνάντηση με κυβερνητικούς αξιωματούχους και εκπροσώπους της εργοδοσίας διακήρυτταν την διαθεσιμότητά τους να συμβάλουν στην αναζωογόνηση της οικονομίας των Η.Π.Α.: «*Αυτό το μεγάλο έθνος οικοδομήθηκε απ' τους εργάτες*». Μια σωστή ίσως διαπίστωση που αντί να είναι επιχείρημα κατά της εκμετάλλευσης τους προλεταριάτου χρησιμοποιήθηκε ως επιχείρημα υπέρ της διαιώνισής της, στα πλαίσια μιας ταξικής συνεργασίας η οποία, ούτε λίγο ούτε πολύ, τίθεται ως κάτι το αυτονόητο με δεδομένη την «εθνική κρίση».

Η απόκριση της ηγεσίας της AFL-CIO στην έναρξη των βομβαρδισμών στο Αφγανιστάν ήταν εξίσου απογοητευτική. Στις 9 Οκτώβρη όποιος ξεφύλλιζε τους New York Times ή την Washington Post θα είχε την ευκαιρία να πέσει πάνω σε ολοσέλιδες καταχωρήσεις της μεγαλύτερης στον κόσμο εργατικής συνομοσπονδίας που χαιρέτιζαν την σύνεση και την αποφασιστικότητα του Bush. Παράλληλα οι Γερουσιαστές και οι Αντιπρόσωποι καλούνταν να προωθήσουν δραστικά μέτρα οικονομικής υποστήριξης για τις εκατοντάδες χιλιάδες των ανέργων καθώς και τις οικογένειες των θυμάτων. Την προηγούμενη μέρα ο ίδιος ο Sweeney είχε, χωρίς καμιά αμφιταλάντευση, χαιρετίσει την ιμπεριαλιστική επίθεση: «*ο Πρόεδρος Bush έχει επιδείξει μια εξαιρετικά μεγάλη υπομονή στην οικοδόμηση μιας παγκόσμιας συμμαχίας ενάντια στην τρομοκρατία και του είμαστε ευγνώμονες για την προσοχή που τώρα δείχνει με την επίθεση στρατιωτικών μόνο στόχων στο Αφγανιστάν*». Είτε αφελής είτε απλώς πειθήνια, η ευθυγράμμιση του Sweeney θυμίζει το θλιβερό παρελθόν του αμερικάνικου συνδικαλιστικού κινήματος, τις εποχές δηλαδή που η AFL-CIO ταυτιζόταν με τα συμφέροντα των αμερικάνικων εταιρειών και των αμερικάνικων όπλων.

Σταυροδρόμι

Ευτυχώς, αυτή η στάση, που μοιάζει να εμφανίζει το εργατικό κίνημα στις Η.Π.Α. ως εγγυητή της εθνικής συνοχής που είναι τόσο απαραίτητη για την βιωσιμότητα ενός ιμπεριαλισμού με φιλοδοξίες παγκόσμιας ηγεμονίας, δεν συνιστά έναν κανόνα δίχως εξαιρέσεις. Αντίθετα, στον ίδιο βαθμό που απειλεί να αναστείλει την ταξική αντιπαράθεση, εντείνει μια διαμάχη προσανατολισμού στο εσωτερικό των συνδικάτων.

Το βορειοαμερικάνικο προλεταριάτο, τα

τελευταία χρόνια, βρισκόταν στην πρώτη γραμμή των αντινεοφιλελεύθερων αγώνων (απεργίες στην UPS και στην General Motors), σε διεθνές επίπεδο, ενισχύοντας καθοριστικά την δυναμική των αντιστάσεων στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. Η ανάδειξη το 1995 του Sweeney στην ηγεσία της AFL-CIO, όπως και του Ron Carey πιο πριν στην ηγεσία των Teamsters, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη αγωνιστικών δικτυώσεων βάσης (rank and file movement) και την μαζική ένταξη μεταναστών και γυναικών στα συνδικάτα, έμοιαζε να σηματοδοτεί το τέλος της χρόνιας κυβερνητικής εξάρτησης της AFL-CIO (καθώς και των σχέσεων των στελεχών της με το οργανωμένο έγκλημα) και μια αξιοσημείωτη μετατόπιση προς την ταξική μαχητικότητα. Ακόμα περισσότερο, η κινητοποίηση ενάντια στον Παγκόσμιο Οργανισμό εμπορίου στο Σιάτλ είχε ως αποτέλεσμα την συνάντηση του οργανωμένου εργατικού κινήματος με την ριζοσπαστική νεολαία και την πολυχρωμία των οικολογικών, αντιρατσιστικών και αντισεξιστικών συσπειρώσεων, μια συνάντηση που όπως αποδείχτηκε σε αρκετές περιπτώσεις κατόπιν, με τον συντονισμό του φοιτητικού κινήματος με τα συνδικάτα λ.χ., οδήγησε στη συγκρότηση σταθερών σχετικά δεσμών αλληλέγγυης. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο ότι δύο μόλις βδομάδες πριν την 11η του Σεπτέμβρη η Εργατική Συνελεύση της Πολιτείας της Ουάσινγκτον, ακολουθώντας μια παρόμοια απόφαση της Εργατικής Συνέλευσης του South Bay (στην Καλιφόρνια), απαίτησε την ανοιχτή συζήτηση για το ψυχροπολεμικό παρελθόν της AFL-CIO, με την δημοσιοποίηση των αρχείων της, αλλά και την αποκήρυξη της τότε στάσης της σε σχέση με το εργατικό κίνημα άλλων χωρών ώστε να δρομολογηθεί μια πολιτική αυθεντικής διεθνούς εργατικής αλληλεγγύης. Η εμπλοκή των βορειοαμερικάνικων συνδικάτων στο κίνημα κατά της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης ήταν μέχρι τώρα κατά πολύ μεγαλύτερη από αυτήν των ευρωπαϊκών συνδικάτων, παρά τις τόσο διαφορετικές πολιτικές τους παραδόσεις. Για πρώτη φορά, επίσης, μετά από πολλές δεκαετίες άρχισε να τίθεται στην ημερήσια διάταξη η διασφάλιση της πολιτικής ανεξαρτησίας της εργατικής τάξης με την δημιουργία ενός Εργατικού Κόμματος, το οποίο, μολονότι ακόμα ανίσχυρο, έχει ήδη απομακρύνει αρκετούς οργανωμένους σε συνδικάτα εργάτες από την επιρροή των Δημοκρατικών.

Η αναγέννηση του συνδικαλισμού, η εξάπλωση των εργατικών αγώνων, η ολοένα μεγαλύτερη έκθεση στον καθαρό αέρα της παγκόσμιας αντίστασης και της διεθνούς αλληλεγγύης, η προσπάθεια για μια αξιόπιστη και ανεξάρτητη εργατική πολιτική, όλα αυτά δεν μπορούν πια να παραμεριστούν έτσι απλά με την ευθυγράμμιση του Sweeney. Αντίθετα, τα πρόσφατα γεγονότα τοποθετούν το εργατικό κίνημα των Η.Π.Α σε ένα σταυροδρόμι, όπου οι αντιτιθέμενες επιλογές έχουν ίσως ιστορική πια σημασία.

Τα ερωτήματα

Ήδη στον εργατικό τύπο στις Η.Π.Α. αρχίζει να εμφανίζεται μια πραγματικά ριζοσπαστική επιχειρηματολογία, που αντί να κατατείνει στην υποστήριξη της «αντιτρομοκρατικής» ιμπεριαλιστικής εκστρατείας αντιτάσσει τα συμφέροντα της εργατικής τάξης, τόσο στις Η.Π.Α. όσο και σε ολόκληρο τον κόσμο, σε αυτά των κυρίαρχων τάξεων και του πολιτικού ή στρατιωτικού προσωπικού τους. Πρόκειται βέβαια, προς το παρόν, για περιπτώσεις που σχετίζονται άμεσα με τον συνδικαλιστικό ακτιβισμό βάσης: το έντυπο Labor Notes (www.labornotes.org), τις ιστοσελίδες διαλόγου και ενημέρωσης Labor Standard (www.igc.org/laborstandard), Kansas City Labor (www.kclabor.org), LaborNet USA (www.labornet.org), καθώς και τον τύπο του Εργατικού Κόμματος (www.igc.apc.org/ipa). Εδώ, η καταδίκη της σφαγής στο παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου και στο Πεντάγωνο, οι εκκλήσεις για υλική υποστήριξη των οικογενειών των θυμάτων και των ανέργων, καθώς και οι επισημάνσεις για την ανάγκη μέτρων ασφάλειας για τους εργαζόμενους στα ταχυδρομεία, μετά τις πρόσφατες επιθέσεις με τον βάκιλο του άνθρακα, συνδυάζονται με την επαγρύπνιση όσον αφορά τα κρούσματα ρατσισμού, τον περιορισμό των πολιτικών ελευθεριών, στο όνομα της «αντιτρομοκρατικής» θωράκισης, τη διάθεση των αφεντικών να επωφεληθούν πιέζοντας για περιστολή δικαιωμάτων και, τέλος, τον ίδιο τον πόλεμο.

Σε ένα άρθρο του, με τίτλο «Ο Πόλεμος

Είναι Ζήτημα της Εργατικής Τάξης», ο Bill Onasch, από τους υπευθύνους της ιστοσελίδας Kansas City Labor, τονίζει ότι η τραγωδία της 11ης του Σεπτέμβρη δίνει την ευκαιρία στην πολιτική και στρατιωτική ηγεσία των Η.Π.Α. να ενεργοποιήσει μια εξαιρετικά σοβαρή, παράπλευρη ατζέντα που περιλαμβάνει: «*την προώθηση και διασφάλιση των παγκόσμιων συμφερόντων των αμερικάνικων επιχειρήσεων · την δικαιολόγηση όχι μόνο της διατήρησης αλλά και της επέκτασης της πολεμικής βιομηχανίας η οποία απειλήθηκε με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου · τον πειθαναγκασμό ή και εκφοβισμό των συνδικάτων ώστε να επιδειχθεί αυτοσυγκράτηση, ακόμα και να αμφισβητηθούν κεκτημένα δικαιώματα, εφόσον η Αμερική βρίσκεται σε πόλεμο · την αξιοποίηση των απαιτήσεων του πολέμου για την δικαιολόγηση ακόμα μεγαλύτερων περιβαλλοντικών θυσιών στις πετρελαϊκές, μεταλλευτικές και υλοτομικές εταιρείες · νέες χαλιναγωγήσεις στις πολιτικές ελευθερίες ώστε να φιμωθεί η όποια διαφωνία · την εκτροπή του προϋπολογισμού από τις κοινωνικές δαπάνες σε ποικιλόμορφες επιδοτήσεις στις επιχειρήσεις*».

Ένας άλλος ακτιβιστής του εργατικού κινήματος, και μέλος του Εργατικού Κόμματος στη Νέα Υόρκη, ο Andy Pollack, εντοπίζει με ακόμα μεγαλύτερη οξυδέρκεια το έδαφος της «αντιτρομοκρατικής» εκστρατείας των Η.Π.Α. και της καπιταλιστικής Ευρώπης. Παραπέμποντας στην αρθρογραφία του ίδιου του αστικού τύπου στις Η.Π.Α. διαπιστώνει ότι αυτό που τίθεται στην ημερήσια διάταξη της διεθνούς πολιτικής δεν είναι άλλο από την διασφάλιση των αναδιαρθρώσεων της παγκόσμιας αγοράς, με τη βοήθεια μιας τεράστιας στρατιωτικής κινητοποίησης που φέρνει κοντά τις χώρες-εκπροσώπους της καπιταλιστικής «νεωτερικότητας» με τις ηγετικές ελίτ των «καθυστερημένων» οικονομικά περιοχών του πλανήτη. Τα όπλα γίνονται ξανά το εχέγγυο της εμπορευματικής κυκλοφορίας σε ένα ιεραρχικά δομημένο σύνολο από θεσμούς που οργανώνουν συστηματικά την καταπίεση και την ανισότητα. Σε μια τέτοια προοπτική, ο ρόλος του κινήματος ενάντια στην νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση γίνεται θεμελιώδης: «*ένα ισχυρό κίνημα για την ειρήνη μπορεί να αναπτυχθεί μόνο αν το κίνημα ενάντια στο παγκόσμιο κεφάλαιο βρίσκεται στον πυρήνα του και εμφανίζεται ανοιχτά ως μια εναλλακτική λύση τόσο στους πολεμοκάπηλους της Ουάσινγκτον όσο και στους αντιδραστικούς φονταμενταλιστές (κάθε θρησκείας) που θηρεύουν παρασιτικά στην απόγνωση των εκμεταλλευόμενων του κόσμου*». Το προλεταριάτο των Η.Π.Α. δεν πρέπει να εγκαταλείψει το στοίχημα μιας τέτοιας προοπτικής. Αντίθετα, «*οι μόνες δυνάμεις που δείχνουν μια προοδευτική διέξοδο, οι μόνες δυνάμεις που στην πραγματικότητα μπορούν να οικοδομήσουν έναν λογικό κόσμο είναι εκείνες που κινητοποιήθηκαν κατά εκατομμύρια ενάντια στο παγκόσμιο κεφάλαιο στο Σιάτλ, στο Νταβός, στο Κεμπέκ, στην Γένοβα, στο Πόρτο Αλέγκρε και αλλού. Ακόμα περισσότερο, μονάχα εμείς μπορούμε να προτείνουμε μια ορθολογική εναλλακτική λύση σε εκείνους που μισούν τον πόλεμο αλλά δεν βλέπουν άλλον τρόπο για να σταματήσει η τρομοκρατία*».

Το editorial των Labor Notes του Οκτωβρίου, γραμμένο από τον T. Reyes θέτει επίσης με σαφήνεια τα ερωτήματα που το βορειοαμερικάνικο εργατικό κίνημα ήδη έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει: «*Θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε ενάντια στην παγκοσμιοποίηση των επιχειρήσεων και να εντείνουμε τους δεσμούς μας με εργάτες σε άλλες χώρες ή θα συναινέσουμε σε μια συμπεριφορά «πρώτα η Αμερική»; Θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τα δικαιώματα των μεταναστών ή θα καταφύγουμε στις λογικές της εθνικής συλλογικής ευθύνης; Θα συνεχίσουμε να αναζητούμε νέες στρατηγικές συνδικαλιστικής οργάνωσης αν οι καμπάνιες των συνδικάτων σε συγκεκριμένες βιομηχανίες χαρακτηριστούν διχαστικές ή «αντιαμερικάνικες»; Θα αγωνιστούμε για κοινωνικά δικαιώματα όταν οι εταιρίες εξαγγέλουν απολύσεις;*» Η μέχρι τώρα στάση του συνδικαλιστικού κινήματος προσφέρει και τα δύο ενδεχόμενα αυτής της διάζευξης. Πέρα από την ευθυγράμμιση γενικά της συνδικαλιστικής ηγεσίας, είναι πολλά τα συνδικάτα που διατηρούν ακόμα την μαχητικότητά τους (λ.χ. το SEIU, το μεγαλύτερο αυτή τη στιγμή συνδικάτο της AFL-CIO, που καλύπτει εργαζόμενους στον τομέα των υπηρεσιών και περιλαμβάνει έναν μεγάλο αριθμό μεταναστών και γυναικών ή το UFW των εργατών γης) και θέτουν, διστακτικά έστω, το ζήτημα της εξάλειψης των κοινωνι-

κών ανισοτήτων και της φτώχειας. Αυτή η κατεύθυνση είναι που πρέπει να ενισχυθεί αποφασιστικά: το να αποτραπεί η εργατική εναντίωση σημαίνει εγκατάλειψη της ελπίδας που αναδύθηκε από τους αγώνες των τελευταίων χρόνων · το να αποσιωπηθεί ο ρόλος του αμερικάνικου κεφαλαίου στην παγκόσμια κατανομή της εκμετάλλευσης σημαίνει υπονόμευση της διεθνούς αλληλεγγύης και του συντονισμού των αντιστάσεων.

Οι πρώτες απαντήσεις

Εκτός όμως από τα επιχειρήματα υπάρχουν και συγκεκριμένες πράξεις οι οποίες πιστοποιούν ότι πράγματι μια διεθνιστική επιλογή δεν είναι απλά και μόνο μια υπόθεση εργασίας για το συνδικαλιστικό κίνημα. Έτσι, στις 21 του Σεπτέμβρη η πρόεδρος του συνδικάτου SEIU στη Νέα Υόρκη Dennis Rivera (Local 1199, 220.000 μέλη στην μητροπολιτική περιοχή της πόλης) δημοσιοποίησε την αντίθεση του συνδικάτου στην εξαπόλυση ενός πολέμου, παράλληλα με την απαίτηση να δικαστούν οι υπεύθυνοι των τρομοκρατικών ενεργειών. Στις 22 του Σεπτέμβρη, στο San Francisco, το τοπικό συνδικάτο των λιμενεργατών αποφάσισε να στείλει μια επιδοκιμαστική επιστολή στην Barbara Lee, το μόνο μέλος του Κονγκρέσσου που αντιτάχθηκε στους πολεμικούς σχεδιασμούς, ενώ στην συζήτηση που προηγήθηκε, για τον πόλεμο, ήταν κοινή η διαπίστωση ότι μια κόκκινη κλωστή συνδέει την «εθνική ασφάλεια», την εξωτερική πολιτική των επεμβάσεων για τις «αξίες της Αμερικής» και τις εργοδοτικές απόπειρες για μεγαλύτερη επιτήρηση και πειθάρχηση των εργατών. Το ίδιο περίπου χρονικό διάστημα, το σωματείο των εργαζόμενων στον τύπο CWA υπογράμμιζε τις συνέπειες της επιβολής ελέγχων στη ροή των πληροφοριών και αναγνώριζε ότι ο πατριωτισμός είναι ένα «δίκοπο μαχαίρι» που απειλεί σοβαρά την δημοκρατική ενημέρωση. Στις 24 του Σεπτέμβρη η Εργατική Συνέλευση του San Francisco κατέληξε σε μια απόφαση που καταδικάζει οποιαδήποτε στρατιωτική δράση με αφορμή την σφαγή στο Μανχάταν. «*Απορρίπτουμε την άποψη ότι ολόκληρα έθνη θα έπρεπε να τιμωρηθούν για τις πράξεις ενός μικρού αριθμού ανθρώπων. Οι βομβαρδισμοί και τα στρατιωτικά χτυπήματα θα τροφοδοτήσουν μονάχα έναν ατέλειωτο κύκλο εκδίκησης που το μόνο που μπορεί να επιφέρει είναι τον θάνατο ακόμα περισσότερων αθώων πολιτών, τόσο εδώ όσο και στον υπόλοιπο κόσμο*». Ταυτόχρονα, τονίζεται ότι η εργατική τάξη θα πρέπει να υπερασπίσει τα δικαιώματα των μεταναστών, να αντισταθεί σε κάθε περιστολή των πολιτικών ελευθεριών, για λόγους εθνικής ασφαλείας, και ιδίως σε κάθε προσπάθεια να αμφισβητηθεί η δυνατότητα των εργαζομένων να συνδικαλίζονται, να απεργούν και να περιφρουρούν τους αγώνες τους. Η συζήτηση για τις πραγματικές καταβολές της τρομοκρατικής αγριότητας της 11ης του Σεπτέμβρη οφείλει να ανοίξει, σε όλες της τις διαστάσεις, χωρίς να επισκιάζεται από τις σκοπιμότητες της εξωτερικής πολιτικής της κυβέρνησης. Και μια τέτοια συζήτηση υποβάλλει την προοπτική της οικονομικής και πολιτικής δικαιοσύνης: «*Το μεγαλύτερο μνημείο μας για τους χαμένους αδελφούς και αδελφές μας θα είναι ένας κόσμος ειρήνης, δικαιοσύνης, ανεκτικότητας και κατανόησης, εμποτισμένος από την αλληλεγγύη των εργαζόμενων ανθρώπων*».

Η πιο σημαντική, ωστόσο, διαφοροποίηση από το πολεμικό κλίμα και τον πατριωτικό πυρετό ήρθε από την ίδια την Νέα Υόρκη. Πρόκειται για ένα κείμενο υπογραφών με τίτλο «Εργάτες της Νέας Υόρκης Ενάντια στον Πόλεμο», με το οποίο οι 500 σχεδόν υπογράφοντες και υπογράφουσες, συνδικαλιστές/τριες (ανάμεσά τους 13 πρόεδροι τοπικών συνδικάτων), εναντιώνονται στις πολεμικές επιχειρήσεις της κυβέρνησης Bush, στο κλίμα ρατσισμού και ξενοφοβίας, στην συρρίκνωση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και σε κάθε υπονόμευση του επιπέδου διαβίωσης της εργατικής τάξης, αξιώνουν την δικαιοσύνη, μέσω ενός ανεξάρτητου, διεθνούς δικαστηρίου, για τους εμπνευστές της επίθεσης στο WTC και στο Πεντάγωνο και την άμεση βοήθεια στις οικογένειες των θυμάτων και τους απολυμένους εργάτες, ενώ επιμένουν ότι η ειρήνη απαιτεί παγκόσμια κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη.

Μια ιστορική επιλογή;

Η έκβαση της αντιπαράθεσης στο εσωτερικό των οργανώσεων του προλεταριά-

του στις Η.Π.Α. δεν θα κριθεί προφανώς μόνο από τις πρωτοβουλίες και τα επιχείρηματα της μίας ή της άλλης πλευράς. Η ηγεσία της AFL-CIO βασίζεται σε ένα κλίμα πατριωτικής υστερίας που ωστόσο, με την παράταση των πολεμικών επιχειρήσεων και την αναπόφευκτη κατάδειξη - μεσοπρόθεσμα, όταν οι «παράπλευρες απώλειες», δηλαδή οι δολοφονίες αμάχων, θα πυκνώσουν - της υποκρισίας των εμπνευστών τους, θα αρχίσει να υποχωρεί αισθητά. Ήδη αυτό συμβαίνει στην Βρετανία, την χώρα της οποίας η σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση με τόσο ενθουσιασμό έσπευσε να συνταχθεί με τους βορειοαμερικάνικους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς, και μπορούμε βάσιμα να υποθέσουμε ότι δεν θα αργήσει να συμβεί και στις Η.Π.Α.. Με δεδομένο μάλιστα τον αριθμό των απολύσεων, η ηγεσία της AFL-CIO θα έχει να διαχειριστεί όλο και περισσότερο προβλήματα όπως αυτά της εργασιακής ανασφάλειας και ευρύτερα των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, αντί να ασχολείται με την αποκατάσταση των «αμερικάνικων αξιών» και την «απόδοση δικαιοσύνης» με τα όπλα του αμερικάνικου στρατού.

Η στάση της ευθυγράμμισης βασίζεται όμως και στις συσσωρευμένες από δεκαετίες δυνάμεις αδράνειας μέσα στα συνδικάτα οι οποίες, παρά την πρόσφατη αγωνιστική επανάκαμψη, εξακολουθούν να κυριαρχούν ελλείψει μιας ουσιαστικής εργατικής δημοκρατίας που θα μπορούσε να αντισταθμίσει δραστικά την προδιάθεση της γραφειοκρατικής διοίκησης για ταξική συνεργασία και «εθνική υπευθυνότητα» . Μια επιστροφή στις «παλιές καλές μέρες» της ψυχροπολεμικής ομοψυχίας ανταποκρίνεται ακριβώς σε μια ιδεολογία αυτοσυντήρησης που δεν έχει να κάνει με την αφέλεια του τάδε ή του δείνα συνδικαλιστικού στελέχους αλλά με τα συμφέροντα ενός ολόκληρου κοινωνικού, παρασιτικού στρώμματος: της εργατικής γραφειοκρατίας. Η ηγεσία του Sweeney δεν κατάφερε ποτέ να εκφράσει μια αποτελεσματική στρατηγική που θα μετέφερε την δυνατότητα καθορισμού των πιο σημαντικών επιλογών από τα χέρια της εργατικής γραφειοκρατίας σε αυτά των αγωνιστικών δικτυώσεων βάσης. Αυτή η τελευταία παράμετρος είναι και η πλέον κρίσιμη. Με αυτήν την έννοια, η τύχη της διεθνιστικής επιλογής στο εργατικό κίνημα των Η.Π.Α. θα εξαρτηθεί από την ισχυροποίηση και ανάπτυξη των αγωνιστικών δικτυώσεων βάσης, στο έδαφος της κοινωνικής κρίσης και της πολιτικής αποσταθεροποίησης, αλλά και από την εμβέλεια της κοινής δράσης του προλεταριάτου με τα υπόλοιπα κοινωνικά κινήματα στα πλαίσια του διεθνούς αγώνα για την κοινωνική δικαιοσύνη.

Αν το πρωινό της 11ης του Σεπτέμβρη δεν επεφύλασσε μια τέτοια τραγωδία, οι δρόμοι της Ουάσινγκτον, στα τέλη του ίδιου μήνα, θα κατακλύζονταν από εργάτες και εργάτριες σε μια πλουραλιστική «Κινητοποίηση για την Παγκόσμια Δικαιοσύνη» (MGJ). Αν αυτή η κινητοποίηση αναβλήθηκε, υπό το βάρος των γεγονότων, και οι τοπικές καμπάνιες της AFL-CIO για την μαζική συμμετοχή στις προγραμματισμένες δράσεις μεταβλήθηκαν σε καμπάνιες αλληλοβοήθειας για τα θύματα του φονταμενταλιστικού κυνισμού, αυτό δεν συνεπαγεται μόνο μια επιστροφή στην «πατριωτική ευαισθησία» αλλά κυρίως μια στοιχειακή επανανακάλυψη της κοινωνικής αλληλεγγύης, ως ζήτημα πια ζωής και θανάτου, και του δημόσιου χώρου, ως ενός χώρου όπου οι άνθρωποι συμπάσχουν, αγωνιούν και βοηθούν ο ένας τον άλλον αντί απλώς να συναλλάσσονται. Η ριζοσπαστική νεολαία του διεθνούς κινήματος, που ήδη πρωταγωνιστεί στις αντιπολεμικές δραστηριότητες, μπορεί να επιδράσει παραδειγματικά ώστε αυτή η στοιχειακή αλληλεγγύη και συναίσθηση να τροφοδοτήσει την ανεξάρτητη μαζική δράση της εργατικής τάξης με μια αποφασιστικότητα εναντίωσης.

Η «αντιτρομοκρατική» εκστρατεία τοποθετεί τους οργανωμένους εργάτες των Η.Π.Α. σε ένα σταυροδρόμι όπου αυτό που διακυβεύεται είναι να εγκαταλείψουν τις ελπίδες τους ή να στοιχηματίσουν, με περισσότερες πιθανότητες, σε αυτές. Η δεύτερη επιλογή σημαίνει ότι τα αφεντικά και η συνδικαλιστική γραφειοκρατία πρέπει να βρουν έναν αντίπαλο στον πόλεμό τους που θα κατανοεί ότι δεν έχει να χάσει παρά μόνο τις αλυσίδες του, τη στιγμή που ήδη έχει χάσει κάποιες χιλιάδες από τους ταξικούς του αδελφούς και τις ταξικές του αδελφές, είτε στο Μανχάταν είτε στην Καμπούλ.

Μια κριτική στη πολιτική στάση του ΣΕΚ

του Γιάννη Γκολφινόπουλου

Η έκταση και το κοινωνικό και πολιτικό βάρος του διεθνούς κινήματος, ιδιαίτερα μετά τη μάχη της Γένοβας, έχει επιδράσει καταλυτικά στο πολιτικό σκηνικό δίνοντας τη δυνατότητα στην αριστερά, σε όλες τις εκδοχές της να βγει επιθετικά στο προσκήνιο. Η είσοδος στις γραμμές του κινήματος ολοένα και περισσοτέρων αγωνιστών/τριών , η πολιτική ριζοσπαστικοποίηση που λαμβάνει χώρα ιδιαίτερα στη νεολαία έχουν διαμορφώσει το πραγματικό έδαφος για τη συνάντηση πολιτικών συνιστωσών με διαφορετικό παρελθόν, αναφορές και μορφές δράσης, για τον συντονισμό τους σε παγκόσμιο επίπεδο απέναντι στον κοινό εχθρό.

Οι ευεργετικές αυτές επιπτώσεις είναι πια ορατές και στην ελλάδα καθώς η ανάγκη να εκφραστεί η αντίσταση στη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση στα πλαίσια του διεθνούς κινήματος συσπείρωσε τις πολιτικές εκείνες δυνάμεις που κατανόησαν τον ιστορικό χαρακτήρα και την εμβέλεια του εγχειρήματος.

Κατά τρόπο εντελώς παράδοξο, η ηγεσία του ΣΕΚ, που επεξεργάζεται και αποφασίζει την πολιτική του κόμματος, μολονότι ομνύει στο όνομα του διεθνούς κινήματος έχει χαράξει και ακολουθεί με γρανιτένια συνέπεια ένα '' μοναχικό'' δρόμο.

Η μοναξιά του σχοινοβάτη.

Ο δρόμος της απομόνωσης και του σεκταρισμού έγινε φανερός ήδη από την περίοδο της προετοιμασίας για την Γένοβα εκπλήσσοντας δυσάρεστα πολλούς συντρόφους. Η επιτροπή ΓΕΝΟΒΑ 2001 συγκροτήθηκε στο περιθώριο όλης της συζήτησης για τη δημιουργία μιας ενωτικής επιτροπής στη βάση μιας ισότιμης πολυφωνίας ομάδων και οργανώσεων, και στην πραγματικότητα ενάντια σ' αυτή τη συζήτηση. Η υποκλοπή υπογραφών (στην πραγματικότητα προσπάθεια για υποκλοπή συναίνεσης) αγωνιστών/τριών του κινήματος και η άρνηση μέχρι το τέλος να συζητήσει με άλλες οργανώσεις τις ριζοσπαστικής αριστεράς για μια κινηματική συνεύρεση, να ποια ήταν η πολιτική της ηγεσίας του ΣΕΚ. Αυτή η έμφαση στην ''δική της'' ιδιαίτερη παρουσία κατ' αντιπαράθεση με όλους τους άλλους (πάγιο χαρακτηριστικό κάθε σεκταριστή) της δημιουργεί μιαν αδήριτη ανάγκη να "υπερβάλλει" λέγοντας "ψεματάκια"! Έτσι, από τις σελίδες του περιοδικού "σοσιαλισμός από τα κάτω" ο φιλαλήθης Λέανδρος Μπόλαρης μας πληροφορεί πως "η πρωτοβουλία Γένοβα 2001 ήταν το μεγαλύτερο κομμάτι" της ελληνικής συμμετοχής στην Γένοβα, χωρίς να θεωρεί αναγκαίο να τεκμηριώσει αυτό που ισχυρίζεται. Ωστόσο, αν και δεν είναι ανάγκη να μεταφερθεί η αντιπαράθεση στο πεδίο των αριθμών είναι αμφίβολο αν μπορεί να ισχυρίζεται κανείς πως η επιτροπή Γένοβα 2001 (όπως άλλωστε και η Ελληνική Επιτροπή) ήταν "μεγαλύτερα κομμάτια" από την αποστολή του ΚΚΕ. Στη συνέχεια ο συντάκτης σ' ένα ακτιβιστικό κρεσέντο μας πληροφορεί πως το πρωί της Παρασκευής η επιτροπή Γένοβα 2001, μαζί με το μπλοκ του Globalize Resistance, κατευθύνθηκαν στην κόκκινη ζώνη και συγκρούστηκαν. Είναι αλήθεια πως δεν γνωρίζουμε αν κάποια στελέχη του ΣΕΚ βρίσκονταν στην Γένοβα απ' την Παρασκευή, και από τη σκοπιά της σύγκρουσης εκείνης της ημέρας δεν μας ενδιαφέρει, όπως και κανέναν άλλωστε, ωστόσο η αλήθεια είναι πως το καραβάνι της Γένοβα 2001 δεν συμμετείχε στην πορεία της Παρασκευής, γιατί απλούστατα δεν είχε ακόμα φτάσει! Το ότι η συμμετοχή που είχαν προγραμματίσει ήταν για την πορεία του Σαββάτου μπορεί κανείς να το πληροφορηθεί ακόμα και από το ίδιο το φυλλάδιο της επιτροπής Γένοβα 2001. Τα υπόλοιπα είναι απλώς παραμυθάκια. Στην πορεία της Παρασκευής το μπλοκ της Ελληνικής Επιτροπής συναντήθηκε και εντάχθηκε οργανικά στην την πιο ριζοσπαστική πτέρυγα του GSF. Εντάχθηκε οργανικά στους σχεδιασμούς για την διαδήλωση εκείνης της ημέρας και στάθηκε πλάι πλάι με τους Τούτι Μπιάνκι, τα Κοινωνικά Κέντρα, την νεολαία της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης και την Κομμουνιστική Επαναστατική Λίγκα (LCR).

Μάλλον δεν τα πήγαμε και τόσο άσχημα για προϊόν "ισορροπιών της ηγεσίας του ΣΥΝ με την πτέρυγα Παπαγιαννάκη- Δαμανάκη" όπως βαθυστόχαστα μας πληροφορεί στο ίδιο τεύχος ο Πάνος Γκαργκάνας. Είναι φανερό, ή ο Πάνος Γκαργκάνας επιχειρεί να συκοφαντήσει την Ελληνική Επιτροπή ή οι Παπαγιαννάκης- Δαμανάκη μεταλλάχθηκαν σε δίδυμο φλογερών επαναστατών! Για το δεύτερο σενάριο ας μου επιτραπούν πάντως κάποιες αμφιβολίες.

Γιατί λοιπόν το ΣΕΚ επιλέγει μια τέτοια στάση; Γιατί οτιδήποτε ξεπερνά τις στενές πολιτικές και οργανωτικές προδιαγραφές της ηγεσίας του ρίχνεται στο λάκκο με τη λάσπη; Μα για να δικαιολογηθεί στα μάτια των μελών ο αγιάτρευτος σεκταρισμός της.

Αντιπολεμικό κίνημα: σεκταρισμός non stop.

Αυτή η πολιτική βρίσκει τη φυσική συνέχειά της μέσα στο αντιπολεμικό κίνημα που αναπτύσσεται σε ολόκληρο τον κόσμο και βεβαίως και στην Ελλάδα. Έτσι, ενώ η κουβέντα γύρω απ' το συντονισμό των δυνάμεων της αριστεράς στο πεδίο του διεθνούς κινήματος, το μόνο πεδίο που είναι ικανό να μπλοκάρει τα σχέδια του ΝΑΤΟ και να φέρει πραγματικές νίκες, ανάβει, ενώ είναι η ώρα να ρίξουμε όλες τις δυνάμεις μας σε μια δράση ενωτική, η ηγεσία του ΣΕΚ μας αφήνει και πάλι άναυδους. Η πρόταση συντονισμού που είδε το φως της δημοσιότητας από την Εργατική Αλληλεγγύη απευθύνεται στην ΕΕΔΥΕ και στο ΔΗΚΚΙ!! Προφανώς, από θέση αρχής κανείς δεν μπορεί να είναι ενάντιος σε συμμαχίες που αφορούν αυτές τις δυνάμεις, όμως εδώ δεν πρόκειται γι' αυτό. Εδώ το ερώτημα προβάλλει αμείλικτο. Στη βάση ποιας εκτίμησης η ηγεσία του ΣΕΚ επιλέγει αυτές τις "εκλεκτικές συγγένειες"; Αν η απάντηση στον πόλεμο του Μπους μπορεί να δοθεί από το διεθνές κίνημα που ήδη αγωνίζεται σε κάθε γωνιά του πλανήτη (και όντως μόνο από αυτό μπορεί να δοθεί αποτελεσματικά), τότε τι εκφράζει αυτή η πολιτική συμμαχιών; Δηλαδή, γιατί η προσπάθεια συντονισμού με την ΕΕΔΥΕ και το ΔΗΚΚΙ πηγαίνει πλάι πλάι με το γύρισμα της πλάτης στις προσπάθειες της υπόλοιπης αριστεράς; Το πιο αδύναμο στοιχείο εξάλλου της αντιπολεμικής δράσης του ΚΚΕ (με εξαίρεση βέβαια το κυνικό "ούτε κλαίμε ούτε γελάμε") είναι η μη κατανόηση της κεντρικότητας του διεθνούς συντονισμού των κινημάτων, η πολύ "δειλή" του ένταξη ως τώρα στο παγκόσμιο κίνημα. Για το ΔΗΚΚΙ είναι αλήθεια πως οι έννοιες "διεθνές", αλλά και "κίνημα", είναι ακόμα ένα μακρινό μέλλον. Αυτός λοιπόν ο αντιιμπεριαλιστικός πυρετός που έχει καταλάβει τελευταία την ηγεσία του ΣΕΚ, απ' ό,τι φαίνεται έχει δώσει πολύ σημαντικά δείγματα προσεταιρισμού της κυνικότητας του μέσου τηλεθεατή, ρίχνοντας την πολιτική σοβαρότητα με την πλάτη στο καναβάτσο. Τι άλλο μπορεί να πει κανείς για μια οργάνωση επαναστατών όταν, ενώ το σύνολο της ριζοσπαστικής πτέρυγας του κινήματος συγκροτεί έναν πειστικό αντιπολεμικό λόγο ρίχνοντας φως μεταξύ άλλων και στις εγκληματικές ευθύνες του ιμπεριαλισμού στην ισχυροποίηση του φονταμενταλισμού, αυτή επιλέγει να δημοσιεύει την αντιπολεμική ''δραστηριότητα'' των φιλάθλων της ΑΕΚ που φώναζαν από κερκίδας ''Οσάμα, Οσάμα''!!!; Πολιτικές δυνάμεις όπως το Δίκτυο, η ΔΕΑ, η ΟΚΔΕ- ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ, το Ξεκίνημα είναι λιγότερο διεθνιστικές και μαχητικές από την ΕΕΔΥΕ και το ΔΗΚΚΙ; Λιγότερο και από τους οπαδούς της ΑΕΚ; Ας αφήσουμε προς το παρόν το ερώτημα να πλανάται

SWP VS SEK.

Εδώ θα ήταν πολύ χρήσιμο να συγκρίνει κανείς την τακτική του ΣΕΚ με τα παραδείγματα της Βρετανίας και της Σκότιας. Το SWP (αδελφή οργάνωση του ΣΕΚ) τόσο στην Αγγλία όσο και στη Σκότια, ανταποκρίνεται θετικά στις ιστορικές προκλήσεις για συντονισμό και σύγκλιση στο πεδίο των αγώνων που έρχονται, προκλήσεις που θέτουν στην ατζέντα ακόμα και το σχηματισμό κοινών οργανώσεων. Τα παραδείγματα της Socialist Alliance στην Αγγλία καθώς και του SSP (Scottish Socialist Party) στη Σκότια είναι πολύ χτυπητά για να μην τα βλέπει κανείς. Και οι δύο αυτές πολιτικές οργανώσεις αποτελούν προϊόντα ανασύνθεσης της αριστεράς και σ' αυτές συμμετέχουν οργανώσεις που πριν δέκα χρόνια ας πούμε θα ήταν αδιανόητο να συνεργαστούν (ISG, τμήμα της τέταρτης διεθνούς, το SWP, η οργάνωση του Militant, το ΚΚ-ΜΒ, διάσπαση του ΚΚΒ κ.α). Και δεν υπάρχει κανείς που να μπορεί να διαφωνήσει με το προφανές, ότι ήταν αυτή η

ειλικρινά ενωτική πολιτική που επιτρέπει σήμερα στην αριστερά της Βρετανίας να βγαίνει δυναμικά στο πολιτικό προσκήνιο, να συναντά ξανά την εργατική τάξη και τη ριζοσπαστική νεολαία. Το SWP έχει μπει για τα καλά στο δρόμο της ανασύνθεσης, ενώ το ΣΕΚ για τα καλά στο δρόμο της απομόνωσης. Η ανάγκη του ΣΕΚ να αποδείξει πως αποτελεί μια ηγεμονεύουσα δύναμη στην αριστερά, η φαντασίωση της ηγεσίας του ότι μπορεί να δράσει (ενν. το ΣΕΚ) καταλυτικά στο κίνημα και τις πολιτικές εξελίξεις από μόνο του (ποιος ξέρει, ίσως φουσκώνοντας αρκετά), αυτό είναι το γόνιμο χώμα στο οποίο ευδοκιμούν τα θλιβερά ψέματα και οι μικρομεγαλισμοί.

Το σταυροδρόμι

Ακόμα περισσότερο, μια τέτοια πολιτική δεν μπορεί παρά να σύρει αυτό το κόμμα έξω από τις ζωντανές διαδικασίες του διεθνούς κινήματος. Το κίνημα αυτό μπορεί να πείθει και να μαζικοποιείται, μπορεί να διαφυλάσσει την πολύτιμη ενότητα του μόνο στο βαθμό που αποδέχεται τους όρους ενός ισότιμου και ειλικρινούς διαλόγου, τόσο πάνω στις μεθόδους της δράσης όσο και πάνω στις μορφές συγκρότησης. Αυτό προϋποθέτει έναν ουσιαστικό σεβασμό όλων των υπολοίπων συνιστωσών, προϋποθέτει μια για πάντα την εγκατάλειψη βλακωδών ηγεμονισμών, της τακτικής του "μυστικά και ψέματα". Αυτό είναι το πρότυπο της συνεργασίας και της αλληλεγγύης που βγαίνει μέσα απ' το Σηάτλ, αυτό το πρότυπο πολλαπλασιασμένο βγήκε μέσα απ' τη Γένοβα. Η συμπόρευση αυτή, παρά τις πολλές διαφορετικές απόψεις, η λογική του αγωνιζόμαστε από κοινού ακόμα κι αν έχουμε διαφορετικούς στόχους και στρατηγικές, ήταν το θεμέλιο του Κοινωνικού Φόρουμ της Γένοβας (GSF), ήταν αυτό που έδωσε στο κίνημα τη δυνατότητα να είναι τόσο μαζικό, τόσο πολυσυλλεκτικό κι όμως τόσο δημοκρατικό και τόσο μαχητικό. Και μόνη η ύπαρξη του GSF, ενός κινηματικού δηλαδή μορφώματος που μπόρεσε να αγκαλιάσει περίπου χίλιες διαφορετικές οργανώσεις είναι ένα επίτευγμα, μια πολύ μεγάλη παρακαταθήκη για το μέλλον. Στην πραγματικότητα είναι μια απόδειξη ότι η υπόθεση του κινήματος είναι μια υπόθεση βαθιά δημοκρατική, που δίνει τη δυνατότητα έκφρασης σε κάθε έναν/μία, μια απόδειξη κολοσσιαίας σημασίας αν σκεφτεί κανείς τις δεκαετίες της κυριαρχίας του σταλινισμού και την συκοφάντηση οποιασδήποτε δημοκρατίας μέσα στα κινήματα. Μπροστά σ' αυτό το παράδειγμα λοιπόν, οι "τρικλοποδιές" (παλιότερα το ονόμαζαν και οπορτουνισμό) της ηγεσίας του ΣΕΚ φαντάζουν τραγικά αστείες.

Ωστόσο, είναι βέβαιο πως κανείς δεν μπορεί να σφυρίζει αδιάφορα μπροστά στις τάσεις και τα ερωτήματα που αναδύονται από τις ίδιες τις ιστορικές εξελίξεις, με λίγα λόγια κανείς δεν μπορεί να γυρίσει την πλάτη στη συζήτηση που απασχολεί τα πιο σημαντικά κομμάτια της διεθνούς ριζοσπαστικής αριστεράς (οι διαδηλώσεις της Νίκαιας και της Γένοβας αποτέλεσαν και πεδίο συνάντησης ριζοσπαστικών πολιτικών οργανώσεων απ' όλη την Ευρώπη). Η αναγκαιότητα οικοδόμησης μιας εναλλακτικής προοπτικής για τους καταπιεσμένους/ες του κόσμου, πάνω στα ερείπια του σταλινισμού και ενάντια σε μια σοσιαλδημοκρατία που μετατοπίζεται ολοένα και δεξιότερα ανοίγει (στην πραγματικότητα έχει ήδη ανοίξει!!!) το δρόμο για μια ευρεία συνάντηση ριζοσπαστικών πολιτικών ρευμάτων, κάνει δυνατή την γέννηση και την ισχυροποίηση μιας νέας κινηματικής αριστεράς.

Το διεθνές κίνημα αποτελεί το ιδρυτικό εκείνο γεγονός που επιτρέπει στους καταπιεσμένους/ες να ονειρευτούν και να δημιουργήσουν έναν άλλο κόσμο.

Όποιος αποδέχεται λοιπόν μια τέτοια προοπτική οφείλει να καταθέτει τις απόψεις του στο φως της πιο πλέριας και ουσιαστικής δημοκρατίας παίρνοντας μια ξεκάθαρη θέση. Τέτοιου είδους κόλπα, όπως αυτά που επιλέγει η ηγεσία του ΣΕΚ έχουν ένα μεγάλο παρελθόν στην αριστερά αλλά δυστυχώς γι' αυτήν καθόλου μέλλον. Hic Rhodus, hic saltus!!

Ο μυστικός δείπνος του χρηματιστηριακού κεφαλαίου

του **Τάκη Θανασούλα**

Ο νομπελίστας των οικονομικών Τζότζεφ Στίγκλιτς αποκαλεί τις ιδιωτικοποιήσεις διαφθοροποιήσεις (briberization). Κάποια προμήθεια 10% σε λογ/σμούς στην Ελβετία ειναι αρκετή για να πειστούν οι κυβερνήσεις να πουλήσουν κρατικές επιχ/σεις. Η αμερικάνικη κυβέρνηση μάλιστα λέει ο Στίγκλιτς γνωρίζει πολύ καλά μια τέτοια περίπτωση, τη μεγαλύτερη "επιχείρηση διαφθοράς" που δεν είναι άλλη απ' το ξεπούλημα της Ρωσίας το 1995. (ελευθεροτυπία 13/10/01).

Δεν γνωρίζουμε αν στη περίπτωση της ΕΤΒΑ συνέβη ότι αναφέρουμε πιο πάνω, είναι όμως βέβαιο ότι η ΑΤΕ αν και πλειοδότησε, ο διαγωνισμός κατοχυρώθηκε στην τράπεζα Πειραιώς. Το βασικό επιχείρημα του κου Χριστοδουλάκη ήταν ότι έπρεπε να ιδιωτικοποιηθεί η ΕΤΒΑ και όχι να κρατικοποιηθεί. Εύλογα λοιπόν μπορεί κάποιος να αναρωτηθεί γιατί έγινε αποδεκτή η συμμετοχή της ΑΤΕ στο διαγωνισμό, γιατί την υποχρέωσαν να προσλάβει σύμβουλο την Morgan stanley που την πλήρωσε πλουσιοπάροχα,ποιός θα πληρώσει τη ζημία που υπέστη η εν λόγω τράπεζα αφού ήταν διατεθειμένη να πληρώσει τη μετοχή ένα ευρώ επιπλέον και σήμερα μεταβιβάζοντας το ποσοστό μετοχών της ΕΤΒΑ που κατέχει, θα ζημιωθει αρκετά δις δρχ. αφού η τιμή εξαγοράς από την ΕΤΒΑ είναι 5,10 Ευρώ ανά μετοχή; Επίσης είναι γνωστό ότι η ΑΤΕ ευρίσκετο ήδη στο χρηματιστήριο, ήδη είχαν μετατραπεί 180 δις δρχ. αγρομέτοχα σε μετοχές. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι αυτοί οι μέτοχοι έχουν υποστεί σημαντικές ζημιές και στο χρηματιστήριο από την πολιτική επιλογή της Κυβέρνησης. Επίσης είναι γνωστό ότι καμία τράπεζα δεν μπορεί να βάλλει πάνω από 30% των κεφαλαίων της σε μία τοποθέτηση για να υπάρχει διασπορά του κινδύνου. Πως λοιπόν η τράπεζα της Ελλάδος δεν παρενέβη εφόσον καταστρατηγούνται οι πράξεις του Διοικητή της. Για αυτό το οικονομικό και πολιτικό σκάνδαλο η αξιωματική αντιπολίτευση περι άλλων μεριμνούσε και τύρβαζε είναι γνωστό ότι διαθέτει την εύνοια του μεγαλομετόχου της τράπεζας Πειραιώς. Έτσι λοιπόν η ΕΤΒΑ αφού με την αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά 400 δίς δρχ. την περίοδο της χρηματιστηριακής ληστείας, κάλυψε τις ζημίες της σήμερα, η καθαρή της θέση ανέρχεται σε 320 δίς δρχ. διακρίνεται για το χαμηλό βαθμό μόχλευσης των κεφαλαίων της και πλέον στα πλαίσια της ενίσχυσης του ιδιωτικού τραπεζικού κεφαλαίου δίδεται με 300 δίς δρχ. στη τράπεζα Πειραιώς. Για το πραγματικό ποσό που θα καταβληθεί θα πρέπει να αναμένουμε το ποσό που θα πληρώσει το δημόσιο για να αγοράσει το ποσοστό συμμετοχής της Πειραιώς στην ΕΛΒΟ. Σ' αυτή τη περίπτωση είναι εκ των προτέρων βέβαιο ότι οι μετοχές της Πειραιώς στην πιο πάνω εταιρεία θα μοσχοπωληθούν για να υπάρξει μια επιπλέον ενίσχυση της κερδοφορίας της τράπεζας που διευθύνει ο κος Σάλλας. Με αυτό τον τρόπο ο Σάλλας θα θεωρείται μέγας manager, ο δέ Χριστοδουλάκης ''επιφανής οικονομολόγος''. Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ είναι φυσικό να διέπεται από αίσθημα ''δικαιοσύνης'' δεν μπορεί να χαρίζει στο Κωστόπουλο την Ιονική με 220 δίς δρχ. και να αφήνει παραπονούμενο τον κο Βαρδινογιάννη. Όμως οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι ο κατ' εξοχή ευνοούμενος της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ ειναι ομεγαλομέτοχος της alpha bank.

Πριν από ενάμιση χρόνο ο Σ. Κωστόπουλος της Alpha bank μας είχε προϊδεάσει για το τί θα συμβεί λέγοντας ότι στα πλαίσια της Ε.Ε η Ελλάδα χρειάζεται δυόμιση τράπεζες. Βρισκόμαστε πλέον στα πρόθυρα της δημιουργίας της μίας τράπεζας και ήδη οι πάντες αναμένουν τις επερχόμενες εξελίξεις που θα συγκεκριμενοποιηθούν από το ποία απ' τις άλλες τράπεζες θα εξαγοράσει το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο με καταθέσεις που εγγίζουν τα 3,5 τρίς δρχ. Βέβαια τον πρώτο λόγο έχει η Εμπορική τράπεζα αφού οι Γάλλοι στρτηγηκοι επενδυτές της ήδη κατέχουν ένα ποσοστό 15% στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Ειναι λοιπό βέβαιο ότι όταν η

Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι είμαστε μέλη μιας εκμεταλλευόμενης τάξης και ότι οι λεγόμενες εθνικές επιτυχίες του κεφαλαίου δεν έχουν να κάνουν στο ελάχιστο με τα δικά μας συμφέροντα.

κυβερνηση προχωρήσει στη πώληση του ταχυδρομικού ταμιευτήριου θα πλειοδοτήσει. Στη πορεία αν συγχωνευθεί με την ΑΤΕ όπως αναφέρουν διάφορα σενάρια ήδη θα εχουμε τις δύο τράπεζες κατά τα λεγόμενα του Κωστόπουλου. Μένει λοιπόν να δούμε ποιά θα είναι η επόμενη "μισή" τράπεζα. Έτσι θα επιβεβαιωθεί για μιά ακόμη φορά ότι η κρίση επιταχύνει το προτσές της συγκέντρωσης τόσο στη βιομηχανία όσο και στις τράπεζες, εδραιώνει αυτό το προτσές, μετατρέπει τις σχέσεις με τη βιομηχανία σε πραγματικό μονοπώλιο των μεγάλων τραπεζών.

Η επικείμενη συγχώνευση της Εθνικής με την Alpha Bank, εάν αποφευχθεί το μπλοκάρισμα από την επιτροπή ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σηματοδοτεί ένα γεγονός μεγάλης πολιτικής και οικονομικής σημασίας. Κατ' αρχήν δημιουργείται μία **πολυεθνική** τράπεζα, 21η σε σειρά κατάταξης σε επίπεδο Ε.Ε, με 26 τρις δρχ. Ενεργητικό, 16 τρίς δρχ. καταθέσεις και 9,2 τρίς δρχ. χορηγήσεις. Η δημιουργία αυτού του τραπεζικού ολιγοπώλιου δεν επιδιώκει να εξυπηρετήσει τους καταναλωτές ή έστω να αφήσει στο κράτος ένα μέρος απ' το επιχειρηματικό κέρδος αλλά πάντα θα χρησιμεύει για να εξυγιαίνει, με τη κρατική βοήθεια, τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που θα βρεθούν στα πρόθυρα της χρεοκοπίας στα επόμενα χρόνια λόγω της επερχόμενης παγκόσμιας ύφεσης της καπιταλιστικής οικονομίας.

Έμμεση ενίσχυση των ιδιωτικών επιχειρήσεων

Η κρατική βοήθεια συνίσταται στην παραχώρηση του management στον Κωστόπουλο αφού όπως ειπώθηκε αυτός θα είναι ο εκτελεστικός πρόεδρος της νέας τράπεζας. Το κράτος είναι γνωστό ότι εκπροσωπεί στην Εθνική τράπεζα τα ασφαλιστικά ταμεία που το ποσοστό συμμετοχής τους στο μετοχικό της κεφάλαιο ξεπερνά το 20%, εάν δε συνυπολογίσουμε το ποσοστό της ΔΕΚΑ, του Ταχυδρομικού Ταμιευτήριου και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων που ανέρχεται σε 13,1%, στο σύνολο λοιπόν 33,1%, τότε γίνεται φανερό ότι κάνει δώρο τη Διεύθυνση της νέας τράπεζας στο ιδιωτικό τραπεζικό κεφάλαιο. Βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα μορφή ιδιωτικοποίησης της Εθνικής τράπεζας.Το κράτος των κεφαλαιοκρατών αφού χρησιμοποίησε τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων για να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη των ιδιωτικών επιχειρήσεων, σήμερα δια μέσου της παραχώρησης του management προετοιμάζει το έδαφος για να επενδυθούν σε Αμοιβαία κεφάλαια στα πλαίσια της Ε.Ε. Ο παρασιτικός χαρακτήρας του καπιταλισμού οδηγείται στις πιο ακραίες μορφές του. Όμως το πιο σημαντικό είναι ότι θα είναι ο μεγαλύτερος δανειστής του Δημοσίου αφού θα διαθέτει στο χαρτοφυλάκιό της κρατικά ομόλογα που η αξία τους θα υπερβαίνει το ποσόν των δρχ. 6,5 τρίς. Είναι λοιπόν προφανές ότι το κράτος ειναι δεμένο με χρυσές αλυσσίδες από τις τράπεζες και ως εκ τούτου υποχρεωμένο να νομοθετεί σύμφωνα με τις επιθυμίες του τραπεζικού κεφαλαίου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό που δημοσιεύθηκε ταυτόχρονα με την ανακοίνωση της συγχώνευσης ότι η νέα διοίκηση θα ζητήσει τα ποσά που θα διατεθούν για την ''εθελουσία'' έξοδο του πλεονάζοντος προσωπικού να θεωρούνται αφορολόγητα αποθεματικά γεγονός που σημαίνει, ότι δεν θα υπόκεινται σε φορολογία εισοδήματος, με αποτέλεσμα να μη μειώνονται τα μερίσματα των μετόχων να χάνει όμως ο προϋπολογισμός δεκαδες δισεκατομμύρια όπως επίσης και τα ασφαλιστικά ταμεία αφού αφενός θα μειώνονται οι εισφορές αφετέρου θα μεταβάλλεται προς το χειρότερο η σχέση συνταξιούχων προς εργαζόμενους.

Οι επιδιώξεις του Ελληνικού καπιταλισμού

Το νέο τραπεζικό ολιγοπώλιο επιδιώκει επίσης την περαιτέρω διεισδυσή του στη περιοχή των Βαλκανίων και της Μαύρης Θάλλασσας. Μετά την ίδρυση ελληνικών εταιρειών στις αναφερόμενες χώρες γίνεται αναγκαία η στενή τους συνεργασία με το τραπεζικό κεφάλαιο. Αυτό με τη σειράτου ενδιαφέρεται επίσης για επιχειρήσεις του εξωτερικού που εξαρτώνται λιγότερο από τις άλλες οικονομικές συνδέσεις με τη δοσμένη χώρα όπως οι εταιρείες που ασχολούνται με την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες κ.λπ. Επίσης ενδιαφέρεται για τοποθετήσεις κεφαλαίων σε κρατικά χρεώγραφα αυτών των χωρών. Η νέα λοιπόν τράπεζα θα αυξήσει την εξαγωγή των κεφαλαίων της γεγονός που ισούται με εξαγωγή αξίας που προορίζεται να παράγει στο εξωτερικό υπεραξία. **Δημιουργείται με αυτό τον τρόπο ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον του τραπεζικού κεφαλαίου να ενισχύσει την πολιτική του δύναμη στο δοσμένο κράτος για να αναμιγνύεται στη πολιτική ζωή αυτών των χωρών στις οποίες έχει υλικά συμφέροντα.** Ως επι το πλείστον η αύξηση των εξαγωγών μιας χώρας παρατηρείται ακριβώς ύστερα από τη χορήγηση δανείων και εξαιτίας τους, γεγονός που πρέπει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η αύξηση των ελληνικών εξαγωγών προς τις χώρες της Βαλκανικής και της πρώην ΕΣΣΔ είναι επακόλουθο της διείσδυσης του ελληνικού τραπεζικού κεφαλαίου και των δεσμεύσεων που αυτό επιβάλλει στις κατά τόπους εθνικές κυβερνήσεις.

Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι είμαστε μέλη μιας εκμεταλλευόμενης τάξης και ότι οι λεγόμενες εθνικές επιτυχίες του κεφαλαίου δεν έχουν να κάνουν στο ελάχιστο με τα δικά μας συμφέροντα. Χωρίς αυτή την κατανόηση δεν πρόκειται να προωθήσουμε τη πάλη για το σοσιαλισμό που συνίσταται στην ενότητα της πάλης για τα άμεσα συμφεροντά μας και της επαναστατικής πάλης για την εξουσία, για την απαλλοτρίωση της αστικής τάξης, για την ανατροπή της αστικής κυβέρνησης και της αστικής τάξης. Ήδη μπαίνουμε σε μια εποχή που αναθεωρούνται σύνορα, τα έθνη παραληρούν για εφόδους στις μεγάλες αγορές, οι εξοπλισμοί αποκτούν τερατωδέστατες διαστάσεις, το μίσος των φτωχών ενάντια στους πλούσιους και η καταφρόνια των φτωχών από τους πλούσιους μεγενθύνεται, το πέρασμα από τη πίστη στην επιστήμη δυσκολεύεται, η αγωνία των ανθρώπων με ευαίσθητη συνείδηση μεγαλώνει, η ανάγκη της εκκλησίας να πάψει να διευθύνει τις ψυχές για να ασχοληθεί με τη διαπαιδαγώγιση των ανθρώπων λαμβάνει διαστάσεις σχιζοφρενικής ψύχωσης. Όλα αυτά δεν αφορούν μόνο την πολιτική οργάνωση των κρατών αλλά τις υλικές και ηθικές συνθήκες ύπαρξης της ανθρωπότητας. Πλησίστιοι οδηγούμεθα σε εποχές μεγάλων κοινωνικών συγκρούσεων. Ο πολιτικός και οργανωτικός εξοπλισμός μας ειναι όροι εκ των ουκ άνευ απαραίτητοι για να νικήσουμε.

Κριτική στις θέσεις του Κ.Σ. της ΚΝΕ για το 8ο Συνέδριο

του Κώστα Α. Βήτα

Στις αρχές του Σεπτέμβρη, και ενόψει του Φεστιβάλ της Κ.Ν.Ε. στα τέλη του ίδιου μήνα, δημοσιεύτηκαν από το Ριζοσπάστη οι θέσεις του Κεντρικού Συμβουλίου της νεολαίας του Κ.Κ.Ε. για το επερχόμενο 8ο συνέδριό της το Δεκέμβρη του 2001.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την επιρροή του σταλινισμού στην Ελλάδα, τόσο στο εργατικό όσο και στο νεολαιίστικο κίνημα μας υποχρεώνει να τοποθετηθούμε πάνω στις απόψεις που διατυπώνονται στις προσυνεδριακές θέσεις της ηγεσίας της ΚΝΕ. Βέβαια η κριτική ενός άρθρου δεν είναι δυνατόν να είναι πλήρης ή πολύ περισσότερο να υποκαταστήσει την ανάγκη μιας εναλλακτικής προγραμματικής επεξεργασίας.

Όπως διαφαίνεται και από τα αναγραφόμενα του Νίκου Σοφιανού στην Κομμουνιστική Επιθεώρηση (2001, τεύχος 4) οι θέσεις απαντούν στο πώς θα συμβάλει το κίνημα της νεολαίας στην συγκρότηση του Μετώπου, έτσι όπως αυτό προσδιορίζεται από το Κ.Κ.Ε., δηλ, ως Αντι-ιμπεριαλιστικό, Αντιμονοπωλιακό, Δημοκρατικό, Λαϊκό Μέτωπο. Σε αυτή την επιδίωξη της Κ.Ν.Ε. δύο είναι χοντρικά τα εμπόδια, τα οποία το Κεντρικό Συμβούλιο εκτιμά ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν: πρώτον η επίθεση της αστικής τάξης, της κυβέρνησης και της Ε.Ε. και δεύτερον η διαφαινόμενη, και μέσα από τις θέσεις, έλλειψη συγκροτημένου στελεχιακού δυναμικού.

Το στελεχιακό πρόβλημα της Κ.Ν.Ε.

Σε ό,τι αφορά το πρόβλημα της στελεχιακής συγκρότησης της νεολαίας του κόμματος, πέραν του γεγονός ότι είναι ομολογημένη με τον έναν ή τον άλλο τρόπο από την ίδια την ηγεσία της Κ.Ν.Ε., εκδηλώνεται ολοφάνερα από την ολοκληρωτική απουσία στο κείμενο των θέσεων, έστω, και της παραμικρής απόπειρας ανάπτυξης και παρουσίασης μιας ανάλυσης της περιόδου, με βάση τη μαρξιστική μεθοδολογία, που θα υπερβαίνει την απλή εμπειρική καταγραφή της πραγματικότητας με τη χρήση μαρξιστικών λέξεων.

Για το συγκεκριμένο πρόβλημα, η ευθύνη βασικά δεν βαρύνει τα απλά μέλη τις Κ.Ν.Ε., από τα οποία δεν μπορεί κανένας να απαιτήσει την εν ριπή οφθαλμού στελεχοποίησή τους και μάλιστα με τη μέθοδο και μόνο της ιδεολογικής αυτομόρφωσης. Το πρόβλημα βαρύνει κυρίως τις πλάτες της ίδιας της ηγεσίας της Κ.Ν.Ε., που λειτουργεί συστηματικά ως το φυτώριο της μελλοντικής γραφειοκρατίας του ΚΚΕ εδώ και πάρα πολλές δεκαετίες Για την κατάσταση του οποίου, πάλι θα πρέπει να ξεχωρίσουμε τη στάση των απλών μελών του από το μηχανισμό του κόμματος. Η λειτουργία της νεολαίας εξαρτάται και προσδιορίζεται άμεσα από την εφαρμογή στην πράξη της σταλινικής παραμόρφωσης της θεωρίας για το κόμμα νέου τύπου.

Η θεωρητική άγνοια, που χαρακτηρίζει γενικά την Κ.Ν.Ε., περιορίζει τη δυνατότητα ανάπτυξης κριτικής σκέψης και διατύπωσης διαφορετικών απόψεων στο εσωτερικό της οργάνωσης και καταργεί στην πράξη την εσωτερική δημοκρατία, αυτήν την οποία σε άλλες συνθήκες δεν δίστασε να καταργήσει με διοικητικά μέτρα το ίδιο το κόμμα, εξαπολύοντας πογκρόμ διαγραφών ενάντια σε νεολαίους όποτε οι τελευταίοι αμφισβήτησαν τις επιλογές της ηγεσίας του Κ.Κ.Ε.. Έτσι έγινε για παράδειγμα, με τη διαγραφή της τάσης του Γράψα απ' την οποία προέκυψε το Ν.Α.Ρ., διαλύοντας τότε ουσιαστικά την κομματική νεολαία, γεγονός που παίζει σημαντικό ρόλο στο σημερινό στελεχιακό πρόβλημα, καθώς οι διαγραφέντες διέθεταν μεγαλύτερο πολιτικό βάρος εν συγκρίσει με τα τωρινά στελέχη της Κ.Ν.Ε..

Αλλά, η κατάσταση της θεωρητικής ακρισίας, αναδεικνύεται επίσης από την αδυναμία άσκησης μιας ουσιαστικής κριτικής απέναντι τόσο στις παρατάξεις της δεξιάς όσο και στα διάφορα σχήματα της αριστεράς, πολύ δε περισσότερο όταν τα τελευταία αναφέρονται στον μαρξισμό.

Το κενό, το οποίο δημιουργεί η έλλειψη μιας μαρξιστικής ανάλυσης και μιας ουσιαστικής πολιτικής επιχειρηματολογίας, καλείται, λοιπόν, να γεμίσει η επίκληση στο περί δικαίου αίσθημα των μελών της Κ.Ν.Ε., η ιστορία του κόμματος, και η ταυτόχρονη δαιμονοποίηση κάθε ανταγωνιστικής συλλογικότητας μέσα στο νεολαιίστικο και το εργατικό κίνημα, καλλιεργώντας, έτσι, με ένα στρεβλό τρόπο τον κομματικό πατριωτισμό, και υιοθετώντας τις ίδιες γραφειοκρατικές πρακτικές που εφαρμόζει το Κ.Κ.Ε..

Η ανάλυση(;) της περιόδου και της συγκυρίας

Παρά το γεγονός ότι ο εκφυλισμός και η κατάρρευση των καθεστώτων της ανατολικής Ευρώπης έχει εξαιρετική σημασία για την κατανόηση της παγκόσμιας κατάστασης που διαμορφώθηκε τα τελευταία χρόνια, η Κ.Ν.Ε., όπως και το κόμμα, δεν μπαίνει στη διαδικασία να εξηγήσει τα πραγματικά αίτια αυτής της ιστορικής ήττας, της πρώτης ουσιαστικά προσπάθειας για την οικοδόμηση του σοσιαλισμού στον κόσμο, μολονότι κάτι τέτοιο δεν είναι πολυτέλεια, αλλά απαίτηση της ίδιας της εργατικής τάξης και της νεολαίας για την αποκατάσταση του κομμουνιστικού οράματος και της μαρξιστικής θεωρίας.

Μέσα στο γενικότερο κλίμα υποχώρησης της ταξικής συνείδησης, που χαρακτηρίζει την εποχή μετά την κατάρρευση, με ελάχιστες ανά τον κόσμο εξαιρέσεις, των γραφειοκρατικά παραμορφωμένων εργατικών κρατών, σωστά επισημαίνεται η ενδυνάμωση των αντικομουνιστικών απόψεων και προκαταλήψεων, ιδιαίτερα δε σε φάσεις έξαρσης των νεολαιίστικων αντιστάσεων, όπως επίσης και το γεγονός ότι η ιστορία ξαναγράφεται από τους νικητές κατά πώς τους βολεύει, με προφανή στόχο να απαλειφθεί από τη συνείδηση της ανθρωπότητας ό,τι θετικό μπορεί να προσφέρει έμπρακτα η υλοποίηση της κατάργησης της ατομικής ιδιοκτησίας και η σχεδιοποίηση της οικονομίας στο πλαίσιο ενός εργατικού κράτους.

Αντίθετα όμως με αυτές τις ορθές επισημάνσεις, οι θέσεις δεν αναφέρονται καθόλου στα αίτια τις ενδυνάμωσης του αντικομουνισμού και γενικότερα της συντηρητικοποίησης, και ασφαλώς ούτε λόγος για τη σταλινική παραμόρφωση, τα αίτιά της και τον ρόλο που έπαιξε, ως ιδεολογική έκφραση των κοινωνικών συγκρούσεων στο εσωτερικό των πάλε ποτέ σοσιαλιστικών κοινωνιών, τόσο στην κατάρρευση των συγκεκριμένων κοινωνικών σχηματισμών, όσο και στην υποχώρηση του εργατικού κινήματος και των λοιπών κινημάτων στις υπόλοιπες χώρες του κόσμου και κυρίως σε αυτές της δυτικής Ευρώπης.

Έτσι, η λογική αναγκαιότητα του σοσιαλισμού, περιορίζεται στο να προκύπτει ως αποτέλεσμα των αντιφάσεων και των αντιθέσεων που χαρακτηρίζουν τον καπιταλισμό, κατά κανέναν όμως τρόπο δεν προβάλλεται ως ένα εναλλακτικό σύστημα το οποίο διέπεται από έναν ορθολογισμό που το καθιστά λειτουργικότερο από το υπάρχον και δικαιότερο, καθώς πουθενά δεν αναλύεται το προτσές της εξέλιξης του εργατικού κράτους, ενός δηλαδή μεταβατικού καθεστώτος ανάμεσα στον καπιταλισμό και το σοσιαλισμό.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η αντίληψη των θέσεων για την σχέση εθνικού διεθνικού. Ο εμπειρισμός, τους καθιστά ανίκανους να ξεπεράσουν την αντιμαρξιστική θεωρία της δυνατότητας οικοδόμησης του σοσιαλισμού σε μια μόνο χώρα ή σε κάθε χώρα χωριστά. Περιοριζόμενοι σε ζητήματα άμεσης δράσης, δεν αναφέρονται καθόλου στον ιδιαίτερο ρόλο του διεθνισμού σε ότι αφορά την ουσία του σοσιαλισμού. Αδυνα-

τούν να κατανοήσουν ότι ο διεθνισμός στηρίζεται στην παγκόσμια ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, στην παγκόσμια επέκταση της πάλης των τάξεων και στην παγκόσμια αλλά ανισόμετρη ανάπτυξη της οικονομίας.

Καμιά διάκριση δεν φαίνεται στο κείμενο των θέσεων ανάμεσα στην περίοδο της επέκτασης και της κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού που είναι η έκφραση της διεθνούς αστικής αντεπίθεσης σε συνθήκες σταδιακής υποχώρησης των εργατικών και κοινωνικών κινημάτων, στο πλαίσιο της μακρόχρονης πορείας οικονομικής συρρίκνωσης της καπιταλιστικής οικονομίας από τις αρχές της δεκαετίας του '70 και ύστερα και την προηγούμενη περίοδο του μεταπολεμικού κύματος οικονομικής ανάπτυξης, που ξεκίνησε μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και χαρακτηρίζεται από τον κεϋνσιανής εμπνεύσεως κρατικό παρεμβατισμό στις οικονομίες των καπιταλιστικών χώρων, τη συγκρότηση του λεγόμενου «κράτους πρόνοιας», τη διαίρεση του κόσμου σε δύο αντίπαλα συστήματα, και την επίδραση του ανατολικού μπλοκ στις κοινωνικές και οικονομικές παραχωρήσεις των αστικών τάξεων προς τους εργαζόμενους της Δ. Ευρώπης.

Εξαφανίστηκαν λοιπόν όλες οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις δύο περιόδους; Ή μήπως μέσα στα όρια του ιμπεριαλισμού ως ιδιαίτερου σταδίου ανάπτυξης του καπιταλισμού δεν υπάρχουν περίοδοι με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά; Αυτή η έλλειψη φυσικά δεν υπάρχει μόνο στις θέσεις του κεντρικού συμβουλίου της Κ.Ν.Ε.. Είναι χαρακτηριστική και στις εκτιμήσεις του Κ.Κ.Ε..

Δεν αναδεικνύεται, ούτε αναλύεται το εύρος του ανταγωνισμού ανάμεσα στις Η-ΠΑ, την Ε.Ε. και τις υπόλοιπες μεγάλες χώρες και οικονομικές ενώσεις. Δεν γίνεται καμία αναφορά για τις εξελίξεις που συντελούνται στην Κίνα και τα λοιπά απομεινάρια σταλινικών καθεστώτων ή για τη φύση και τις προοπτικές των κοινωνιών αυτών, ενώ απουσιάζει οποιαδήποτε προσπάθεια κατανόησης του βαθμού στον οποίο έχει προχωρήσει η Ε.Ε. τη μετάλλαξή της από ζώνη οικονομικής συνεργασίας σε μια μορφή συνομοσπονδιακού κράτους.

Με φόντο την κρίση στα Βαλκάνια, οι θέσεις κάνουν, εύστοχα, λόγο για την ανάγκη ισότιμης συνεργασίας, την ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της φιλίας των λαών κόντρα στις νατοϊκές επεμβάσεις, όλα αυτά ωστόσο ιδωμένα σε μια πατσιφιστική βάση, υιοθετώντας τη λογική του απαραβίαστου των συνόρων. Αυτό καταδικάζει εκ προοιμίου την λενινιστική θεώρηση προάσπισης του αιτήματος της εθνικής αυτοδιάθεσης. Φυσικά, είναι αυτονόητο, σε καμία περίπτωση η προάσπιση της αυτοδιάθεσης δεν επιτρέπεται να γίνει το άλλοθι για ιμπεριαλιστικές επεμβάσεις των μεγάλων δυνάμεων, σε οποιαδήποτε περιοχή του κόσμου.

Στη βάση του γενικότερου εμπειρισμού που διακρίνει τις θέσεις, επισημαίνεται η επιδίωξη του ελληνικού κεφαλαίου να παίξει πιο ενεργητικό ρόλο στους σχεδιασμούς και την υλοποίηση της νέας τάξης. Αλλά από αυτήν την πολύ σημαντική επισήμανση δεν εξάγεται το παραμικρό συμπέρασμα όσον αφορά τα καθήκοντα που μπαίνουν μπροστά μας, και ασφαλώς δεν γίνεται καμία απολύτως επανεκτίμηση ούτε της σταλινικής θεωρίας της εξάρτησης του ελληνικού καπιταλισμού, ούτε του κοινωνικοπολιτικού χαρακτήρα που θα πρέπει να έχει το μέτωπο για την αναγκαιότητα του οποίου κάνει λόγο το Κ.Κ.Ε. και η Κ.Ν.Ε..

Προβληματικές είναι οι θέσεις, εξάλλου, πάνω σε ορισμένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, αναφορικά με τους νέους και τις νέες σήμερα. Στον αγώνα ενάντια στην αντιμεταρρύθμιση της εκπαίδευσης, παρά την θετική υποστήριξη του αιτήματος για ενιαία ανώτατη εκπαίδευση. Στέκεται πολύ επιφανειακά σε αυτό που η ίδια αποκαλεί ως διεκδικητικό της αίτημα πτυχία: αφού αδυνατεί να πεξεργαστεί θέσεις για τα προγράμματα σπουδών, τηνκριτική των σχολικών βιβλίων, το ρόλο του σχολείου στα πλαίσια της διευρυνόμενης αναπαραγωγής της καπιταλιστικής εμπορευματικής παραγωγής.

Σχετικά με το πρόβλημα των ναρκωτικών, η επιμονή του Κ.Κ.Ε. και τις Κ.Ν.Ε. σε κατασταλτικά μέτρα από τη μεριά του κράτους είναι αποδεδειγμένο ότι δεν συμβάλει στον περιορισμό του αριθμού των χρηστών. Γιατί να ενδιαφερθεί το οποιοδήποτε αστικό κράτος για τους χρήστες πραγματικά, όταν είναι γνωστό ότι το λαθρεμπόριο ναρκωτικών αποτελεί μια από τις πλέον επικερδής οικονομικές δραστηριότητες πέραν του γεγονότος

ότι η διάδοση ψυχοτρόπων ουσιών αποτελεί μια από τις δικλίδες του συστήματος για τον περιορισμό της κοινωνικής αμφισβήτησης; Εν κατακλείδι, είναι εφικτό στο καπιταλισμό να μην υπάρχει αλλοτρίωση του ανθρώπου που τελικά προκαλεί την ανάπτυξη τάσεων φυγής από την πραγματικότητα;

Για το Μέτωπο

Όσον αφορά την πρόταση του Κ.Κ.Ε. και της Κ.Ν.Ε. για το μέτωπο αναφέρεται συγκεκριμένα ότι είναι μια συμμαχία όπου συμπαρατάσσονται κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, διαφορετικές μεταξύ τους, που συμφωνούν στον αγώνα κατά της ιμπεριαλιστικής νέας τάξης, των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, που δεν ενσωματώνονται στα σενάρια σταθεροποίησης του πολιτικού συστήματος και διαχείρισης της κατάστασης. Προβάλλει την ανάγκη μιας λαϊκής οικονομίας, την προοπτική μιας λαϊκής εξουσίας. Βασίζεται στη λαϊκή πάλη, τη λαϊκή συμμετοχή και οργάνωση Για τη δημιουργία του Μετώπου το Κ.Κ.Ε. δεν θέτει σαν προϋπόθεση τη συμφωνία για το σοσιαλισμό. Επιδίωξη είναι ο λαός και η νεολαία να πείθονται από την εμπειρία τους, γιατί η λαϊκή εξουσία θα είναι εξουσία της εργατικής τάξης και των συμμάχων της, η σοσιαλιστική εξουσία

Τίποτα δεν φαίνεται να διαφοροποιεί την παραπάνω πρόταση από την αντίληψη που σταθερά διαπνέει τα σταλινικά κόμματα αναφορικά με το χαρακτήρα των μετώπων που κατά καιρούς συνάπτουν. Αντίθετα, παραμένει πεισματικά προσκολλημένη στη λογική του λαϊκού μετώπου την οποία ουδέποτε εγκατέλειψε το συγκεκριμένο ρεύμα και που θεωρητικοποίησε κατά το 7ο Συνέδριο της Κομουν. Διεθνούς το 1935. Έτσι, η συμπαράταξη κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων διαφορετικών μεταξύ τους παραπέμπει σε μια πολιτική ταξικής συνεργασίας, μεταξύ της εργατικής τάξης και τμημάτων της αστικής, στο πλαίσιο της υποταγής των ανεξάρτητων συμφερόντων των εργατών στα συμφέροντα της μερίδας εκείνης του κεφαλαίου που, τσακισμένη από τις ολέθριες και για την ίδια συνέπειες της ασκούμενης νεοφιλελεύθερης πολιτικής και της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης, επιδιώκει την εφαρμογή μιας πολιτικής κρατικού παρεμβατισμού, καθώς και την επιστροφή σε ένα καθεστώς οικονομικού προστατευτισμού, για την εξασφάλιση της επιβίωσής της. Με τέτοια κομμάτια της αστικής τάξης είναι που βλέπει το κόμμα τη δυνατότητα να διεξάγει αγώνα κατά της ιμπεριαλιστικής νέας τάξης, των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων, που δεν ενσωματώνονται στα σενάρια σταθεροποίησης του πολιτικού συστήματος και διαχείρισης της κατάστασης.

Το γεγονός ότι το Κ.Κ.Ε. σήμερα αρνείται με πάθος τη διαχειριστική λογική είναι αποτέλεσμα της συμμετοχής του στην κυβέρνηση Τζανετάκη από κοινού με τη Νέα Δημοκρατία για την καταπολέμηση της πασοκικής διαφθοράς, και κατόπιν στην οικουμενική κυβέρνηση Ζολώτα μαζί με τη Νέα Δημοκρατία και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. την οποία βέβαια ποτέ δεν ανακάλεσε δημοσίως. Μπροστά σε αυτή τη για άλλη μια φορά, "ηρωική" σελίδα της κομματικής ιστορίας, η αναφορά στις συνεργασίες με τη δεξιά σε επίπεδο εκλογών για την ανάδειξη αντιπροσώπων στα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης πιθανόν περιττεύει.

Η αντίληψη περί μετώπου του κόμματος και της νεολαίας δεν υπερβαίνει μια λογική κεϋνσιανής διαχείρισης του αστικού συστήματος Η θέση για την ανάγκη μιας λαϊκής οικονομίας, η προοπτική μιας λαϊκής εξουσίας βασίζεται μεταξύ άλλων στη λεγόμενη λαϊκή συμμετοχή. Μήπως αυτό σημαίνει ότι επιλέγεται, στην καλύτερη περίπτωση, η συνδιαχείριση και όχι η αυτοδιαχείριση από τους ίδιους τους εργαζομένους της κοινωνικοποιημένης οικονομίας και της εργατικής εξουσίας;

Το κόμμα και η νεολαία δεν απέφυγαν τη συστηματική εχθρική αντιμετώπιση των υπολοίπων τάσεων της αριστεράς και κυρίως εκείνων κομμουνιστικής αναφοράς (τις τελευταίες δε χαρακτηρίζει συλλήβδην ως αντικομουνιστικών αντιλήψεων), επιτρέποντας έτσι τη δικαιολογημένη διατύπωση μιας διαρκούς κριτικής για σεχταρισμό. Και παρά τα γεγονός ότι ο σεχταρισμός πλήττει αφόρητα και το χώρο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, δεν είναι δυνατό να εξισώνονται οι ευθύνες ενός μαζικού κόμματος με τις αντίστοιχες ευθύνες αριστερών κομμάτων και οργανώσεων καθόσον δεν είναι αυτές που διαμορφώνουν την υπάρχουσα πολιτική και ταξική συνείδηση. Η θέση ότι η συγκρότηση του

μετώπου δεν προϋποθέτει την αποδοχή από τις διάφορες συνιστώσες πέραν του Κ.Κ.Ε. του σοσιαλισμού, αποτελεί κατά συνέπεια μια ακόμα απόδειξη της λογικής του κυβερνητισμού από τον οποίο εμφορείται, έστω και αν αυτός εκδηλώνεται με λανθάνουσα μορφή εξαιτίας της σταθερότητας του δικομματισμού στην Ελλάδα.

Συμπεράσματα

Όσο σημαντικό είναι να διατυπώνεται μια ουσιαστική κριτική απέναντι στο Κ.Κ.Ε. και την Κ.Ν.Ε., τόσο επικίνδυνο πολιτικά είναι να ξεχνάμε ότι, έστω και υπό το βάρος της γραφειοκρατικής λειτουργίας και του σταλινισμού τους, δεν παύουν να αποτελούν τη σημαντικότερη δύναμη των εργατών και την νεολαίας. Στην αριστερά, αλλά και σε άλλους χώρους, προφήτεψαν ένα πρόωρο τέλος τους, σπεύδοντας να αναζητήσουν διάδοχες καταστάσεις. Παρόλα αυτά και παρά τις μεγάλες διασπάσεις που γνώρισαν τόσο από τα αριστερά τους όσο και από τα δεξιά τους κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα περίπου χρόνων, ήταν το κόμμα και η νεολαία του που αναγεννιόταν κάθε φορά από τις στάχτες του και όχι οι υπόλοιπες συνιστώσες της αριστεράς. Η μηχανιστική μεταφορά της πορείας των σταλινικών κομμάτων της Ευρώπης στην ελληνική πραγματικότητα, αποδεικνύει τουλάχιστον άγνοια, τόσο της ιστορικής σχέσης ανάμεσα στην ελληνική εργατική τάξη και το Κ.Κ.Ε., μια σχέση που σφυρηλατήθηκε υπό την επίδραση ιδιαίτερων σε σημασία και ένταση πολιτικών γεγονότων (εμφύλιος, παρανομία, εξορίες, κ.τ.λ.), όσο και του ρόλου που έχουν παίξει, αφενός μεν η ύπαρξη του Συνασπισμού, ο οποίος έχοντας εκφράσει το ρεύμα εκείνο των πρώην σταλινικών που σοσιαλδημοκρατικοποιήθηκαν, εμποδίζει το ΚΚΕ από το να ακολουθήσει μια ανάλογη πορεία, αφετέρου δε η ισχύς του δικομματισμού που δεν επιτρέπει στο κόμμα να εκδηλώσει ανοιχτά τη διάθεσή του για συμμετοχή σε πολυκομματικές κυβερνήσεις. Δεν θα πρέπει να εκπλαγούμε αν το Κ.Κ.Ε. και η Κ.Ν.Ε. υιοθετήσουν σταδιακά την κριτική αντιπολιτευόμενων αριστερών ομάδων προκειμένου να μπορέσουν να εξασφαλίσουν την επιβίωση του κομματικού μηχανισμού και της γραφειοκρατίας. Σε κάθε περίπτωση, είναι υποχρέωσή μας να παρακολουθούμε της εξελίξεις που συντελούνται στο εσωτερικό τους, και να είμαστε ανοιχτή σε συνεργασίες μαζί τους στο επίπεδο της δράσης, με την προϋπόθεση ότι είναι εφικτή στα πλαίσια τέτοιων συνεργασιών μετωπικού χαρακτήρα η ανάπτυξη διαφορετικών απόψεων και η ελεύθερη άσκηση κριτικής μεταξύ των δυνάμενων που δρουν από κοινού.

Δεν καλλιεργούμε αυταπάτες. Το Κ.Κ.Ε. και η Κ.Ν.Ε. δεν πρόκειται να ασχοληθούν με ομάδες και αγωνιστές που κινούνται σε περισσότερο αριστερή κατεύθυνση αν δεν βρουν απέναντί τους μια υπολογίσιμης δυναμικότητας αντικαπιταλιστική αριστερά. Ούτε οι εργαζόμενοι και οι νέοι, που είναι υποστηρικτές και μέλη του κόμματος και της νεολαίας του, θα υπερβούν τα όρια του σταλινισμού και θα κινηθούν προς οργανώσεις που αναφέρονται στον επαναστατικό μαρξισμό, αν οι τελευταίες δεν κατορθώσουν να συγκροτήσουν έναν αξιόλογο πόλο με αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό. Η τάση που έχει λοιπόν η Κ.Ν.Ε., σε ευθεία συνάρτηση με την όλη λογική και πρακτική του κόμματος, να προσπαθεί ούτε λίγο ούτε πολύ να καπελώσει και, αν είναι δυνατό, να τσακίσει κάθε άλλο αριστερό σχηματισμό, μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με τη συσπείρωση και τη μεγέθυνση της ριζοσπαστικής αριστεράς σε ανταγωνιστική κατεύθυνση χωρίς όμως να επιδεικνύει σεχταριστικό πνεύμα τόσο απέναντι στο σταλινισμό όσο και απέναντι στη σοσιαλδημοκρατία.

Πόλεμος και Παγκοσμιοποίηση

του Δημήτρη Λιβιεράτου

Μετά την 11η Σεπτεμβρίου και κάτω από τα ερείπια του τραγικού Μανχάταν, φαίνεται ότι λιποθύμησε και η παγκοσμιοποίηση. Το αμερικανικό ιδεολόγημα που τόσο ταλαιπώρησε την απανταχού διανόηση, και ιδιαίτερα της αριστεράς, έπαψε σχεδόν να αναφέρεται. Ισως να το ξαναθυμηθούν πάνω στα ερείπια του Αφγανιστάν. Είχαμε πει από την αρχή ότι πρόκειται για ένα ιδεολόγημα, ένα σύνθημα για κατανάλωση, της αμερικανικής καπιταλιστικής τάξης. Πολλοί εκ της αριστεράς έσπευσαν να αποδεχθούν την αντικειμενική προοδευτικότητα μιας τέτοιας παγκοσμιοποίησης που θα έσπαγε τα οικονομικά σύνορα και πίσω της θα έσουρνε έναν αναγκαστικό διεθνισμό των αγορών. Ονειρο ήταν και πάει. Λέγαμε πάντα ότι πρόκειται για ένα ακόμα ιδεολόγημα, όπως τόσα άλλα, που κατά καιρούς εξαπολύθηκαν στην ανθρωπότητα από τον καλά λαδωμένο προπαγανδιστικό μηχανισμό του αμερικάνικου, συνακολουθούμενου από ευρωπαϊκό, καπιταλισμού που αποσκοπούσε και εννοούσε τη δυτικοποίηση και προεκτεινόμενη την αμερικανοποίηση της παγκόσμιας ζωής. Να δεχθεί ο κόσμος όλος τον τρόπο ζωής, καθημερινής συμπεριφοράς, ψυχαγωγίας, τροφοδοσίας, ηθικής και ότι άλλο σκεφτείς, της αμερικανικής κοινωνίας. Ανέφικτα πράγματα, λέγαμε. Το ένα εικοστό πέμπτο του πληθυσμού της γης να επιβάλει τον τρόπο ζωής του.

Τώρα, το τόσο επεξεργασμένο σύνθημα της παγκοσμιοποίησης, ουσιαστικά ξεχάστηκε. Στη θέση του, προσωρινά ή μόνιμα, δεν γνωρίζουμε, μπήκε το καινούριο σύνθημα της τρομοκρατίας. Η ενότητα του δυτικού πολιτισμού απέναντι στην τρομοκρατία, όπως την καθορίζουν τα αμερικανικά επιτελεία. Ο πρόεδρος Μπους λέει: «οι ΗΠΑ είναι η καλύτερη δημοκρατία του κόσμου. Οποιος αμφιβάλλει γι' αυτό, είναι τρομοκράτης ή φίλος των τρομοκρατών και θα αντιμετωπίζεται σαν εχθρός των ΗΠΑ που αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δημοκρατία, και θα υποστεί τις συνέπειες».

Ο παραλογισμός θυμίζει ανάλογες θεωρίες στο τέλος της σταλινικής περιόδου Μπρέζνιεφ. Οταν διαφωνούσε με το καθεστώς ο στρατηγός Γκριγκορένκο, πέρναγε στο δικαστήριο, όπου ο εισαγγελεύς επιχειρηματολογούσε ανάλογα. «Είμαστε η καλύτερη σοσιαλιστική χώρα του κόσμου. Η πιο καλή για το λαό. Οποιος διαφωνεί μαζί της είναι τρελός». Επομένως, ο στρατηγός Γκριγκορένκο καταδικαζόταν να κλειστεί στο τρελοκομείο.

Μπήκαμε σε άγρια φάση του ολοκληρωτισμού τού παραπαίοντος νομαδικού κεφαλαίου. Μετά από τη συντριβή των χρηματιστηρίων και το αδύνατον της επιβολής μέσω των χρηματιστηριακών διαπλοκών, απομένει η βία. Αποκαλύπτεται το πρόσωπο του ολοκληρωτικού καπιταλισμού που κρυβόταν πίσω από αυτόματες λειτουργίες της αγοράς. Δύσκολες ώρες θα περάσει η ανθρωπότητα με τέτοιους πικρά αποτυχημένους.

Μπήκαμε σε άγρια φάση του ολοκληρωτισμού τού παραπαίοντος νομαδικού κεφαλαίου. Μετά από τη συντριβή των χρηματιστηρίων και το αδύνατον της επιβολής μέσω των χρηματιστηριακών διαπλοκών, απομένει η βία

Ακόμα ένας πόλεμος του πετρελαίου

Ακόμα ένα σκληρό, πολύ αιματηρό, καταστροφικό επεισόδιο του πολέμου των πετρελαίων, του πολέμου των πλουσίων του πλανήτη μας. Το Αφγανιστάν υφίσταται όλη τη φοβερή πίεση του αμερικάνικου καπιταλισμού, ο οποίος δεν μπορεί να χτυπήσει τους πραγματικούς στόχους. Δεν μπορεί, δεν τολμά, να θίξει τη Σαουδική Αραβία και τα περιβάλλοντα αυτήν πετρελαιοπαραγωγικά κράτη, της αραβικής χερσονήσου. Κρατούν τα πετρέλαια που τόσο έχει ανάγκη η αδιόρθωτη καταναλωτική κοινωνία των ΗΠΑ.

Το Μανχάταν είναι ένα σκληρό επεισόδιο αυτού του πολέμου. Εχει αρχίσει πολλά χρόνια. Θα λέγαμε από τα τέλη του Δευτέρου

Παγκοσμίου Πολέμου. Τότε έγιναν οι πρώτες απόπειρες αποτίναξης του ιμπεριαλιστικού ζυγού επί του πετρελαίου, από το Ιράν με τον τότε ηγέτη του Μοσαντέκ.

Επακολούθησαν πολλά επεισόδια. Πόλεμοι, πραξικοπήματα, δολοφονίες, επεμβάσεις, σφαγές. Και προ παντός η στήριξη του Ισραήλ σαν προκεχωρημένου φυλακίου των ΗΠΑ. Φύλακας φρουρός και συνεχής απειλή, των από τη φύση προικισμένων χωρών πετρελαίου στη Μέση Ανατολή. Συνεχίζεται έτσι το μαρτύριο των Παλαιστινίων.

ΗΠΑ και πετρέλαιο

Οι ΗΠΑ των 281 εκατ. κατοίκων, το ένα εικοστό πέμπτο του πληθυσμού της Γης, καταναλώνει το 25% της παγκόσμιας ενέργειας. Απίθανη σπατάλη που δεν μπορεί να συμμαζευτεί από τον άκρατο καπιταλισμό αυτής της τελευταίας περιόδου.

Οι αμερικανικές πηγές πετρελαίου εξαντλούνται. Η παραγωγή στις ΗΠΑ το 1999, τελευταία χρονιά που έχουμε στοιχεία, κατέβηκε ακόμα παρακάτω και έμεινε στους 354,7 εκατ. τόνους. Η κατανάλωση όμως αυξάνεται συνεχώς και έφθασε στους 882,8 εκατ. Τόνους. Επομένως οι εισαγωγές ανέρχονται στους 528,1 εκατ. τόνους, γεγονός που εκτόξευσε το έλλειμμα του Εμπορικού Ισοζυγίου το 1999 στα 331,48 δισ. Δολ. Και το 2000 435,38 δισ. Δολ. (Αρθρο «Οι ΗΠΑ ΣΗΜΕΡΑ» Σπάρτακος τ. 58 Ιαν. 2001).

Οταν έγινε η πρώτη μεγάλη παγκόσμια κρίση πετρελαίου το 1973, τότε που για πρώτη φορά εμφανίστηκαν οργανωμένες οι πετρελαιοπαραγωγές χώρες του ΟΠΕΚ, την παραγωγή και εμπορία του μεγαλύτερου μέρους ήλεγχαν οι αποκαλούμενες 7 αδελφές. Οι μεγάλες πετρελαϊκές εταιρίες, ιδιοκτησίας Αμερικανών, Αγγλων, Ολλανδών καπιταλιστών. Ετσι, από μια άλλη θυρίδα επανέρχονταν τα κέρδη στις προηγούμενες καπιταλιστικές χώρες.

Τώρα η κατάσταση έχει αλλάξει. Αυτές οι 7 αδελφές, οι διάδοχοί τους και τα εταιρικά σχήματα που τις αντικατέστησαν, έχουν εκδιωχθεί από πολλές χώρες. Μεγάλοι κρατικοί οργανισμοί, ισχυρές εταιρίες κρατικού καπιταλισμού έχουν αναλάβει σ' αυτές τις χώρες την παραγωγή, εμπορία και διακίνηση του πετρελαίου. Από τις 20 μεγαλύτερες εταιρίες πετρελαίου του κόσμου, οι 13 είναι δημόσιες. Ανήκουν στον τομέα του κρατικού καπιταλισμού. (λεπτομερής πίνακας σε Σπάρτατο τ. 55 Απρίλης-Μάης 2000 σελ. 19). Ας πάρουμε ακόμα ένα στοιχείο χρήσιμο στις εξηγήσεις μας. Οι 11 μεγαλύτερες χώρες παραγωγής πετρελαίου και κατά σειράν Σαουδική Αραβία, Αραβικά Εμιράτα, Ιράν, Βενεζουέλα, Νιγηρία, Ιράκ, Κουβέιτ, Αλγερία, Λιβύη, Κατάρ, Ινδονησία, εισέπραξαν το 1999 155,7 δισ. δολ. Με την άνοδο των τιμών που προκάλεσαν, έφθασαν το 2000 τα 260,5 δισ. δολ. Τα κέρδη των έξι μεγάλων εταιριών του παλαιού καπιταλιστικού κόσμου και κατά σειράν: EXON, BP, AMOCO, Ντατς Σελ, Σεβρόν-Τεξάκο, Τοτάλ Φίνα Ελφ, ENI, ήταν το 1999 30,7 δισ. δολ. και το 2000 64,6 δισ. δολάρια. Αν στα 260,5 δισ. δολάρια προσθάσουμε και τα εισπραττόμενα από τη Ρωσία και τις άλλες χώες της πρώην ΕΣΣΔ υπολογίζουμε ότι τουλάχιστον ένα δισ. δολάρια την ημέρα φεύγει από τις ΗΠΑ και τις άλλες χώρες του προηγμένου καπιταλισμού. Μεγάλη και διαρκής οικονομική αιμορραγία.

Μια ακόμα φάση του Γ' Παγκοσμίου Πολέμου

Ας μη γελιόμαστε να νομίζουμε ότι αποτελεί ακόμα ένα επεισόδιο της αμερικανικής πολιτικής. Πρόκειται για μια φάση του μεγάλου Τρίτου Παγκοσμίου Πολέμου και την αρχή του θα μπορούσαμε να τοποθετήσουμε, συμβατικά, στον Πόλεμο του Κόλπου εναντίον του Ιράκ το 1991. Μπορεί αυτή η χώρα να ηττήθηκε, να υπέστη μεγάλες καταστροφές, υλικές και ανθρωπινές, ακόμα σήμερα. Αλλά οι Αμερικανοί και οι σύμμαχοί τους, εθελοντές και υποχρεωμένοι να πάνε, δεν μπόρεσαν να νικήσουν. Δεν μπόρεσαν να κυριαρχήσουν στο πετρέλαιό του. Περιορίστηκαν να τσακίσουν τον μαχόμενο στρατό του Σαντάμ Χουσεϊν, αλλά δεν παρέμειναν να κατέχουν τη χώρα. Δεν μπορούσαν μια τέτοια επιχείρηση. Μάλλον ήταν η απαίτηση των συμμάχων αράβων πετρελαιοπαραγωγικών χωρών της περιοχής του Αραβικού Κόλπου, οι οποίοι χρηματοδότησαν τον πόλεμο κατά του φιλόδοξου και αναιδούς Χουσεϊν, ο οποίος επετέθη εναντίον του Κουβέιτ. Αλλά και δεν ήθελαν σε καμιά περίπτωση την εγκατάσταση ενός ξένου κατακτητή δίπλα τους. Οι Αμερικανοί και οι σύμμαχοί τους

υποχώρησαν μπροστά στους πραγματικούς χρηματοδότες. Απεσύρθησαν και περιορίστηκαν σε αυστηρό έλεγχο και συνεχείς βομβαρδισμούς του Ιράκ για να μην ξαναβρει τη δύναμή του.

Αναφέρουμε τα έξοδα του Πολέμου του Κόλπου 1990-1991 και ποιος πλήρωσε, και θα καταλάβουμε. Οι ΗΠΑ ξόδεψαν 39,1 δισ. δολάρια και εισέπραξαν 53,5 δισ. δολ. Η Βρετανία πλήρωσε 4 δισ. δολ. και εισέπραξε 4,3 δισ. δολ. Η Γαλλία ξόδεψε 1,2 δισ. δολ. και εισέπραξε 1,4 δισ. Η Σαουδική Αραβία πλήρωσε 43 δισ. δολ., το Κουβέιτ 13,3 δισ. δολ., η Ιαπωνία 11 δισ. δολ., η Γερμανία 9,5 δισ. δολ. (ΕΝΟΤΗΤΑ 74 Μάιος 1991).

Ουσιαστικά ήταν μια ήττα του αμερικανικού καπιταλισμού απέναντι στους πετρελαιοπαραγωγούς καπιταλιστές. Δεν μπόρεσαν να θέσουν υπό τον άμεσο έλεγχό τους τις πετρελαιοπηγές του Ιράκ. Και προ παντός δεν μπόρεσαν να βάλουν στο χέρι τα απέραντα αποθέματα της περιοχής της Μοσούλης στο βόρειο Ιράκ, όπου και οι Κούρδοι της χώρας.

Ετσι παρέμεινε η απειλή. Εισέπραξαν βέβαια οι Αμερικανοί τα έξοδα του πολέμου, κυρίως από τη Σαουδική Αραβία και το Κουβέιτ. Στο επεισόδιο του Αφγανιστάν, όμως, δεν συμμετέχουν η Σαουδική Αραβία και τα κράτη της Χερσονήσου, επομένως δεν πληρώνουν. Και μάλλον το ίδιο συμβαίνει με την Ιαπωνία και τη Γερμανία.

Αλλά ο έλεγχος έμεινε στους Σαουδάραβες και τα κράτη του Κόλπου. Ηταν η πρώτη μεγάλη ήττα του πολέμου. Οι ηχηρές καυχησιολογίες δεν μπορούν να κρύψουν το γεγονός της απομάκρυνσης, ακόμα μια φορά, από τις πηγές πετρελαίου. Το πρόβλημα παρέμεινε και μάλιστα χειρότερο, αφού οι ανάγκες των ΗΠΑ και των δυτικών συμμάχων τους, αυξάνονται καθημερινά. Δεν μπορούν να απαλλαγούν από τον καταναλωτισμό που επέβαλε το σύγχρονο νεο-φιλελεύθερο καπιταλιστικό καθεστώς.

Σαουδική Αραβία: Ο μεγάλος ασθενής

Όλος αυτός ο πόλεμος είναι πόλεμος πλουσίων, που ακόμη μια φορά υφίστανται και πληρώνουν οι φτωχοί. Συγκεκριμένα, αυτή τη φορά έχουν σειρά οι πάμπτωχοι Αφγανοί. Χτυπούν τις καλύβες τους και συνεχώς οι Αμερικανοί απαγγέλλουν ότι «διατηρούν το δικαίωμα να χτυπήσουν στόχους, όπου θεωρούν ότι απειλούνται από την τρομοκρατία. Και σε άλλες χώρες». Τα «λεν στην πεθερά για να τ' ακούει η νύφη». Κυρίως η Σαουδική Αραβία, η οποία είχε αναγνωρίσει το καθεστώς των Ταλιμπάν και το βοηθούσε. Τις ημέρες που άρχισε η εκστρατεία στο Αφγανιστάν, στη «φίλη» Σαουδική Αραβία έκλεισε η αμερικανική πρεσβεία στην πρωτεύουσα και ακόμα δυο κύρια προξενεία στη χώρα.

Η Σαουδική Αραβία το 1991 είχε περίπου 15.000 δολάρια κατά κεφαλήν εισόδημα το χρόνο. Μετά τον πόλεμο του Κόλπου άρχισε η πτώση και το 2000 έφθανε τα 11.050. Μετά το 1991 ανέβηκε σοβαρά το δημόσιο χρέος. Οι σπατάλες της βασιλικής οικογένειας και οι πληρωμές στους Αμερικανούς για τον πόλεμο του Κόλπου χρεοκόπησαν την πάμπλουτη χώρα. Ιδιαίτερα μια χώρα νέων ανθρώπων όπου το 50% του πληθυσμού των 22 εκατομμυρίων κατοίκων είναι κάτω των 18 ετών. Ομως η χώρα διοικείται από μια βασιλική γεροντοκρατία για την οποία πολλοί, ακόμα και από την ανώτερη τάξη, είναι δυσαρεστημένοι.

Η Σαουδική Αραβία έστειλε με τον πρίγκιπα Αλ Βαλίντ μια επιταγή δέκα εκατομμυρίων δολαρίων για το ταμείο ενίσχυσης των θυμάτων του Μανχάταν. Ομως ο πρίγκιπας δήλωσε μεταξύ άλλων ότι θα πρέπει οι ΗΠΑ να αντλήσουν μερικά μαθήματα, «να σκεφθούν για τα κίνητρα των τρομοκρατών και να αναθεωρήσουν την πολιτική τους στη Μέση Ανατολή, όπου σφαγιάζονται οι αδελφοί Παλαιστίνιοι από τους Ισραηλινούς, μεσα σε γενική αδιαφορία». Ο δήμαρχος της Νέας Υόρκης του επέστρεψε την επιταγή.

Η Σαουδική Αραβία αρνήθηκε την επίσκεψη του ιέρακα ακολούθου της αμερικανικής πολιτικής Τόνι Μπλερ, πρωθυπουργού της Μ. Βρετανίας, ο οποίος έκανε περιοδεία στις χώρες της περιοχής, στην αρχή του πολέμου.

Ο,τι αποτέλεσμα και αν έχει ο πόλεμος του Αφγανιστάν, να περιμένουμε την επόμενη κρίση, πάλι στην περιοχή και μάλλον στη Σαουδική Αραβία. Ενα καθεστώς γεροντοκρατίας με βασιλεία 79 ετών που δύσκολα στέκεται. Τα εθνικά στοιχεία της αστικής τάξης, στηριζόμενα και στην ισλαμική θρησκεία, κάποια στιγμή θα εκδηλωθούν, με

τάσεις ανεξαρτησίας της χώρας από τη δυτική εξάρτηση. Το καθεστώς συνέλαβε ήδη, μετά το Μανχάταν, 100 «Αφγανούς», όπως αποκαλούνται αυτοί που πολέμησαν στο Αφγανιστάν κατά των Ρώσων και θεωρούνται φίλοι των Ταλιμπάν. Παρά το γεγονός ότι η Σαουδική Αραβία ενίσχυσε με όλα τα μέσα το καθεστώς των Ταλιμπάν, όμως από το 1998 οι σχέσεις τους πέρασαν σε μια περίοδο έντασης.

Ολη η περιοχή της αραβικής χερσονήσου, όπου Σαουδική Αραβία και πετρελαϊκά κράτη μέχρι το Αφγανιστάν, αποτελεί μια τεράστια σαν τεκτονική πλάκα, που σείεται. Σήμερα συγκλονίζεται το Αφγανιστάν, αύριο οι άλλες χώρες της περιοχής. Πρόκειται για τους πολέμους και αναταραχές του πετρελαίου. Η έλλειψή του από τα δυτικά καπιταλιστικά κράτη, δημιουργεί συγκρούσεις, αντιφάσεις, αντιπαραθέσεις παντός είδους.

Οι χώρες της περιοχής

Δίνουμε παρακάτω μερικούς αριθμούς για την οικονομική κατάσταση των πετρελαιοπαραγωγών κρατών της αραβικής χερσονήσου. Σημειώνουμε τις μεγάλες στρατιωτικές δαπάνες που δεν δικαιολογούνται. Συνήθως, έλεγαν ότι αγοράζουν για να διευκολύνουν τις ΗΠΑ που αναζητούν έσοδα. Ομως υπάρχει και κάτι άλλο που φαίνεται δύσκολο να εξηγηθεί. Οι Ταλιμπάν του Αφγανιστάν έχουν πολλά όπλα και μερικά τελευταίας τεχνολογίας. Πού τα βρήκαν; Οσο ήταν εναντίον των Ρώσων, όσο διατηρούσαν τον αναχρονιστικό φονταμενταλισμό τους οι Ταλιμπάν δεν ενοχλούσαν τις υποτιθέμενα προοδευτικές ΗΠΑ. Οταν έγιναν έδαφος εθνικής αντιπαράθεσης με τους Αμερικανούς, τότε θυμήθηκαν γυναίκες, τσαντόρ, Ισλάμ και άλλα τέτοια. Επομένως και αν ακόμα εξοπλιζόντουσαν από τα άλλα κράτη, εκτός αυτών που τους χορηγούσαν οι ΗΠΑ, δεν έλεγαν κουβέντα. Απλά πουλούσαν όπλα.

Μια έκπληξη: οι άλλες ειδήσεις

Από τον πόλεμο του Κόλπου κατά του Ιράκ το 1991 κάτι άλλαξε και στον τομέα των ειδήσεων. Θυμόμαστε ότι εκείνον τον καιρό επικρατούσε αποκλειστικά το αμερικανικό πρακτορείο CNN. Ολες οι πληροφορίες μετεδίδοντο μέσω αυτού του φίλτρου της αμερικανικής ηγεσίας. Η ελευθερία του Τύπου είχε βέβαια κάπου ξεχαστεί σε κάποιο ράφι.

Ουσιαστικά, οι δημοσιογράφοι από όλο τον κόσμο είχαν μεταβληθεί σε καθημερινούς ακροατές των ανακοινώσεων του CNN. Είχαν χάσει την πρωτοβουλία οποιασδήποτε έρευνας και μετάδοσης ειδήσεων, πολιτικών και στρατιωτικών.

Στο σημερινό επεισόδιο του πολέμου στο Αφγανιστάν, υπάρχει και ένα δεύτερο πρακτορείο ειδήσεων. Μεταδίδει χωρίς να ζητήσει άδεια από κανένα CNN. Πρόκειται για το Αλ Τζαζίρα που σημαίνει Το Νησί, και εδρεύει στη Ντόχα, πρωτεύουσα του Κατάρ. Είναι ιδιοκτησία του βασιλιά του Κατάρ Αλ Χαμάντ Μπεν Χαλιφά Αλ Τανί.

Ιδρύθηκε το 1996 με πολλά χρήματα και έχει στρατολογήσει πολλούς καλούς δημοσιογράφους από αραβικές χώρες, αλλά και Ευρωπαίους. Μόνο στη Ντόχα, βρίσκονται περίπου 50. Απολαμβάνει μεγάλης ακροαματικότητας σε όλο τον αραβικό κόσμο, αλλά, αναγκαστικά, και σε όλο τον υπόλοιπο, αφού είναι το μόνο που έχει ανταποκριτές δίπλα στον Μπιν Λάντεν. Την ημέρα της επίθεσης των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν, την 7η Οκτωβρίου 2001, μετέδωσε τις πρώτες ειδήσεις.

Χώρα	Πληθυσμός	ΑΕΠ σε δολ.	Σρατ. δαπάνες*
Σ. Αραβία	21.500.000	10.300	13,5%
Κουβέιτ	2.000.000	22.300	11,6%
Μπαχρέιν	629.000	13.200	11,6%
Εμιράτα	2.350.000	24.000	4,8%
Κατάρ	723.000	16.700	4,4%
Ομάν	2.500.000	8.000	16,7%
Ενδεικτικά αναφέρουμε και μερικών άλλων χωρών			
ΗΠΑ	273.000.000	30.200	3,8%
Ισραήλ	5.750.000	17.500	9,6%
Ελλάδα	10.700.000	13.000	5,5%
Κύπρος	754.000	15.000	5,8%
Τουρκία	65.000.000	6.100	4,0%
Βρετανία	59.200.000	21.200	3%
Γερμανία	82.100.000	20.800	1,9%
Γαλλία	59.000.000	22.700	3,1%

(Πηγή: ALMANAC USA 2000 σελ. 165, 167-339)
*** Ποσό κατά κεφαλήν επί ΑΕΠ**

Οπως και άλλοι προηγούμενοι καπιταλιστικοί πόλεμοι, έτσι κι αυτός του Αφγανιστάν, δημιουργεί αντιδράσεις. Στις ΗΠΑ, τη Βρετανία, τις δυτικές χώ-ρες, την Ασία, σε πολλές χώρες και περιοχές, ένα μεγάλο αντιπο-λεμικό κίνημα γεννήθηκε. Ηρθε σαν συνέπεια των κοινωνικών, πολυάνθρωπων εξεγέρσεων κα-τά των καπιταλι-στικών οργανι-σμών που πνί-γουν τον κόσμο.

Εβγαλε στον αέρα για όλο τον κόσμο το διάγγελμα του Μπιν Λάντεν, τον οποίο αποκαλεί Σαουδάραβα αντιφρονούντα. Ακόμα και το CNN αναγκάστηκε να πάρει τα μηνύματα από το πρακτορείο Αλ Τζαζίρα.

Σημειώνουμε ότι το Κατάρ είναι μια χερσόνησος στην ανατολική Σαουδαραβία. Πρώην αγγλική αποικία, εγινε ανεξάρτητο κράτος το 1971, με επικεφαλής βασιλιά. Εχει έκταση 11.437 τετρ. Χιλιόμετρα και περίπου 600.000 κατοίκους. Είναι άγονη περιοχή, αλλά πολύ πλούσια σε κοιτάσματα πετρελαίου, από τα πλουσιότερα κράτη του κόσμου. Το 1995 ο σημερινός βασιλιάς και ιδιοκτήτης του πρακτορείου ανέτρεψε τον πατέρα του και πήρε την εξουσία. Κατά κεφαλήν εισόδημα 16.700 δολ. ετησίως. Το Κατάρ είναι μια χώρα πλούσια, με μεγάλους καπιταλιστές. Οι πετρελαιοπαραγωγοί του, όπως και των άλλων κρατών της περιοχής, οι οποίοι διαθέτουν τεράστια αποθέματα κεφαλαίων, έχουν εξελιχθεί και σε επενδυτές σε πολλές άλλες χώρες, ακόμα και τις ΗΠΑ.

Ο Μπιν Λάντεν

Δυο λόγια για τη δημιουργία του προσώπου του Μπιν Λάντεν. Η όλη δαιμονοποίηση των δυτικών μέσων ενημέρωσης, όλων των ειδών, δεν είχε καμιά επίδραση στις αραβικές και ισλαμικές χώρες. Εξακολουθούν να τον αναφέρουν ως «αντιφρονούντα Αραβα». Είναι χαρακτηριστικό ότι κανείς από τους ηγέτες κρατών, πολιτικής, θρησκείας, δεν έχει καταδικάσει προσωπικά τον Μπιν Λάντεν, ακόμα και οι πιο υποταγμένοι στους Αμερικανούς. Φυλάγονται, αλλά και υπολογίζουν ότι τίποτε δεν ξέρεις τι μπορεί να γίνει στο μέλλον.

Ο Μπιν Λάντεν εναντίον του οποίου μάχονται οι Αμερικανοί, δεν είναι παιδί κάποιας λαϊκής απελευθερωτικής επανάστασης. Υποστήριξε από την αρχή έναν ακραίο μουσουλμανισμό, τον οποίο δεν ασπάζονται οι μεγαλες ομάδες των μουσουλμάνων. Παιδί από τα πιο εκλεκτά της σαουδαραβικής αστικής τάξης, εκφράζει τις ακραίες εκείνες ομάδες των πλουσίων Αράβων των πετρελαιοπαραγωγών χωρών, που θέλουν να σπάσουν με την υποταγή στην αμερικανική κυριαρχία. Αποκαλείται «αντιφρονών Αραβας» από τον Αλ Τζαζίρα. Ούτε μοναδικό φαινόμενο είναι. Βρίσκει υποστήριξη στους κύκλους του και αντλεί, όπως φαίνεται, τα αναγκαία πλούσια μέσα για τις πράξεις του. Αν έχει συμπάθειες σε ευρύτερες, ίσως, ισλαμικές ομάδες είναι επειδή σήκωσε κεφάλι στους πρώην Αμερικανούς μέντορές του. Το τραγικό είναι ότι την έμμεση αντίθεση Αράβων πετρελαιοπαραγωγών και αδηφάγων πετρελαίου Αμερικανών, πληρώνουν οι πάμπτωχοι Αφγανοί, οι οποίοι στο τέλος μάχονται για τη χώρα τους και την ύπαρξή τους σ' αυτή την επιδρομή.

Αν ο Μπιν Λάντεν τη γλιτώσει σ' αυτόν τον πόλεμο, μπορεί αύριο να είναι συνομιλητής με τις ΗΠΑ, Βρετανία και άλλους, όπως πολλές φορές συνέβη με άλλους σφοδρούς αντιπάλους. Εξαρτάται σε ποια θέση θα βρίσκεται, στη Σαουδική Αραβία ή αλλού.

Ο πόλεμος παράγει και ανατροπές

Οπως και άλλοι προηγούμενοι καπιταλιστικοί πόλεμοι, έτσι κι αυτός του Αφγανιστάν, δημιουργεί αντιδράσεις. Στις ΗΠΑ, τη Βρετανία, τις δυτικές χώρες, την Ασία, σε πολλές χώρες και περιοχές, ένα μεγάλο αντιπολεμικό κίνημα γεννήθηκε. Ηρθε σαν συνέπεια των κοινωνικών, πολυάνθρωπων εξεγέρσεων κατά των καπιταλιστικών οργανισμών που πνίγουν τον κόσμο.

Αρχισε το κίνημα από το Σιάτλ των ΗΠΑ, το Νοέμβριο του 1999, κατά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Απλώθηκε από τότε σε πολλές χώρες και με πολλές ευκαιρίες. Ουάσιγκτον, Νίκαια, Πράγα, η μεγαλειώδης Γένοβα στις 22 Ιουλίου 2001, με 300.000 διαδηλωτές.

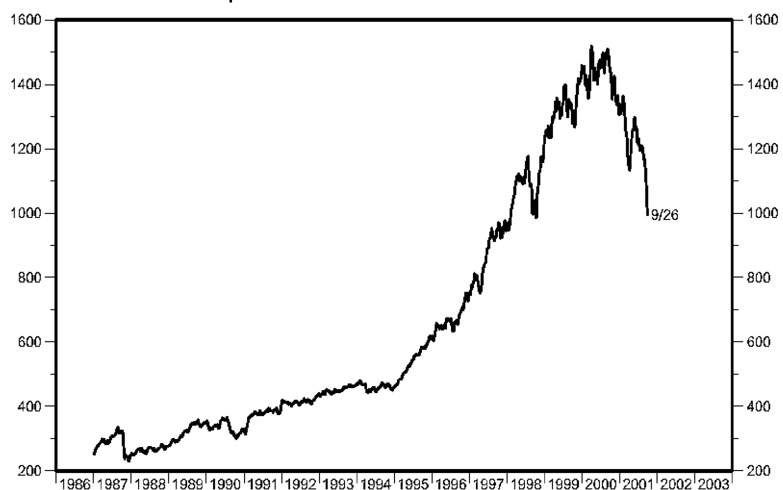
Βασισμένο σ' αυτή την πρόσφατη, αλλά πλούσια παράδοση, το αντιπολεμικό κίνημα απλώνεται σε πολλές χώρες. Χαρακτηριστικό είναι ότι το αντιπολεμικό, αυτή τη φορά, συνδυάζεται και με το αντικαπιταλιστικό. Σιγά σιγά προσδιορίζεται ο πραγματικός στόχος του κινήματος των εργαζομένων, του γενικότερου κοινωνικού κινήματος. Εχουμε μπει, πράγματι, σε μια πολύ ενδιαφέρουσα περίοδο.

2001 ή η μεγάλη καμπή της συγκυρίας

του Michel Husson

Η ανάλυση της παγκόσμιας οικονομικής συγκυρίας έχει, προφανώς, διαταραχθεί από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου. Πρέπει να κάνει κανείς μια διπλή συζήτηση, για τη φύση της καμπής που παρακολουθούμε σήμερα και για τις συνιστώσες της νέας περιόδου που άνοιξε μετά τις 11 Σεπτεμβρίου. Αυτό προϋποθέτει μια διπλή μετάθεση μεταξύ της βραχείας περιόδου και μιας πιο μακριάς περιόδου, μεταξύ της διαπίστωσης και των υποθέσεων.

Εάν αφήσουμε προσωρινά στην άκρη το κύμα αναταραχής της 11ης Σεπτεμβρίου και αν επανέλθουμε στις πρόσφατες συζητήσεις, τότε βρίσκουμε δύο ερωτήματα που υπογραμμίζουν τον βαθιά διφορούμενο χαρακτήρα της περιόδου. Μετά από τις χρηματοπιστωτικές κρίσεις του 1997-98, η συζήτηση είχε πολωθεί γύρω από το εξής ερώτημα: τελικό κράχ ή μήπως στασιμότητα; Τέλικά, δεν είχαμε ούτε το ένα ούτε το άλλο, αλλά μια αναπήδηση της ανάπτυξης, μια «*καλυτέρευση*» (1997-2001), που έκανε να εμφανιστεί ένα νέο ερώτημα: ήταν άραγε ένας κύκλος «*high tech*», εξαιρετικά ισχυρός, ή μήπως το ξεκίνημα ενός νέου μακρόχρονου αναπτυξιακού κύματος; Με λίγα λόγια, οι απαντήσεις που δίνονταν κάλυπταν μια πάρα πολύ μεγάλη γκάμα, από τον καταστροφισμό ώς μια κριτική υιοθέτηση της καπιταλιστικής ευφορίας. Η εξέταση των πρώιμων δεικτών παραγωγής (βλ. σχήμα 1) απεικονίζει την πολύ κυκλική λειτουργία των ευρωπαϊκών οικονομιών. Επίσης επιτρέπει να επιβεβαιώσουμε πως η συγκυριακή μεταστροφή βρίσκεται πριν από τις 11 Σεπτεμβρίου, όπως ακριβώς και η ύφεση των αρχών της δεκαετίας του '90 είχε ξεκινήσει πριν από τον πόλεμο του Κόλπου. Αυτό δικαιολογεί το να πάρουμε μια ορισμένη απόσταση για να βγάλουμε τα μαθήματα από την πρόσφατη συγκυρία, η οποία ήρθε να διαλύσει ορισμένες αυταπάτες.

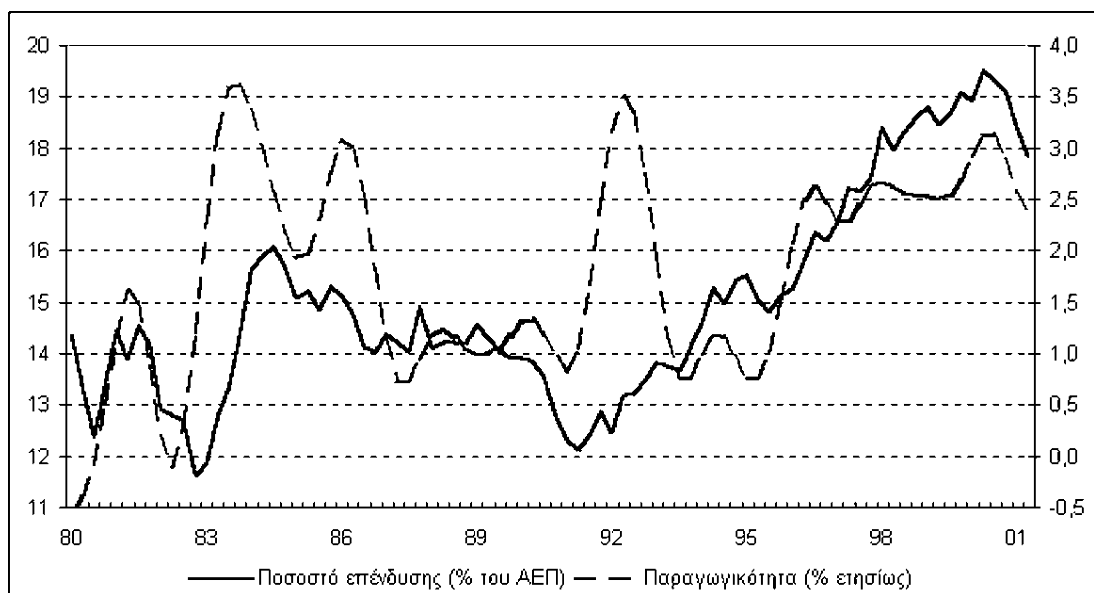

Σχήμα 1 Πρώιμοι δείκτες παραγωγής στην Ευρώπη

Το τέλος της «νέας οικονομίας»

Ο οικονομικός κύκλος αντιστράφηκε σαφώς στις ΗΠΑ και οι τρόποι με τους οποίους αυτό έγινε δείχνουν τα όρια του μοντέλου της «*νέας οικονομίας*». Τα όρια αυτά είναι δύο ειδών. Ορισμένα είναι κλασικά και παραπέμπουν στις βασικές αντιφάσεις του καπιταλισμού και, ιδιαίτερα, στην τάση υπερσυσσώρευσης του κεφαλαίου. Άλλα πάλι προέρχονται από τις συγκεκριμένες μορφές της «*νέας οικονομίας*» και δεν έχουν ακόμα πλήρως εκδηλωθεί.

Η έκφραση «*νέα οικονομία*», που χρησιμοποιήθηκε στις ΗΠΑ, παραπέμπει σε πολλά φαινόμενα -μεταξύ των οποίων στη χρηματιστηριακή έκρηξη και στο χαμηλό πληθωρισμό-, αλλά αναφέρεται κυρίως στην επιτάχυνση των κερδών παραγωγικότητας που συνδέεται με τις νέες τεχνολογίες. Μια τέτοια εξέλιξη θα είχε για συνέπεια να χαλαρώσουν οι περιορισμοί αποδοτικότητας του κεφαλαίου και θα αποτελούσε την αναγκαία συνθήκη για μια πιο υψηλή και πιο σταθερή ανάπτυξη. Ωστόσο, η αναγκαία αυτή συνθήκη δεν είναι και αναγκαστικά ικανή, πράγμα που δείχνει ότι δεν υπάρχει καμία

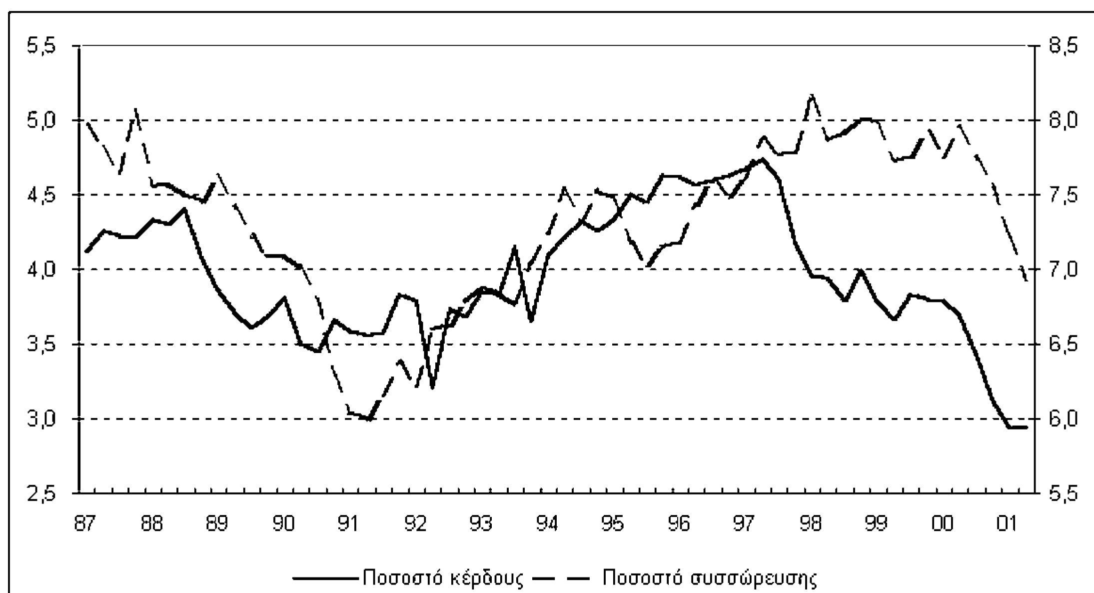
Σχήμα 2 Επένδυση και παραγωγικότητα στις ΗΠΑ ***Πηγή: Bureau of Economic Analysis***

τεχνολογική λύση στις αντιφάσεις του κεφαλαίου.

Η ανάπτυξη της δεκαετίας του '90 στηρίχτηκε πράγματι, στις ΗΠΑ, σε μια έκρηξη της επένδυσης, ιδιαίτερα έντονη μεταξύ 1996 και 2001, που τροφοδότησε τα κέρδη της παραγωγικότητας. Το σχήμα 2 απεικονίζει τη σχέση αυτήν μεταξύ επένδυσης και παραγωγικότητας και δείχνει καλά ότι τα πρόσφατα κέρδη παραγωγικότητας επετεύχθησαν μέσα από μια πρωτόγνωρη επενδυτική προσπάθεια. Έτσι, βλέπουμε να διαγράφεται μια αντικειμενική απάντηση στο ερώτημα του αν πρόκειται για κύκλο ή για νέα ανάπτυξη. Για να διαγνώσει κανείς μια νέα φάση ανάπτυξης, θα έπρεπε, πράγματι, τα κέρδη παραγωγικότητας να διατηρηθούν σε υψηλό επίπεδο και, επομένως, η πρόσφατη επενδυτική προσπάθεια να μην χαλαρώσει. Όμως, όλα τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν πως «το πράγμα άλλαξε»: η επένδυση πέφτει και η παραγωγικότητα χαλαρώνει. Είναι, επομένως, εύλογο να κλείσουμε τη συζήτηση λέγοντας πως η «*νέα οικονομία*» δεν ήταν παρά ένας «*high tech*» κύκλος. Η διαπίστωση αυτή ρίχνει, με τη σειρά της, φως στο είδος της ύφεσης των ΗΠΑ, που έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας κλασικής κρίσης υπερσυσσώρευσης...

Για να πειστεί κανείς, αρκεί να εξετάσει τη συγκριτική εξέλιξη του ποσοστού του κέρδους και του ρυθμού συσσώρευσης του κεφαλαίου. Ο τελευταίος αυξανόταν σταθερά σε όλη τη δεκαετία του '90, πράγμα που αντιστράφηκε μέσα στο 2000. Όσο για το ποσοστό του κέρδους, αυτό συνόδευσε τη συσσώρευση του κεφαλαίου στα δύο πρώτα τρίτα της δεκαετίας, αλλά η αντιστροφή του είναι πιο νωρίς, στα μέσα του 1997 (σχήμα 3). Οι παρατηρήσεις αυτές θα απαιτούσαν μια δουλειά στατιστικής επεξεργασίας, στο μέτρο που δεν διαθέτουμε πλέον επίσημα στοιχεία για το απόθεμα του κεφαλαίου, που πρέπει έτσι να το ανοικοδομήσουμε θεωρητικά. Αλλά την καμπή της αποδοτικότητας μπορούμε να την παρατηρήσουμε και άμεσα στα κέρδη των επιχειρήσεων, τα οποία πέφτουν από τα 858 δισεκατομμύρια δολάρια το 1997 (3ο τρίμηνο) στα 761 δισεκατομμύρια το 2001 (2ο τρίμηνο).

Η μείωση του ποσοστού του κέρδους προέρχεται από δύο συνδυασμένες επιπτώσεις. Καταρχήν, το μερίδιο των μισθών αυξάνει: η μάζα των μισθών που δίνει ο ιδιωτικός τομέας αυξάνει κατά 30% από το 1997 ώς το 2001, ενώ το ΑΕΠ αυξάνει την ίδια περίοδο κατά 21,5%. Κατά δεύτερον, μπορούμε να παρατηρήσουμε μια ταυτόχρονη αύξηση της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου. Η σχέση κεφάλαιο προς προϊόν αυξήθηκε, έτσι, κατά 17% σε όγκο και κατά 10% σε αξία. Με άλλα λόγια, το μεγαλύτερο φορτίο του κεφαλαίου μαζί με τη μείωση του ποσοστού εκμετάλλευσης συμπράττουν προς μια υποχώρηση του ποσοστού του κέρδους. Καθώς η

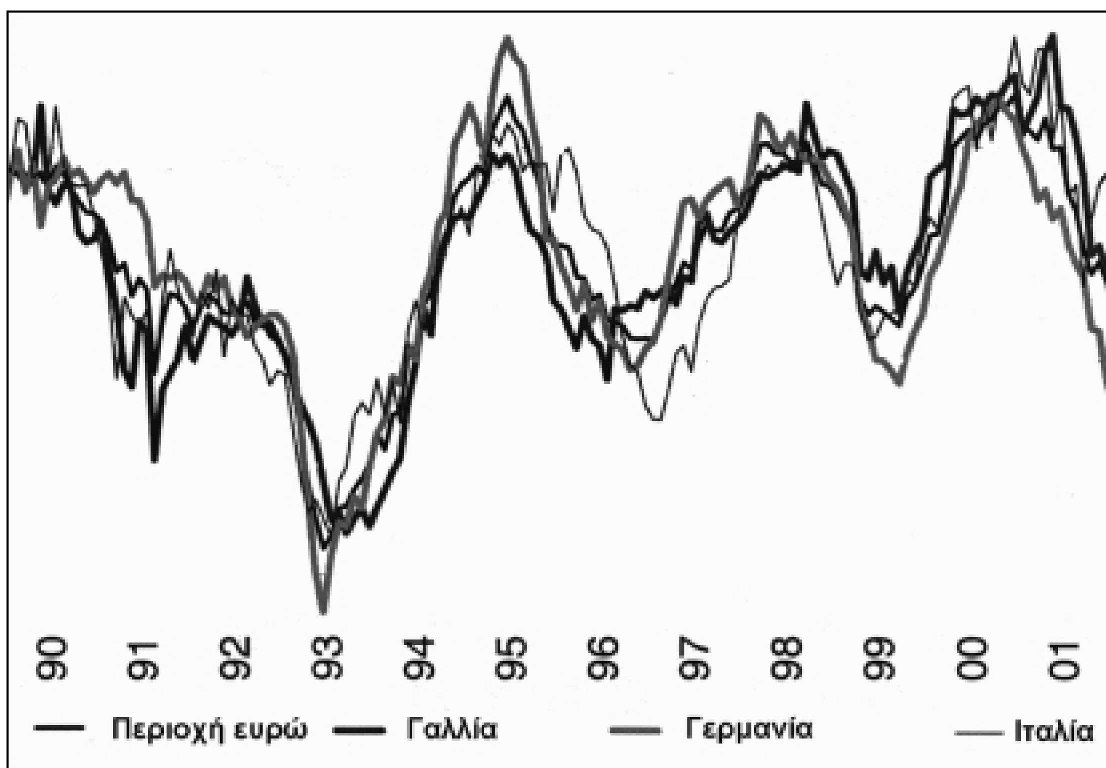
Σχήμα 3 Κέρδος και συσσώρευση στις ΗΠΑ Πηγή: Bureau of Economic Analysis

επένδυση συνέχισε στο ενδιάμεσο, καταλήγουμε αρκετά λογικά σε μια υπερσυσσώρευση που εκδηλώνεται με τη συγκρότηση πλεονασματικών ικανοτήτων σε σχέση με τις συνθήκες της αποδοτικότητας. Το πλεόνασμα αυτό παίρνει τη μορφή μιας υποχώρησης του ποσοστού χρησιμοποίησης των παραγωγικών ικανοτήτων: τον Αύγουστο του 2001, ήταν 76,2%, δηλαδή βρισκόταν στο πιο χαμηλό της σημείο από την ύφεση του 1982. Η πτώση αυτή αγγίζει ιδιαίτερα τις βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας, όπου το ποσοστό χρησιμοποίησης των ικανοτήτων περνάει από το 88% το 1995 στο 63,4% το 2001. Είναι επομένως οι συμβολικοί τομείς της «*νέας οικονομίας*» που ακριβώς πλήττονται το περισσότερο.

Το τριπλό «μεγάλο άνοιγμα» των ΗΠΑ

Τώρα που οι κλασικές αντιφάσεις βγήκαν στην επιφάνεια, όλο το ζήτημα είναι πώς θα συναρθρωθούν με τις συγκεκριμένες αντιφάσεις που προέρχονται από τη σημερινή συνάρθρωση της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και με τις επιπτώσεις από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου. Οι συγκεκριμένες αυτές αντιφάσεις εκφράζονται με τη μορφή μεγάλων οικονομικών ανισορροπιών, που αφορούν το χρηματιστήριο, την κατανάλωση και τον εξωτερικό τομέα.

Η πρώτη μεγάλη απόκλιση, αυτή που υπήρχε μεταξύ κερδών και χρηματιστηριακών αξιών βρίσκεται σε πορεία απορρόφησης, μέσα από μια τάση υποχώρησης των δεύτερων, η οποία και θα μπορούσε να περιγραφεί τουλάχιστον σαν «*έρπον κραχ*» (σχήμα 4). Και εδώ, η κίνηση αυτή μπορεί να ερμηνευτεί σαν μια επιστροφή στην τάξη του νόμου της αξίας. Οι μετοχές αντιπροσωπεύουν, πράγματι, μια απαίτηση επί της δημιουργούμενης υπεραξίας. Μεσοπρόθεσμα, τα μερίσματα και οι χρηματιστηριακές υπεραξίες που προσφέρουν οι μετοχές δεν μπορούν να αποκλίνουν διαρκώς από τα πραγματικά κέρδη που προβλέπουν. Η μία από τις βασικές ρήσεις της «*νέας οικονομίας*» ήταν, αντίθετα, να αφήνεται να εννοηθεί πως το κεφάλαιο θα είχε απελευθερωθεί από το νόμο της αξίας. Μερικοί, όπως ο Michel Aglietta(1), θεωρητικοποιούσαν αυτόν τον «*περιουσιακό καπιταλισμό*», στο όνομα του οποίου ζητούσαν από τους μισθωτούς να είναι «*μοντέρνοι*» και να αποδεχτούν τα χρηματιστηριακά προϊόντα αντί του μισθού. Όλη αυτή η φαντασμαγορία διαλύθηκε με τη χρηματιστηριακή αντιστροφή και η καπιταλιστική ιδεολογία πήρε, ταυτόχρονα, μια γερή φάπα, όποια και να είναι η εξέλιξη των δεικτών κατά τους ερχόμενους μήνες. Θα είναι, για παράδειγμα, πολύ δύσκολο, να δημιουργηθούν ή να επεκταθούν στην Ευρώπη τα pension funds (ιδιωτικά συνταξιοδοτικά ταμεία), γιατί ένα από τα κύρια επιχειρήματα

Σχήμα 4 Ο δείκτης Standard and Poor's 500, 1986-2001

υπέρ τους μόλις έχει καταρριφθεί. Πράγματι, πώς να ζητήσει πλέον κανείς από τους μισθωτούς να συνδέσουν τους μισθούς τους με το Χρηματιστήριο; Η ύφεση έχει ήδη δώσει αυτό το πρώτο μάθημα της πραγματικότητας σε όλον τον κόσμο: καλύτερα μισθοί παρά ο χρηματιστηριακός κίνδυνος.

Η κίνηση της χρηματιστηριακής διόρθωσης άρχισε εδώ και σχεδόν δύο χρόνια και, επομένως, δεν έχει καμία σχέση με τις 11 Σεπτεμβρίου. Λειτούργησε σε δύο χρόνους: κατά το 2000 είδαμε την κίνησή τους να σταματάει και οι δείκτες έμεναν στάσιμοι. Οι χρηματιστηριακοί αναλυτές ξεδίπλωσαν τότε όλη τους την ενεργητικότητα, για να μας εξηγήσουν ότι επρόκειτο για προσωρινή σταθεροποίηση, που σύντομα θα την ακολουθούσε ανάκαμψη. Αλλά η μέθοδος δεν έπιασε: η πτώση συνέχισε σε όλο το 2001. Η αναδίπλωση αυτή παίρνει τη μορφή μιας εντυπωσιακής απώλειας αξίας στις μετοχές του Nasdaq, που ο δείκτης τους έπεσε από το 5.000 στο 2.000 μέσα στο 2000 και μετά συνέχισε να πέφτει ώς το 1.700, δηλαδή συνολικά μια πτώση δύο τρίτων. Ο δείκτης της νέας τεχνολογίας ήρθε έτσι να ενταχθεί στους «*παραδοσιακούς*» χρηματιστηριακούς δείκτες, πράγμα που συμβολίζει τέλεια το τέλος της «*νέας*» οικονομίας.

Η δεύτερη μεγάλη απόκλιση αφορά την ιδιωτική κατανάλωση. Οι ΗΠΑ χαρακτηρίζονται από μια τελείως εξαιρετική κατάσταση, αφού τα νοικοκυριά βάλθηκαν να καταναλώνουν ένα όλο και μεγαλύτερο μερίδιο του εισοδήματός τους, που τώρα έχει φτάσει το 100%. Ο δυναμισμός αυτός της κατανάλωσης είναι, εξάλλου, η κύρια κινητήρια δύναμη της περίφημης «νέας ανάπτυξης», αλλά δεν είναι βιώσιμος. Ορισμένοι καταναλώνουν πολλά, επειδή θεωρούν πως οι δυνητικές υπεραξίες στο Χρηματιστήριο ισοδυναμούν με τη συγκρότηση αποταμίευσης, άλλοι πάλι δανείζονται για να καταναλώσουν, ή ακόμα και για να παίξουν στο Χρηματιστήριο. Η πρόσφατη ευφορία στηρίζεται, επομένως, σε έναν τεράστιο όγκο ιδιωτικής χρέωσης. Η υποχώρηση της Wall Street, αποκαλύπτοντας ότι η βάση των υπολογισμών αυτών ήταν λαθεμένη θα πρέπει να μεταφραστεί σε αύξηση του ποσοστού αποταμίευσης (πράγμα που έχει ήδη ελαφρά ξεκινήσει), σε χρεοκοπία ορισμένων νοικοκυριών, δηλαδή σε χαμηλότερη ανάπτυξη της κατανάλωσης. Τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου θα ωθήσουν προς την

ίδια κατεύθυνση, επιταχύνοντας τη διάλυση των ευφορικών αναμονών. Μπορούμε εύκολα να φανταστούμε ένα καταστροφικό σενάριο, με ένα κύμα προσωπικών χρεοκοπιών, που θα οδηγούσε σε πτώση της κατανάλωσης και της εγχώριας ζήτησης.

Η τελευταία μεγάλη απόκλιση είναι το έλλειμμα του τρέχοντος εξωτερικού ισοζυγίου, που φτάνει τα 450 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, δηλαδή το 4,5% του ΑΕΠ. Αυτό σημαίνει πως η παγκόσμια αποταμίευση, που προέρχεται από τον υπόλοιπο κόσμο, αντικαθιστά την εγχώρια αποταμίευση, για να χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη των ΗΠΑ. Ώς τώρα, αυτό μπορούσε να θεωρείται σαν σχετικά «*υγειές*», αφού τα πλεονάζοντα κεφάλαια από την Ευρώπη και την Ιαπωνία φαίνονταν να χρηματοδοτούν την έκρηξη της «*νέας οικονομίας*». Αυτή η εισροή κεφαλαίων τροφοδοτήθηκε και από τη φυγή των κεφαλαίων από τις αναδυόμενες αγορές και στηρίχτηκε επίσης και από ένα ισχυρό δολάριο και από μια υψηλή αποδοτικότητα. Αλλά τα πράγματα αρχίζουν να αλλάζουν. Η επένδυση ήδη έχει αντιστραφεί, έτσι που τα νέα κεφάλαια χρηματοδοτούν την κατανάλωση, πράγμα που δεν μπορεί να κρατήσει πολύ, ακόμα περισσότερο που η αποδοτικότητα πέφτει και η πτώση του δολαρίου αρχίζει να γίνεται εύλογη.

Το σοκ της 11ης Σεπτεμβρίου έρχεται να ανατρέψει αυτή την τριπλή μοιρασιά, με πολλούς τρόπους. Κινδυνεύει να επιταχύνει την αντιστροφή της κατανάλωσης, αλλά ταυτόχρονα διαγράφει και μια διέξοδο για τον κυρίαρχο ιμπεριαλισμό. Η περίοδος που ανοίγει θα πρέπει να χαρακτηριστεί από αντιστροφή της δημοσιονομικής πολιτικής. Το πλεόνασμα έχει ήδη εξαφανιστεί, αλλά το πρόγραμμα επιδότησης των πιο πληγμένων τομέων, καθώς και οι δαπάνες -στρατιωτικές ή άλλες- που συνδέονται με το σχέδιο αντίδρασης, θα αντιπροσωπεύσουν ένα πρόγραμμα κεϋνσιανής ανάκαμψης που μπορεί, τουλάχιστον για ένα διάστημα, να αντικαταστήσει μια κατανάλωση μισθών που σφραγίζεται για καιρό. Ήδη μιλάνε για 100 δισεκατομμύρια δολάρια, δηλαδή για το 1% του ΑΕΠ. Οι ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης θα μπορούσαν, κατά δεύτερον, να οδηγήσουν σε ένα είδος «*συμφωνίας*» μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης, που θα στηριζόταν στην εξής διευθέτηση: Οι ΗΠΑ δεν θα προσπαθούσαν να ισορροπήσουν το ισοζύγιό τους μέσω επιθετικής μείωσης του δολαρίου, το οποίο θα ισοδυναμούσε με την εξαγωγή της ύφεσής τους προς την Ευρώπη και την Ιαπωνία. Αντί αυτής της χειρονομίας, οι εταίροι των ΗΠΑ θα αναλάμβαναν να εξασφαλίσουν μια χρηματοδότηση, που θα έβρισκε πλέον τη νομιμοποίησή της στην πολεμική προσπάθεια ενάντια στην τρομοκρατία.

Ο δρόμος είναι προφανώς πολύ στενός και οι ανισορροπίες είναι τόσο σημαντικές που θα μπορούσαμε πολύ εύκολα να φανταστούμε ένα γλίστρημα των ΗΠΑ στο καταστροφικό σενάριο, όπου όλα θα απορρυθμίζονταν ταυτοχρόνως: τα νοικοκυριά θα σταματούσαν την κατανάλωση και τα κεφάλαια θα σταματούσαν τη ροή τους. Η ρύθμιση αυτή είναι πολύ μπλεγμένη, γιατί ο στόχος είναι ταυτόχρονα να συνοδευτεί η επιβράδυνση της εγχώριας ζήτησης, και μάλιστα ίσως και να προκληθεί με τη επιβράδυνση της αύξησης των μισθών, με μια τόνωση της οικονομίας μέσω άλλων τομέων εκτός από καταναλωτικά αγαθά. Η επιτυχία του εγχειρήματος εξαρτάται, κατά πολύ, από την εξέλιξη των πολιτικών σχέσεων μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, καθώς και από την ικανότητα των τελευταίων να επιβάλουν στον υπόλοιπο κόσμο να πληρώσει τη στήριξη της δικής τους συγκυρίας.

Το διάλειμμα τελείωσε, στην Ευρώπη

Τελικά, τα πράγματα πάνε πολύ γρήγορα. Μόλις πριν 12 μήνες, οι Ευρωπαίοι ηγέτες πλοηγούσαν πάνω στην ανάκαμψη και εξυμνούσαν την επιτυχία της Ευρώπης, νέας παγκόσμιας λοκομοτίβας, ικανής να αναλάβει τη σκυτάλη από τις ΗΠΑ. Σήμερα, οι ίδιοι αναρωτιούνται πώς να κάνουν για να μην εφαρμόσουν το θλιβερό Σύμφωνο σταθερότητας, που συνδέεται με το Σύμφωνο του Άμστερνταμ του Ιούνη του 1997. Για το σοσιαλ-φιλελευθερισμό, το διάλειμμα τελείωσε.

Και όμως, όλα πήγαιναν μια χαρά. Όχι μόνο το ευρώ μπόρεσε να γίνει χωρίς μεγάλες απώλειες, αλλά και του δόθηκε το βάπτισμα, την 1η Ιανουαρίου του 1999, εν μέσω ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος. Μεταξύ 1996 και 2000, 7 εκατομμύρια θέσεις εργασίας δη-

μιουργήθηκαν και ο αριθμός των ανέργων, των επίσημα καταγραμμένων, μειώθηκε κατά 3,5 εκατομμύρια. Είναι απολύτως αναγκαίο να αναλυθεί η φύση της ανάκαμψης αυτής, για να κατανοηθεί καλύτερα η συγκυριακή αντιστροφή. Για να πάμε γρήγορα, θα μπορούσαμε να πούμε πως η ανάκαμψη αυτή ήταν «*μη-νεο-φιλελεύθερη*», με την έννοια ότι προήλθε από τη χαλάρωση, και όχι από την πιο αυστηρή εφαρμογή, των φιλελεύθερων δογμάτων. Η χαλάρωση αυτή ήταν μόνο εν μέρει συνειδητή επιλογή και, κυρίως, εξαρτήθηκε από εξωτερικούς παράγοντες.

Το πρώτο στοιχείο είναι η de facto υποτίμηση των ευρωπαϊκών νομισμάτων απέναντι στο δολάριο, στα μέσα του 1997. Η Ευρώπη κερδίζει σε ανταγωνιστικότητα, οι εξαγωγές της γνωρίζουν άλμα και ξεκινάει έτσι ένας μικρο-κύκλος. Ο δυναμισμός των εξαγωγών συνδυάζεται κατόπιν, το 1998, και με μια αύξηση της αγοραστικής δύναμης των μισθών που προέρχεται περισσότερο από την απρόσμενη επιβράδυνση του πληθωρισμού και όχι τόσο από αύξηση των ονομαστικών μισθών. Η κατανάλωση αναλαμβάνει αμέσως -οι αστοί οικονομολόγοι βγάζουν λογίδρια για την «*εμπιστοσύνη*» των νοικοκυριών- και η επένδυση, με τη σειρά της, ξεκινάει και πάλι. Η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας προκαλεί δημιουργία θέσεων εργασίας, που με τη σειρά τους στηρίζουν την κατανάλωση. Στο δημοσιονομικό σκέλος, η ανάπτυξη οδηγεί σε αύξηση των εσόδων και μείωση των ελλειμμάτων, τις περισσότερες φορές απρόσμενα.

Αυτή η αλυσίδα, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κεϋνσιανή, αντιπροσωπεύει μια εμπειρική κριτική της νεοφιλελεύθερης θεολογίας, της οποίας όλες οι συνταγές καταρρίπτονται έτσι. Χρειαζόταν, μας έλεγαν, ένα ισχυρό νόμισμα, πριν να γίνει το ενιαίο νόμισμα. Στο όνομα του νόμου αυτού επιβλήθηκε στην Ευρώπη μια πολιτική άξια των προγραμμάτων διαρθρωτικής προσαρμογής που στοίχισε πάρα πολλές θέσεις εργασίας. Αλλά το μεγάλο παράδοξο είναι ότι το ευρώ τελικά συγκροτήθηκε σαν αδύναμο νόμισμα. Χωρίς αυτό το οξυγόνο που προσέφερε η άνοδος του δολαρίου το 1997, η πραγματοποίηση του ευρώ θα είχε συναντήσει πολύ σοβαρές δυσκολίες.

Το θετικό σπρώξιμο των μισθών αποδεικνύει πως μια αύξηση των μισθών δεν προκαλεί καμία από τις προαναγγελόμενες καταστροφές. Ο πληθωρισμός παραμένει γελοία χαμηλός και η Ευρώπη είναι συνολικά πλεονασματική απέναντι στον υπόλοιπο κόσμο. Ενώ το μερίδιο των μισθών στο εθνικό εισόδημα μειωνόταν από πάνω από 15 χρόνια, σύμφωνα και με τις φιλελεύθερες συνταγές, ακριβώς μόλις σταμάτησε αυτή η μείωση και σταθεροποιήθηκε, ακριβώς τότε η οικονομία ξαναπαίρνει μπροστά, χάρη στο δυναμισμό που ξαναβρίσκει η εγχώρια αγορά. Ίδια διάψευση και των δημοσιονομικών πολιτικών. Το νεοφιλελεύθερο δόγμα ισχυριζόταν πως η εξυγείανση των δημοσίων οικονομικών ήταν προϋπόθεση για την ανάκαμψη της ανάπτυξης. Νά όμως που τα πράγματα εξελίσσονται ακριβώς αντίστροφα: είναι η ανάκαμψη που έρχεται να απορροφήσει μηχανικά το έλλειμμα. Η καλύτερη υγεία της οικονομίας που καταγράφηκε σε αυτές τις χρονιές επιτρέπει, ταυτόχρονα, να μετρηθεί ο χαμένος χρόνος με τη διεξαγωγή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών της λιτότητας και της ανεργίας.

Ο σοσιαλ-φιλελευθερισμός στριμωγμένος στη γωνία

Τώρα θα πρέπει να εγκαταλείψουμε την απλοϊκή στάση που συνίσταται στο να παίρνουμε τοις μετρητοίς τα λόγια των νεοφιλελεύθερων και να κάνουμε ότι πιστεύουμε πως η πολιτική τους έχει πράγματι για στόχο να παλαίψει ενάντια στην ανεργία. Στην πραγματικότητα, η Κομισιόν και οι κυβερνήσεις δεν προσπαθούν να απομακρυνθούν από το δόγμα. Αντί να ορίσουν μια νόρμα αύξησης του μισθού που να εξασφαλίζει έναν δυναμισμό της μισθωτής ζήτησης, αυτό που προσπαθούν είναι να επανέλθουν στις αναφορές τους, δηλαδή στο πάγωμα των μισθών. Χωρίς καύσιμο, η ανάκαμψη δεν μπορεί παρά να σβήσει και να υποστεί και την επιβράδυνση που εισάγεται από τις ΗΠΑ.

Στο βάθος, αυτό που βλέπουμε να διεξάγεται μπροστά μας είναι το σενάριο που ήταν το πιο εύλογο το 1998, δηλαδή ένα σταδιακό φρενάρισμα όλων των κινητήριων δυνάμεων της παγκόσμιας οικονομίας. Αντίθετα από τις αισιόδοξες προβλέψεις, η επιβράδυνση των ΗΠΑ σχεδόν αμέσως μεταδόθηκε στην Ευ-

ρώπη. Έτσι, βλέπουμε να εμφανίζονται οι βάναυσες επιπτώσεις μιας αυξημένης παγκοσμιοποίησης, που ενισχύεται και από τα εμπόδια που επιβάλλονται στην πρόοδο των εγχώριων αγορών. Η μετάδοση αυτή είναι τόσο πιο γρήγορη όσο σχεδόν το ήμισι του παγκόσμιου εμπορίου γίνεται σε εξοπλιστικά αγαθά, πράγμα που μεταδίδει τις πιο έντονες διακυμάνσεις της επένδυσης.

Η σοσιαλ-δημοκρατία, που ήταν τότε πλειοψηφική στην Ευρώπη, υπέγραψε το 1997 το σύμφωνο του Άμστερνταμ. Ο Ζοσπέν, ο γάλλος πρωθυπουργός, που μόλις είχε ανέβει στην εξουσία, είχε συνοδεύσει την υπογραφή του με όρους, μεταξύ των οποίων βρίσκονταν η προτεραιότητα για την απασχόληση και η δημιουργία μιας «*οικονομικής κυβέρνησης*». Η ιδρυτική αυτή πράξη του σοσιαλ-φιλελευθερισμού συμπύκνωνε καλά το βασικό του στοίχημα: να καταστήσει συμβατό το φιλελεύθερο-μονεταριστικό δρόμο που είχε επιλεγεί για την ευρωπαϊκή οικοδόμηση με μια οικονομική πολιτική που να ασχολείται λίγο περισσότερο με τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η βελτίωση που ακολούθησε μπόρεσε να δώσει την εντύπωση πως το στοίχημα είχε κερδηθεί. Όμως, πρόκειται για μια αυταπάτη που γέννησε μια ανάκαμψη σε μεγάλο βαθμό απρόσμενη. Το οξυγόνο αυτό επέτρεψε να γίνει το ευρώ και πέρασε σε δεύτερο πλάνο τις αντιφάσεις και τα ζητήματα που δεν έχουν λυθεί. Και νά που αυτά επανέρχονται με την οικονομική επιβράδυνση. Αρχίζει να γίνεται αντιληπτό πως η αυστηρή εφαρμογή του Συμφώνου σταθερότητας ισοδυναμεί με το να ριχτεί η ευρωπαϊκή οικονομία σε σούπερύφεση. Αλλά δεν υπάρχει κανένας άλλος θεσμός από την κεντρική τράπεζα για να καθοδηγήσει και να συντονίσει τη συγκυριακή πολιτική. Με λίγα λόγια, η ευρωπαϊκή οικοδόμηση είναι χωλή, κουτσή και παραμορφωμένη προς όφελος του χρηματιστηριακού καπιταλισμού. Σε όλες τις χώρες, θα εμφανιστεί το δίλημμα: πώς μπορούν να μειωθούν οι φόροι και ταυτόχρονα να μειωθεί και το δημοσιονομικό έλλειμμα κάτω του 1% του ΑΕΠ; Και όμως, αυτό είναι που προβλέπει το περίφημο Σύμφωνο σταθερότητας: όλος ο κόσμος αρχίζει να καταλαβαίνει πως είναι αδύνατον να εφαρμοστεί.

Αλλά η στροφή προς μια πολιτική λιγότερο οπισθοδρομική δεν είναι καθόλου εγγυημένη. Για να πάρουμε απλώς ένα παράδειγμα από πολλά άλλα, η Ευρωπαία επίτροπος, η υπεύθυνη για την απασχόληση και τις κοινωνικές υποθέσεις, η Άννα Διαμαντοπούλου, πρόσφατα δήλωσε: «*Η μεταρρύθμιση των αγορών απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης βρίσκεται σε πορεία πραγματοποίησης. Ώς τώρα, τα αποτελέσματα ήταν θετικά, αλλά οι κυβερνήσεις, οι επιχειρήσεις και τα συνδικάτα θα πρέπει να συνεχίσουν τις υιοθετημένες πολιτικές μεταρρύθμισης -ανεξάρτητα από μια επιδείνωση του παγκόσμιου οικονομικού κλίματος. Η επιβράδυνση της οικονομίας δεν πρέπει να οδηγήσει σε πολιτική κάμψη. Η μακροχρόνια στρατηγική που εφαρμόζουμε σήμερα είναι η μόνη δυνατή απάντηση*»(2). Εάν σε αυτό προσθέσουμε τη δυσκολία να αλλάξει κανείς πολιτική στη μέση του δρόμου, την απουσία θεσμών που να είναι σε θέση να αναλάβουν το βάρος του αναγκαίου συντονισμού των οικονομικών πολιτικών και, τέλος, το στενό ορίζοντα σκέψης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, μπορούμε να φοβόμαστε το χειρότερο, δηλαδή ακατάλληλες αντιδράσεις στη συγκυριακή μεταστροφή.

Η νέα αμφισβήτηση της ακάθεκτης παγκοσμιοποίησης

Η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσίευσε πρόσφατα, στις 1 Οκτωβρίου, ένα ανησυχητικό κείμενο που αναθεωρεί προς τα κάτω το ρυθμό ανάπτυξης των αναπτυσσόμενων χωρών, ο οποίος θα ήταν πλέον μόνο 2,8% το 2001 (μετά το 5,5% το 2000) και θα ξαναάρχιζε να ανεβαίνει πολύ αργά το 2002 με ένα 3,5%. Ο Πρόεδρος της Τράπεζας, Τζέιμς Ουώλφενσον, πάει πιο πέρα: «*Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, δεκάδες χιλιάδες παιδιά επιπλέον θα πεθάνουν παντού στον κόσμο, ενώ περίπου 10 εκατομμύρια άλλοι άνθρωποι κινδυνεύουν να βρεθούν κάτω από το κατώφλι της φτώχειας, με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα για να ζήσουν, εξαιτίας των τρομοκρατικών επιθέσεων*»(3). Η θλιβερή αυτή πρόβλεψη, άξια ενός «*αντι-παγκοσμιοποιητή*», δείχνει πόσο πραγματική οπισθοδρόμηση αποτελεί η καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, η οποία και μεταφράζεται σε αυξημένη εξάρτηση.

Για ένα μεγάλο τμήμα των χωρών του «*Νότου*» και της «*Ανατολής*», η οικονομική συγκυρία είναι απλώς το αντικατόπτρισμα, με ελάχιστο ετεροχρονισμό, της συγκυρίας των ιμπεριαλιστικών χωρών. Με άλλα λόγια, η αυτόνομη αναπτυξιακή τους ικανότητα, που θα στηριζόταν στην ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών, είναι περίπου μηδέν. Η δυνατότητα ανάπτυξης υποτάσσεται πλήρως στην ικανότητα να έχουν καταλάβει κάποιο «κομμάτι» της παγκόσμιας αγοράς. Όσο για τις χώρες που εξαρτώνται από τις τιμές των πρώτων υλών, αυτές έχουν να υποστούν και την τάση υποχώρησης των πόρων τους. Μόνο οι χώρες που παράγουν πετρέλαιο μπορούν να επωφεληθούν από τη συγκυρία, κατά τις φάσεις αύξησης των τιμών, αλλά αυτό καταλήγει σε μια χαοτική και ασταθή λειτουργία των χωρών αυτών. Η Αργεντινή(4) προσφέρει το οριακό παράδειγμα αυτών των απορρυθμίσεων, αλλά τί να πούμε και για την κατάσταση της Ιαπωνίας, που βρίσκεται σε στασιμότητα εδώ και 10 χρόνια, και για όλες αυτές τις χώρες που απλώς ταλαντεύονται μεταξύ εξάρτησης και περιθωριοποίησης απέναντι στις μεγάλες δυνάμεις;

Η θλιβερή αυτή συγκυρία συνοδεύεται από μια γενικευμένη αμφισβήτηση της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Είδαμε την πολύ απαισιόδοξη σκοπιά της Παγκόσμιας Τράπεζας. Μπορούμε να προσθέσουμε το εντυπωσιακό ντοσιέ του The Economist, της 27ης Σεπτεμβρίου. Το υπερ-φιλελεύθερο αυτό περιοδικό δεν απαρνείται τις πεποιθήσεις του, αλλά προτείνει μια πολύ αμυντική υποστήριξή τους, της οποίας πολύ καλό παράδειγμα δίνει ο τίτλος ενός από τα άρθρα του: «*Οι αντι-παγκοσμιοποιητές βλέπουν τη Συναίνεση της Ουάσινγκτον σαν μια συνομωσία με στόχο τον πλουτισμό των τραπεζιτών. Δεν έχουν απόλυτα άδικο*».

Αυτή η απώλεια νομιμοποίησης δεν είναι, ούτε αυτή, προϊόν της 11ης Σεπτεμβρίου. Είναι πολύ μακρύς ο κατάλογος των χωρών που επλήγησαν από πολύ σκληρές περιοδικές κρίσεις και που αποδίδουν, επομένως, μια πολύ χαοτική χροιά στις οικονομίες: Μεξικό, Αργεντινή, Κορέα, Ταϊλάνδη, Ρωσία, Αργεντινή και πάλι. Γίνεται προφανές ότι λίγες μόνο χώρες καταφέρνουν να τη βγάλουν καθαρή από τα παιχνίδια της παγκοσμιοποίησης και η Ευρώπη αρχίζει να ανακαλύπτει πως η παρένθεση της ωραιοποίησής της καταρρέει. Το ευρώ θα γίνει, αλλά όλες οι καμπάνιες δημοσιότητας δεν θα καταφέρουν να πείσουν τους εργαζόμενους των χωρών της ότι πρέπει να περιμένουν το ο,τιδήποτε από αυτό. Η Γερμανία, το μοντέλο αυτό της νομισματικής αυστηρότητας, λειτουργεί στο ραλαντί και εξακολουθεί να μην καταφέρνει να απορροφήσει την ενοποίησή της, αυτή τη «*νίκη επί του κομμουνισμού*». Όσο για τις ΗΠΑ, το Ελντοράντο της νέας οικονομίας ή ακόμα και τη «*Νέα χρυσή εποχή*», είδαν να τους επανέρχεται η ύφεση, πριν ακόμα χτυπηθούν στην καρδιά της δύναμής τους.

Ακόμα και η άμεση απάντηση στα πλήγματα της 11ης Σεπτεμβρίου παίρνει τη

μορφή αυτοκριτικής. Στο εσωτερικό, είναι αυθόρμητα κεϋνσιανή, σχεδόν ρουζβελτική, και σβήνει με μια μολυβιά το στόχο του δημοσιονομικού πλεονάσματος. Στο διεθνές επίπεδο, οι ΗΠΑ ανακαλύπτουν, κάπως αργά, ότι η ακραία χρηματιστηριακή φιλελευθεροποίηση επέτρεψε μια διευκολυμένη αλληλοδιείσδυση μεταξύ παράνομης και πραγματικής οικονομίας. Λίγους μόλις μήνες πριν, είχαν σαμποτάρει τη συνάντηση που οργάνωνε ο ΟΟΣΑ για το ζήτημα αυτό και ο σημερινός υπουργός τους των οικονομικών, ο Paul O'Neil, προειδοποιούσε όσους θέλαν να πειράξουν την επικυριαρχία των κρατών με πρόσχημα την καταπολέμηση του βρώμικου χρήματος και των αμφίβολων φορολογικών πρακτικών(5).

Οι πολιτικές συντεταγμένες της νέας φάσης

Η πιο πιθανή προοπτική, σήμερα, είναι μια αργή βύθιση της παγκόσμιας οικονομίας που θα συνοδεύεται από έντονες υφέσεις στους πιο αδύναμους κρίκους της, ιδιαίτερα στο Νότο. Η νέα αυτή φάση, για μια ακόμα φορά, δεν δημιουργήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου, αλλά εγγράφεται στις τάσεις που λειτουργούν σε όλη την τελευταία δεκαετία. Το ακριβές της προφίλ θα εξαρτηθεί, τελικά, από πολιτικές μεταβλητές που αφορούν κυρίως την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Το ζήτημα του αν η Ευρώπη θα μπει σε ύφεση ή απλώς θα επιβραδυνθεί εξαρτάται από το βαθμό δογματισμού των διεξαγόμενων πολιτικών. Αλλά το κλειδί της κατάστασης βρίσκεται στη θέση της κυρίαρχης δύναμης των ΗΠΑ. Αυτό που εισάγει η 11η Σεπτεμβρίου είναι η ανανεωμένη δυνατότητα για τον κυρίαρχο ιμπεριαλισμό να αποφύγει την ύφεση σε όλη της τη δυνητική έκταση, χάρη σε έναν κεϋνσιανισμό στρατιωτικού τύπου (ανάλογου από αυτή τη σκοπιά με τον ρηγκανισμό), του οποίου η βιωσιμότητα θα στηρίζεται σε μια χρηματοδότηση που θα έχει επιβληθεί στους εταίρους τους σε όλο τον κόσμο, με άξονα γεωπολιτικές θεωρήσεις (κάπως όπως και κατά τον πόλεμο του Κόλπου).

Αντίθετα από τις θέσεις του Νέγκρι για την πλανητική αυτοκρατορία(6), το σενάριο αυτό συνεπάγεται μια επαν-επικέντρωση των ΗΠΑ στα συμφέροντα των δικών τους καπιταλιστών και στη δική της παραγωγική μηχανή. Η ενδεχόμενη ανάκαμψη θα γινόταν με τέτοιο άξονα ώστε δεν θα οφελούσε τον ανταγωνισμό. Κάπως ανάλογα και οι ειδικοί της Παγκόσμιας Τράπεζας φοβούνται, και δικαίως, ότι η μακροχρόνια δανειστική της δυνατότητα θα συρρικνωθεί και θα επικεντρωθεί κατά προτεραιότητα στις χώρες που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν σαν σκυτάλη για τις επιχειρήσεις αντιποίνων που θα αναλάβουν οι ΗΠΑ. Και, αντανακλαστικά, αυτό θα είχε σαν συνέπεια να θέσει μια ολόκληρη σειρά χωρών σε μια κατάσταση όπου θα πρέπει να ξανα-ορίσουν μια πολιτική που να εξασφαλίζει καλύτερη συνοχή μεταξύ των συμφερόντων του καπιταλισμού γενικά και των συμφερόντων των δικών τους εθνικών καπιταλιστών. Τα κράτη θα ξανάβρισκαν σε μια τέτοια κατάσταση έναν νέο λόγο οικονομικής παρέμβασης. Στην περίπτωση της Ευρώπης, δεν είναι αδύνατον το λεπτό αυτό πέρασμα να δόσει την ώθηση για μεγαλύτερο συντονισμό και για ανάδυση ενός ευρωπαϊκού καπιταλισμού που να συλλαμβάνεται πραγματικά σαν τέτοιος. Αλλά μια τέτοια γέννηση κινδυνεύει να είναι δύσκολη, γιατί θα διεξαχθεί σε ένα περιβάλλον που θα ευνοεί την ανάδυση των αντιφάσεων μεταξύ καπιταλισμών που πλήττονται άνισα από τη συγκυριακή μεταστροφή. Από την άποψη αυτήν, ο γερμανικός καπιταλισμός έχει ήδη χάσει την πρωτοκαθεδρία του, τόσο νομισματικά όσο και χρηματοπιστωτικά, ενώ η Μεγάλη Βρετανία θα έχει όλο και περισσότερο την τάση να σφίξει την παραδοσιακή της σχέση με τις ΗΠΑ.

Η νέα φάση που ανοίγει θα πρέπει ταυτόχρονα να οξύνει τον αντιφατικό χαρακτήρα του θριάμβου του καπιταλισμού. Με μια έννοια, ο καπιταλισμός θριάμβευσε, αφού πέτυχε περίπου ό,τι ήθελε. Πάγωμα μισθών, απελευθέρωση, ιδιωτικοποίηση, ελαστικοποίηση είναι οι μεγάλες τάσεις που δουλεύουν στον κόσμο. Το κεφάλαιο αναδιαρθρώνεται όπως θέλει και βγάζει όλο και πιο σημαντικά κέρδη. Αλλά η νίκη αυτή έχει το αντίτιμό της, γιατί ο καπιταλισμός δεν έχει πλέον δικαιολογίες για τη χαοτική, οπισθοδρομική και άνιση λειτουργία του. Η δεκαετία ανάπτυξης των ΗΠΑ, όπως και η ανάκαμψη των τελευταίων χρόνων στην Ευρώπη, δεν οδήγησαν σε καλύτερη κατανο-

μή του πλούτου, ούτε σε διάχυση της κοινωνικής προόδου. Αντίθετα. Οι επιτυχίες αυτές εξακολουθούν να έχουν πάντα για αντίτιμο πρόσθετους περιορισμούς για τη μεγάλη πλειοψηφία των εργαζόμενων του πλανήτη.

Μετά την κρίση, η ιδέα που κατά πολύ κυριάρχησε ήταν ότι πρέπει να εξυγειανθεί η οικονομία, για να μπορέσει να ξανα-ξεκινήσει σε νέες βάσεις. Το σχήμα αυτό έχει πάψει να λειτουργεί: οι μισθωτοί βρίσκονται απέναντι σε έναν καπιταλισμό που είναι πεπεισμένος ότι όλες οι παραχωρήσεις που του έχουν γίνει είναι πλέον κεκτημένα του που πρέπει μάλιστα να τα σπρώξει ακόμα περισσότερο. Καμία μετριοπάθεια στην πείνα του κέρδους, για να αντισταθμίσει τη μετριοπάθεια των μισθών! Κατά συνέπεια, το ζήτημα δεν είναι πλέον πόσο χρόνο πρέπει να υπομείνει κανείς πριν υπάρξει ανάκαμψη. Αυτή ήρθε και τίποτα δεν άλλαξε για τη μοίρα της πλειοψηφίας. Το μάθημα έχει ακουστεί: η κατάσταση των μισθωτών δεν μπορεί να βελτιωθεί παρά μόνο με την πίεση που θα καταφέρουν να ασκήσουν για να προωθήσουν τις διεκδικήσεις τους. Νά γιατί, μπορούμε να υποθέσουμε ότι θα είναι πολύ πιο δύσκολο να γίνουν αποδεκτές οι συνοδευτικές πολιτικές της αντιστροφής της συγκυρίας. Στη Γαλλία, οι τελευταίοι κοινωνικοί αγώνες ωθούνται από μια σχεδόν ηθική άρνηση των απολύσεων στις επιχειρήσεις που βγάζουν κέρδη. Η πλειοψηφική αυτή άρνηση διαγράφει την προοπτική μιας άλλης νομιμοποίησης, αντίστροφης από του κεφαλαίου, που δεν είναι πλέον δυνατόν να εξουδετερωθεί με εκκλήσεις για συμβιβασμό. Οι εκμεταλλευόμενοι έμαθαν, και σε μαζική κλίμακα, ότι ο καπιταλισμός είναι ανίκανος για αυθόρμητες αναδιανομές και ότι δεν θα πάρουν παρά μόνο αυτό που θα καταφέρουν οι ίδιοι. Αυτή η απογύμνωση θα πρέπει να διευκολύνει το πέρασμα από τους αγώνες αντίστασης και υπεράσπισης των περασμένων κεκτημένων προς τη διατύπωση νέων δικαιωμάτων. Η εκμάθηση της γυμνής βαναυσότητας του καπιταλισμού θα πρέπει να οδηγήσει στο σχηματισμό ενός διεθνούς συνασπισμού, όπου τα νέα κοινήματα και οι νέοι κοινωνικοί φορείς θα έρθουν να αναζωογονήσουν το παραδοσιακό εργατικό κίνημα. Η προοπτική αυτή εντάσσεται απολύτως στις δυνατότητες που έχουν ανοίξει από τη νέα αυτή φάση του καπιταλισμού, έστω και αν τα επακόλουθα της 11ης Σεπτεμβρίου ανακατώσουν προσωρινά την προοπτική αυτή.

Για πότε το νέο μακρόχρονο κύμα;

Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία για την αντιστροφή του κύκλου. Όσο για την μετέπειτα εξέλιξη, μπορούμε να συμπυκνώσουμε τις κύριες υποθέσεις μας με τον εξής τρόπο. Η μεγάλη καταστροφή που θα ακολουθούσε την πορεία ενός τεράστιου

χρηματιστηριακού κράχ, που θα το ακολουθούσε μια παγκόσμια ύφεση, είναι ελάχιστα εύλογη, για δύο λόγους. Ο πρώτος είναι ότι η χρηματιστηριακή κατάρρευση έχει δυσκολέψει από την απουσία εναλλακτικών λύσεων για τους θεσμικούς επενδυτές, οι οποίοι δεν έχουν άλλες δυνατότητες από το να αγοράζουν τίτλους, στη θέση άλλων τίτλων: όμως δεν έχουν τη διάθεση να βγουν τελείως από την αγορά. Αυτό συγκροτεί ένα όριο, κάτω από το οποίο οι τιμές μάλλον δεν πρόκειται να πέσουν. Οι τελευταίες έχουν, άλλωστε, κάνει ήδη ένα μεγάλο τμήμα του δρόμου που τις οδηγεί στο να ξανακολλήσουν στην πραγματικότητα, στα fondamentals -όπως λένε. Ο δεύτερος λόγος είναι πως οι διεθνείς αστικές τάξεις απέδειξαν, τα τελευταία χρόνια, ότι ξέρουν να αντιδρούν συντονισμένα και ότι δεν διστάζουν να εφαρμόσουν ακριβώς τα εργαλεία (ένεση ρευστότητας, συναλλαγματικούς ελέγχους, κλπ.) που οι ίδιες τα καταδικάζουν κατηγορηματικά σε «τρέχουσα» περίοδο.

Μια ορισμένη επαναρρύθμιση των αγορών δεν μπορεί, εξάλλου, να αποκλειστεί, εάν οι κρίσεις ακολουθούν η μία την άλλη με πολύ γρήγορη διαδοχή. Όλα αυτά δεν μπορούν καθόλου να αποτελέσουν υποχώρηση από τις αντικαπιταλιστικές μας θέσεις, γιατί οι τελευταίες δεν ανάγονται σε προαναγγελία του μεγάλου κραχ. Αντίθετα, αναπτύσσονται πάνω στη βάση μιας κριτικής της «*κανονικής*» λειτουργίας του καπιταλιστικού συστήματος και καθόλου πάνω στη βάση της προσεχούς του κατάρρευσης. Από συμμετρική άποψη, η σημερινή καμπή θέτει σε αμφισβήτηση την ιδέα ότι θα είχαμε μπει σε μια νέα επεκτατική φάση, σε ένα νέο μακρόχρονο κύμα, ή σε ένα νέο κύκλο Κοντράτιεφ. Προφανώς, η σημερινή περίοδος δεν είναι μια περίοδος έντονης και τακτικής συσσώρευσης, βιώσιμης ανάπτυξης και αναδιανομής προς τους μισθωτούς των κερδών παραγωγικότητας. Οι οικονομικοί κύκλοι, όχι μόνο δεν απορροφούνται, αλλά είναι όλο και πιο έντονοι και γρήγοροι στη διαδοχή τους. Βέβαια, ο καπιταλισμός διαθέτει ένα συνολικό μοντέλο, το οποίο ορίζει μια «*νέα παραγωγική τάξη*»(7), αλλά αυτή είναι από τη φύση της οπισθοδρομική και θεμελιώνεται σε μια άνιση αναδιανομή του πλούτου. Αυτό, βέβαια, δεν θα ενοχλούσε και πολύ το κεφάλαιο, εάν το χαρακτηριστικό αυτό δεν οδηγούσε σε μία αστάθεια της ανάπτυξης και δεν ερχόταν να διαβρώσει τα ιδεολογικά θεμέλια της κυριαρχία του, σε τέτοιο βαθμό που δεν πρέπει να το υποτιμήσουμε. Αυτό για το οποίο θα πρέπει να είμαστε σίγουροι, πάντως, είναι ότι ο σημερινός τρόπος λειτουργίας του καπιταλισμού είναι από τη φύση του αντικοινωνικός και ότι οι μελλοντικές του επιτυχίες είναι ακριβώς ανάλογες της ικανότητάς του να επιβάλει ένα μοντέλο θεμελιωμένο σε αυξανόμενες ανισότητες. Και μόνο αυτό θα αρκούσε για να είναι κανείς αντικαπιταλιστής.

Inprecor, no 463, Οκτώβρης 2001

Μετάφραση από τα γαλλικά: Τ.Αναστασιάδης

Σημειώσεις

(1) Michel Aglietta, *Le capitalisme de demain*, Note de la Fondation Saint-Simon, 1998.

(2) Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 12 Σεπτεμβρίου 2001. Βλ. http://europa.eu.int/comm/employment_social/emplesf/news/emplpack2001_fr.htm.

(3) « La pauvrete en augmentation au lendemain des attentats terroristes aux Etats-Unis », ανακοίνωση τύπου της Παγκόσμιας Τράπεζας, 1η Οκτωβρίου 2001. βλ. http://lnweb18.worldbank.org/news/pressrelease.nsf.

(4) Βλ. Eduardo Lucita, «Crise et reorganisation du mouvement social», *Inprecor* no 461/462 Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2001.

(5) Βλ. Babette Stern, Paradis fiscaux: desaccord entre les Etats-Unis et l'OCDE, *Le Monde*, 16 Μαΐου 2001.

(6) Βλ. Michael Hardt και Toni Negri La multitude contre l'Empire, *Contre Temps* no 2, Σεπτέμβριος 2001, Edition Textuel, Παρίσι.

(7) Βλ. Henri Wilno Un nouvel ordre productif?, *Inprecor* no 451, Οκτώβριος 2000.

Το κίνημα μετά τη Γένοβα

του Φρανσουά Βερκάμεν

Η «μάχη» της Γένοβας θα περάσει στην κοινωνική ιστορία. Έχει στείλει εκρηκτικά κύματα σε κάθε πολιτική σφαίρα. Χάρη στην τηλεόραση διείσδυσε στα πιο συνηθισμένα νοικοκυριά στις πιο απομακρυσμένες γωνιές του πλανήτη. Το τελικό προσώρας αποτέλεσμα δεν τίθεται σ' αμφιβολία. Μια βαρεία ηθική συμβολική ήττα για τις συναθροισμένες ιμπεριαλιστικές κυβερνήσεις. Η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι, ενώ θέλησε να καταπνίξει το κίνημα, κατόρθωσε να δώσει το «εναρκτήριο λάκτισμα» για την επαναδραστηριοποίηση των εργατών / τριών και της νεολαίας. Αλλά προπάντων, μια νέα πολιτική γενιά βασιζόμενη στην «αντιπαράθεση με το σύστημα» έχει αναδυθεί σε διεθνή κλίμακα.

Το πολιτικό ιδεολογικό κλίμα αλλάζει: μια νέα περίοδος ανασυγκρότησης του κινήματος των εκμεταλλευομένων και καταπιεσμένων έχει ανοίξει, ενώ η καπιταλιστική επίθεση επιταχύνεται και τμήμα της παγκόσμιας οικονομίας εισέρχεται σε ύφεση. Η ελπίδα με το μέρος του κινήματος. Το τελευταίο βγαίνει δυναμωμένο σ' όλα τα επίπεδα, θα γνωρίσει μια νέα γεωγραφική επέκταση και θ' αυξήσει την επιρροή του στην κοινωνία. Πλέον έχει επιβληθεί στη δημόσια συζήτηση.

Το να διαταράζεις της συναντήσεις των ιμπεριαλιστικών θεσμών είναι ένα πράγμα, το να σταματάς, όμως, τη λειτουργίας τους, να σταματάς πραγματικά την καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση είναι ένα άλλο. Ξαφνικά, γρηγορότερα και εντονότερα απ' ότι κανείς θα μπορούσε να είχε σκεφτεί, ανοίγει στο εσωτερικό του κινήματος η στρατηγική, προγραμματική και τακτική συζήτηση.

Έχοντας σκορπίσει το κλίμα της παραίτησης, αναγεννήσει την ελπίδα «ενός νέου καλύτερου κόσμου», αναζωογονήσει την πάλη του προλεταριάτου, το νέο κίνημα είναι από 'δω και στο εξής μπλεγμένο σε μια περίπλοκη διαλεκτική σχέση με το «πραγματικό» εργατικό και λαϊκό κίνημα.

Έχει γίνει ζήτημα για όλες τις συντηρητικές δυνάμεις του καπιταλισμού: αφεντικά, κυβερνήσεις, σοσιαλδημοκρατικούς γραφειοκρατικούς μηχανισμούς. Ξεκινώντας από τις νέες του ευθύνες, θα 'πρεπε να διευρύνει τις αναλύσεις του και να ριζοσπαστικοποιήσει τις προτάσεις του. Η νίκη στη Γένοβα έχει ανοίξει μια νέα φάση στην ταξική πάλη.

Μια εξόχως συμβολική νίκη

Είναι η κυρίαρχη τάξη, ειδικώς εκείνη των ΗΠΑ, που έχει αναβαθμίσει το ρόλο του G7 (των επτά μεγαλύτερων ιμπεριαλιστικών χωρών: Ηνωμένες Πολιτείες, Καναδάς, Ιαπωνία, Γερμανία, Μεγ. Βρετανία,, Γαλλία, Ιταλία). Αυτό που αρχικά ήταν μια σχετικά διακριτική και πρακτικού χαρακτήρα συνάντηση (το 1975 οι μεγάλες δυνάμεις συναντήθηκαν για πρώτη φορά για να αντιμετωπίσουν τη μεγαλύτερη νομισματική κρίση της μεταπολεμικής περιόδου) μεταμορφώθηκε σε μια απόπειρα να επιβληθεί μια ισχυρή διεθνής ηγεσία ικανή να επιτηρεί τον πλανήτη. Η Γένοβα ήταν το τέλειο παράδειγμα αυτής της απόπειρας.

Ωστόσο η γένεση παγκόσμιων «κρατικών» θεσμών παραμένει ένας γιγαντιαίος στόχος για τις κυρίαρχες τάξεις του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού. Η ίδρυση τους προσκρούει σε σημαντικά προβλήματα. Οι αντιφάσεις μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων είναι έντονες και οι όποιοι νέοι θεσμοί στερούνται εξυπαρχής κάθε λαϊκής νομιμότητας(1).

Με σκοπό να ξεπεραστούν αυτές οι δυσχέρειες, το τερατώδες σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας για τις Επενδύσεις (ΜΑΙ) αποσκοπούσε στη μυστική επιβολή μιας οικουμενικής προστασίας για τις «ξένες επενδύσεις» παραμερίζοντας τους νόμους των εθνικών κρατών!

Τα αποκρουστικά αναδιαρθρωτικά σχέδια που το ΔΝΤ επέβαλε στις χώρες που αντιμετωπίζουν δυσκολία πληρωμών γέννησε μια ψευδαίσθηση αποτελεσματικότητας. Μετά την Ασιατική, Ρωσική, Βραζιλιάνικη και Αργεντίνικη, τώρα, κρίση, ο πολιτικός προσανατολισμός του ΔΝΤ βρίσκεται σ' απόλυτο αδιέξοδο.

Το πιο σταθερό σημείο του θεσμικού αυτού πλαισίου ήταν, εν απουσία παγκόσμιας κυβέρνησης, το G7: οι κυβερνήσεις των κύριων ιμπεριαλιστικών χωρών υπό την καθοδήγηση των ΗΠΑ (και η Ρωσία προσήλθε στο τραπέζι για συγκεκριμένα θέματα, μετατρέποντας το G7 σε G8). Κάποιες ασκήσεις επί του προχείρου προηγήθηκαν της Γένοβας: Μια πρόσκληση την τελευταία στιγμή, σε μερικούς αφρικανούς και ασιάτες ηγέτες ως μια χειρονομία προς τον «Τριτοκοσμισμό». Κάποια «παραπλάνηση»: Οι δηλώ-

σεις του Ruggiero, Ιταλού Υπουργού Εξωτερικών και πρώην μεγαλοπαράγοντα της Fiat ότι «μοιράζεται τους ίδιους αντικειμενικούς στόχους» με τις προγραμματισμένες διαδηλώσεις. Μετά μια στροφή 180ο μοιρών: η υιοθέτηση από τον Μπερλουσκόνι ενός «παλαιοφασίζοντος» τόνου ισχυριζόμενος «ότι όποιος διαδηλώνει εναντίον του G8 είναι εχθρός της Δύσης».

Την επόμενη του φόνου του Κάρλο Τζουλιάνι, ήμασταν μάρτυρες των εκφράσεων ήττας εκ μέρους των μεγάλων ηγετών, ενώ ο Σιράκ υποστήριζε τα δικαιώματα των διαδηλωτών. Η τελική έκβαση ήταν η πρόωρη και διάσπαρτη αναχώρηση των «μελών αυτής της παγκόσμιας κυβέρνησης όταν τα κακοποιημένα και βασανισμένα θύματα της «αστραπιαίας επίθεσης» στο διοικητήριο του GSF (Κοινωνικού Φόρουμ της Γένοβας) προβάλλονταν από τις οθόνες σ' ολόκληρο τον κόσμο. Τότε σημειώθηκε το αποκορύφωμα του κυνισμού: Εξαγγέλθηκε η σύσταση ταμείου για την καταπολέμηση του AIDS.

Το χρηματικό ποσό είναι γελοίο(2), αλλά στην πραγματικότητα δεν πρόκειται καν για νέα χρήματα, απλώς για αναδιοργάνωση ενός ήδη υπάρχοντος αποθέματος.

Ποια σημασία θα προσλάβει η μάχη στη Γένοβα; Η επίδρασή της θα εξαπλωθεί στο χρόνο και θα δράσει σε διαφορετικά επίπεδα ανάλογα με τη χώρα. Είναι δύσκολο να «σφυγμομετρήσουμε ακριβώς την παγκόσμια κοινή γνώμη» αλλά η διαρκής εικόνα που θα παραμείνει (πέρα από τη βία) είναι εκείνη της ομάδας των ηγετών πότε απομονωμένης σε ένα πλοίο, πότε περικυκλωμένης από συρματοπλέγματα και πότε πίσω από ένα «νέο τοίχος» πολιορκούμενο από εκατοντάδες χιλιάδων διαδηλωτών μεγάλης ή λιγότερο μεγάλης ηλικίας και προπαντός νέων, προερχόμενων απ' όλο των πλανήτη, απ' όλες τις προοδευτικές πολιτικές τάσεις, μια εντυπωσιακή ποικιλία κινημάτων, ομοσπονδιών, επιτροπών και ούτω καθεξής. Μια πελώρια κινητοποίηση της νεολαίας, γενναιόδωρη, μαχητική, διεθνιστική, που αξιώνει «ένα διαφορετικό κόσμο». Οι κυρίαρχοι του κόσμου ήθελαν τη μάχη αυτή για να επικρατήσουν στην κοινή γνώμη. Την έχουν χάσει. Η απόπειρα να επιβάλουν ένα είδος παγκόσμιας κυβέρνησης έχει βουλιάξει. Μ' όλα αυτά η «καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση» δεν έχει σταματήσει, ούτε η λειτουργία αυτών των πολιτικών, τεχνοκρατικών και οικονομικών συναντήσεων. Εφεξής η στρατηγική συζήτηση τίθεται επί τάπητος.

Αναταραχή στην Ιταλία

Στην Ιταλία ολόκληρη η πολιτική κοινωνία επρόκειτο να κρίνει το Μπερλουσκόνι (τον οποίο

εξεδίωξε από την κυβέρνηση το 1994 επειδή δεν ήταν ικανός να διατηρήσει την κοινωνική ειρήνη) για την ικανότητά του να διαχειριστεί τη συνάντηση του G8. Έτσι η Γένοβα επέδρασε αισθητά προτού ξεκινήσουν οι διαδηλώσεις.

Γνωρίζουμε το αποτέλεσμα. Ένα μήνα αργότερα τα παρεπόμενα της Γένοβας στα Μ.Μ.Ε. δεν είχαν λείψει ούτε μια μέρα. Η επίδραση της αστυνομικής βαναυσότητας, η σύσταση εξεταστικής επιτροπής του κοινοβουλίου σχετικά με τα γεγονότα, η αμφισβήτηση ορισμένων υπουργών (ιδιαιτέρως εκείνου των εσωτερικών), οι τεταμένες σχέσεις της ιταλικής κυβέρνησης με κάποιες κυβερνήσεις της Ε.Ε., των οποίων πολίτες αυθαίρετα συνελήφθησαν. Ο αγώνας για την οργάνωση της αλληλεγγύης (προς τους συλληφθέντες) δεν είχε παύσει.

Σε πολιτικό επίπεδο η κυβέρνηση είχε συνεχίσει την επίθεση λογαριάζοντας στην δειλία της πρώην κυβέρνησης κεντροαριστεράς (Ρουτέλι, Δημοκράτες της Αριστεράς,- παλιότερη ηγεσία του Κ.Κ. Ιταλίας). Επιδιώκει να ποινικοποιήσει το σύνολο του ριζοσπαστικού χώρου (πέραν του Black Block). Επιχειρεί να εμπλέξει την «Ελιά» σε μια δικομματική πολιτική συμμαχία. Κι όλως τυχαίως βόμβες εκρήγνυνται με συνοδεία ανακοινωθέντων υπογεγραμμένων από τις «Ερυθρές Ταξιαρχίες». Παίζοντας με τους φόβους του κόσμου και το «αίσθημα σεβασμού προς το κράτος» της σοσιαλδημοκρατίας, ο Μπερλουσκόνι γυρεύει να εμποδίσει τις κινητοποιήσεις των συνδικάτων που ετοιμάζονται για το Φθινόπωρο.

Το σοκ της Γένοβας που διαπερνά της ιταλική κοινωνία, έχει αίφνης αναποδογυρίσει την ιταλική πολιτική σκακιέρα. Όχι εξαιτίας της βίας και των

συνεπειών της, αλλά εξαιτίας της πρωτόγνωρης πολιτικής ισχύος που συγκεντρώθηκε για να ιδρυθεί το Κοινωνικό Φόρουμ της Γένοβας, που ο Μπερλουσκόνι είχε εντελώς υποτιμήσει. Επομένως ο αγώνας εναντίον του G8 έχει γίνει αγώνας εναντίον της κυβέρνησης Μπερλουσκόνι και της πολιτικής της.

Ήταν ο ίδιος ο Μπερλουσκόνι που το θέλησε, με το να εξυψώσει θεατρικά τη συνάντηση κορυφής «του» σε σύμβολο της πολιτικής του ωριμότητας. Η αντιπολιτευτική δύναμη που ανταποκρίθηκε στην πρόκληση δεν ήταν η πρώην κυβερνητική Αριστερά, ούτε η CGIL (η μεγαλύτερη συνδικαλιστική ομοσπονδία, μέλος της Ευρωπαϊκής Συνδικαλιστικής Συνομοσπονδίας), αλλά μια πολύ πλατιά συμμαχία μεταξύ «του κινήματος εναντίον της καπιταλιστικής «παγκοσμιοποίησης» και σημαντικών συνδικαλιστικών τομέων εκ των οποίων ορισμένοι βρίσκονταν σε αγώνα. Το γεγονός αυτό επέτρεψε μια εξαιρετική κινητοποίηση φοιτητών, μαθητών, ανέργων ή επισφαλώς απασχολούμενων νέων.

Το GSF επέδειξε μεγάλη πολιτική ωριμότητα σφυρηλατώντας την ένωση των ετερογενών δυνάμεων διατηρώντας ταυτόχρονα την ιδιαιτερότητα των αιτημάτων και των μορφών δράσης τους. Έκφρασε ένα φάσμα εκτεινόμενο από σημαντικούς τομείς της καθολικής εκκλησίας μέχρι τα πλέον ριζοσπαστικά κοινωνικοπολιτικά ρεύματα δια μέσου της FIOM, συνδικάτου των εργατών μετάλλου στο οποίο ηγείται η Αριστερά. Η θεαματική έκπληξη ,όμως, αφορούσε στην «κόκκινη κινητοποίηση», όπου η Ριζοσπαστική (κοινωνική και πολιτική) Αριστερά διαδραμάτισε ένα ρόλο καθοριστικό.

Τούτο, σε μεγάλο βαθμό, εξηγείται από το ρόλο του Κόμματος της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης (PRC). Το κομμάτι της Κομμουνιστικής Νεολαίας ήταν εντυπωσιακό στην μαχητικότητά του. Οι τοπικοί σύνδεσμοι της Επανίδρυσης προσέφεραν την υποδοχή της κινητοποίησης. Αποτέλεσαν το 1/3 της μεγάλης διαδήλωσης που είχε 200 με 250 χιλιάδες διαδηλωτές! Ο Φαούστο Μπερτινότι, ηγέτης της Επανίδρυσης, εμπλάκηκε πλήρως στο κίνημα δείχνοντας απόλυτο σεβασμό στην αυτονομία του. Δεν ενέδωσε στην πολύ ισχυρή πίεση να υπερασπιστεί το αστικό κράτος, τη σταθερότητά του, το δικαίωμά του στην καταστολή και ούτω καθεξής. Έχει καταλάβει τη ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας, την πολιτική της κουλτούρα και τους τρόπους της δράσης της. Το Κόμμα της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης τοποθετεί τον εαυτό του ως αντικαπιταλιστικό και αντι-ιμπεριαλιστικό κόμμα.

Ο «Πυροκροτητής»

Η πιο σημαντική συνεισφορά του κινήματος εναντίον

καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, οικουμενικής αξίας, είναι ότι έχει σπάσει το αίσθημα της παραίτησης και της πολιτικής αδυναμίας, το οποίο έχει μαζικά επηρεάσει τις λαϊκές τάξεις και τους κύκλους ακτιβιστών και ότι έχει αποκαταστήσει τη συνοχή και την προοπτική σε μια αντίσταση που δεν είχε παύσει ποτέ.

Μετά την ήττα του προλεταριάτου σε μια διεθνή κλίμακα το αδιέξοδο έμοιαζε απόλυτο: ιστορική κρίση του παραδοσιακού λαϊκού-εργατικού κινήματος και των κυρίαρχων ρευμάτων του (σοσιαλδημοκρατία, σταλινισμός, αντι-ιμπεριαλιστικός λαϊκισμός), μείζον αμφιβολία ως προς τη σοσιαλιστική προοπτική, ημιεξαφάνιση της επαναστατικής αριστεράς.

Δικαιολογημένα κάποιος / α μπορεούσε να ρωτήσει πόσο μακριά θα έφτανε το νεοφιλελεύθερο παλιρροιακό κύμα. Και ειδικότερα: από πού θα μπορούσε να έλθει το φως, το ιδρυτικό γεγονός δυνατό, βαθύ, με παγκόσμια σημασία, απελευθερωτικό να σπάσει με τα είκοσι «μολυβένια χρόνια» που έκλεισαν τον 20ο αιώνα. Τώρα την απάντηση τη γνωρίζουμε: είναι το κίνημα της «αντι-παγκοσμιοποίησης»!

Γι' άλλη μια φορά, όπως το 1968, ο «πυροκροτητής» προήλθε απ' έξω από το «ιστορικά καθορισμένο» παραδοσιακό εργατικό κίνημα. Και πάλι σχετίζεται με μια νέα ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας. Το 1968 υπήρξε μια μαζική έκρηξη του μαχητικού φοιτητικού αγώνα σε συνθήκες ευημερίας και αισιοδοξίας που επιδρούσαν πάνω σε μια εργατική τάξη που η συνοχή και η αγωνιστικότητάς της αποστειρωμένη από τους ισχυρούς συμπαγείς μηχανισμούς των συνδικάτων και των σοσιαλιστικών και κομμουνιστικών κομμάτων απελευθερώθηκαν με σημείο αποκορύφωσης σ' ορισμένες χώρες, γενικές απεργίες και λαϊκές κινητοποιήσεις,

πραγματικά επαναστατικές ή ημι-επαναστατικές καταστάσεις. Η σοσιαλιστική επανάσταση βρισκόταν στην ημερήσια διάταξη.

Η πολιτικοποιημένη νεολαία έβγαλε το συμπέρασμα ότι ήταν απαραίτητο να συνδεθεί με την εργατική τάξη και να οικοδομήσει «νέα» μαρξιστικά και επαναστατικά κόμματα. Σήμερα είναι όλα πιο περίπλοκα, πιο δύσκολα, πιο εύθραυστα.

Πρώτον, μια αδιάκοπη καπιταλιστική επίθεση μεγάλης σκληρότητας συνεχίζεται. Δεύτερον, το παραδοσιακό εργατικό κίνημα, τριάντα χρόνια μετά το 1968, έχει περάσει διάφορα στάδια στον περαιτέρω εκφυλισμό του. Έχει χάσει κάθε αναφορά στην αυτόχειραφέτηση και την παγκόσμια αντιπαράθεση, την αποφασιστικότητα και τη στράτευση στις καθημερινές διεκδικήσεις, τις πλατιές προσδοκίες της κοινωνίας (γυναίκες, Τρίτος Κόσμος, πόλεμος και ειρήνη, διεθνισμός, οικολογία). Η έλξη που ασκεί στη νεολαία είναι μηδενική. Τελικά από το 1980, δύο γενιές νέων έχουν ζήσει την εμπειρία της νεοφιλελεύθερης κουλτούρας της εξατομίκευσης, αντι-πολιτικών στάσεων, καταναλωτισμού, καριερισμού, μιας σαγήνης των νέων τεχνολογιών που προβάλλουν ένα συναρπαστικό πλην «εικονικό» μέλλον(3).

Το κίνημα κατά την καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης γεννήθηκε «αρνητικά», με οδύνη, κάτω από τον χτύπο του μαστιγίου μιας τρομερής οπισθοδρόμησης σ' όλα τα επίπεδα (κοινωνικό, δημοκρατικό, ανθρωπιστικό, ατομικό, κοινοτικό) και της εγκατάλειψης από το εντελώς ευθυγραμμισμένο πίσω από τη νεοφιλελεύθερη πολιτική εργατικό κίνημα των φιλοδοξιών του.

Η αρχή του Σιάτλ

Το αληθινό αποφασιστικό βήμα ήταν η ανακάλυψη ότι η μαζική διαδήλωση που στοχεύει τους διεθνείς οργανισμούς θα μπορούσε να βάλει σε κίνδυνο τη λειτουργία του παγκόσμιου καπιταλισμού. Υπήρξαν προηγούμενα ενδεικτικά γεγονότα. Τον Ιούνιο του 1997, 50.000 διαδηλωτές από τις «Ευρωπαϊκές Πορείες εναντίον της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού και της επισφαλούς απασχόλησης» γέμισαν τους δρόμους του Άμστερνταμ στη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η σχεδόν ολοκληρωτική αποτυχία αυτής της συνάντησης, η άνευ αιτίας αστυνομική βαναυσότητα και η απόλυτη αδιαφορία της Ευρωπαϊκής Συνδικαλιστικής Συνομοσπονδίας συνέβαλαν στο να μετατραπεί αίφνης σε γεγονός παγκόσμιας σημασίας, καθώς το CNN το μετέδιδε σ' ολόκληρο τον κόσμο(4). Η πρώτη συμβολική νίκη επί των «σωμάτων» της παγκοσμιοποίησης ήταν η ειρηνική περικύκλωση του παριζιάνικου διοικητηρίου του ΟΟΣΑ, που κατόρθωσε να υποχρεώσει τη γαλλική κυβέρνηση να εγκαταλείψει τη ΜΙΑ(5).

Από τον καιρό της μάχης στο Σιάτλ, η νέα αυτή συνείδηση της σύγκρουσης, με το παγκοσμιοποιημένο πολιτικό πλαίσιο επανέφερε το επιθετικό πνεύμα, τη στρατευμένη αποφασιστικότητα και συνεπώς τη διαδικασία συσσώρευσης, πολιτικών πεποιθήσεων και ακτιβιστικών δεσμεύσεων. Μέσω Internet, το πνεύμα αυτό γρήγορα διαχύθηκε ολόκληρο σε πλανητική κλίμακα. Την ίδια ώρα, δυνάμωνε και πολλαπλασίαζε τις τοπικές και εθνικές πρωτοβουλίες και συγκέντρωσε σε κάθέ «παγκόσμια» περίσταση τα στελέχη των ακόμη κατακερματισμένων και διασκορπισμένων κινημάτων.

Ήταν στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου έλαβε χώρα ο συνδυασμός της ριζοσπαστικοποίησης της νεολαίας και του εργατικού κινήματος. Το τελευταίο, το 1995, βρισκόμενο σε δραματική πτώση προσέγγισε τους φοιτητικούς χώρους, για να βοηθηθεί στην αναδιοργάνωσή του. Το Σιάτλ δεν έπεσε απ' τον ουρανό.

Υπήρξε ένα προ-Σιάτλ. Ήταν απαραίτητο να οικοδομηθεί το κίνημα μέσα από μικρής κλίμακας και διάσπαρτη δουλειά μέχρι η δύναμη της παγκοσμιοποίησης του καπιταλισμού να επιβάλει μια κεντρομόλα δυναμική πάνω στην πληθώρα των πρωτοβουλιών. Ήδη τολμηρές πρωτοβουλίες είχαν ελκύσει τη προσοχή ευρύτερων κύκλων σε μια διεθνή κλίμακα.

Για ν' αναφέρουμε λίγες: Ο θεαματικός εορτασμός της μέρας της πτώσης της Βαστίλλης το 1989 όπου απαιτήθηκε η κατάργηση του χρέους του Τρίτου Κόσμου, ένα αίτημα που κατόπιν υιοθετήθηκε από το βελγικό CADTM. Ο νέο-Ζαπατισμός και οι διεθνείς του συνδιασκέψεις από το 1994 κι έπειτα . Η πρωτοβουλία της Monde Diplomatique για το φόρο Tobin που οδήγησε γρήγορα στην συγκρότηση μιας σημαντικής οργάνωσης, της ATTAC Γαλλίας(6).

Διάφορες όχι τόσο θεαματικές προσπάθειες προετοίμασαν το έδαφος. Αρχικά, υπήρξε εργασία διανοητικής ανάπτυξης (αναλύσεις, επιχειρήματα, εναλλακτικές προτάσεις). Αυτή έδωσε μια στερεή βάση στο κίνημα τονώνοντας την αυτοπεποίθηση του, καθιερώνοντας ένα τόνο θεωρητικής αυθεντίας στα Μ.Μ.Ε. και εντέλει γεννώντας ένα πνεύμα επιθετικότητας κατά των οπαδών του νεοφιλελευθερισμού.

Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι αυτό το τελευταίο ρεύμα σκέψης ήταν μαζικά κυρίαρχο στα πανεπιστήμια, τις σχολές, τα εκπαιδευτικά προγράμματα του παραδοσιακού εργατικού κινήματος. Προγενέστερα του Σιάτλ, μέσα από την έκταση την πολλαπλότητα και την ποιότητα αυτού του έργου, «το κίνημα» συγκρότησε μια αρκετά ισχυρή τάση στην κοινή γνώμη ώστε να επιβάλει στους νεοφιλελεύθερους

ιδεολόγους μια προηγουμένως «απαγορευμένη» συζήτηση.

Η αξιοσημείωτη πλευρά της είναι ότι ήταν (και παραμένει για τη στιγμή) διπολική: Κανένα ενδιάμεσο ρεύμα σοσιαλδημοκρατία για παράδειγμα δεν συμμετέχει. Τα σοσιαλιστικά κόμματα (και τα κυβερνητικά κομμουνιστικά) ακόμα δεν έχουν ανακτήσει το χαμένο χρόνο που τους ωθεί στο περιθώριο, αν όχι πραγματικά έξω από το κίνημα.

Η αρχική «πολιτική» νίκη δεν έπαιξε μικρό πολιτικό ρόλο για να καθιερωθεί μεταξύ των ακτιβιστών μια επιθετική δυναμική. Αυτό αληθεύει ιδιαιτέρως για τη Γαλλία με την «αριστερή» επαναστράτευση ενός σημαντικού ρεύματος διανοουμένων.

Στη βάση, υπάρχει ο αγώνας των εργατών / τριων: το απεργιακό κίνημα του χειμώνα του 1995 εναντίον της κυβέρνησης Ζυπέ.

Μετά, υπάρχει ένας «μικροκοινωνιολογικός» γενεσιουργός παράγοντας. Είκοσι χρόνια αποπολιτικοποίησης, από-ιδεολογικοποίησης, ακινητοποίησης πέτυχαν να αποθαρρύνουν τη νεολαία από το να αναφέρεται στη δημόσια σφαίρα και διοχέτευσαν την ενέργειά τους προς την ιδιωτική και εμπορευματική σφαίρα.

Έτσι, το κίνημα άρχισε χάρη στο λεπτό στρώμα της «γενιάς του '68». Αυτό ανανέωσε τη στράτευσή του, αλλά μέσα σ' ένα οργανωτικό πλαίσιο «χαλαρότερο» από 'κείνο των επαναστατικών οργανώσεων που είχε παλαιότερα γνωρίσει. Αδράχνοντας αυτή τη «δεύτερη ευκαιρία», έφερε τη δική του εμπειρία και γνώση.

Μέσα σε αυτό το περισσότερο συμβιωτικό και λιγότερο καταναγκαστικό πλαίσιο, επικεντρωμένο στα φλέγοντα ζητήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα, συνδυάζοντας πρακτικές προτάσεις με θεωρητικές και αναλυτικές συζητήσεις, έλαβε χώρα η σύνδεση με τις νεώτερες γενιές η απαρχή μιας νεολαιίστικης ριζοσπαστικοποίησης σε πλανητική κλίμακα.

Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση για την εξαιρετική επιτυχία αυτής της αληθινά εύθραυστης ενιαίας δυναμικής του κινήματος, το οποίο ήταν «χωρίς συνοχή και χαοτικό» σύμφωνα μ' ένα εχθρικό μέσο ενημέρωσης. Το Κοινωνικό Φόρουμ της Γένοβας είναι το πιο ολοκληρωμένο παράδειγμα.

Τελικά προϋπήρξε του Σιάτλ γι αυξανόμενη δραστηριότητα από καμπάνιες, συνδιασκέψεις και διαδηλώσεις έξω από συναντήσεις διεθνών θεσμών. Ενώ καθιερωνόταν σ' έναν αυξανόμενο αριθμό χωρών, το «διεθνές κίνημα» δοκίμασε μια αυξημένη συμμετοχή ομοσπονδιών και οργανώσεων και σταθεροποίησε τους δεσμούς μεταξύ των ενεργών «διεθνών» πυρήνων. «Το κίνημα εναντίον της (νεοφιλελεύθερης ή καπιταλιστικής) παγκοσμιοποίησης» είναι πραγματικά οργανωμένο με το δικό του τρόπο, σύμφωνα με τις δικές του δραστηριότητες, σύμφωνα με τις δικές του μεθόδους(7). Η απόδειξη δόθηκε στο Πόρτο Αλλέγκρε με το Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ (Ιανουάριος Φεβρουάριος 2001) και το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ στο Νταβός.

Το Πόρτο Αλλέγκρε είναι το ισοδύναμο του Σιάτλ, αλλά στο επίπεδο της οργάνωσης. Δεν θα είχε, ωστόσο, ποτέ γίνει χωρίς την επιταχυνόμενη ακολουθία μεγάλων συναντήσεων στην Κολωνία (Ιούνιος 1999), Μπανγκόκ (Φεβρουάριος 2000) και Γενεύη (Ιούνιος 2000). Στο δρόμο εντάχθηκαν τα πρώτα αληθινά κοινωνικά και εργατικά κινήματα (ATTAC Γαλλίας όπου σημαντικοί συνδικαλιστές λαμβάνουν μέρος, Via Campesina, η Κορεάτικη KCTU).

Αυτό οι τρεις παράγοντες παρείχαν επαρκή δύναμη για τη μετάβαση, που έγινε στο Σιάτλ, από μια τάση της κοινής γνώμης σ' ένα δραστηριοποιημένο κίνημα ικανό να μάχεται για πρακτικούς-πολιτικούς αντικειμενικούς στόχους. Όμως κανείς δεν θα 'πρεπε να κρύβει ότι οι επιτυχίες μας οφείλονται επίσης στις αδυναμίες των εχθρών μας και αυτό παρά την τεράστια υλική δύναμη που κατέχουν.

Οι αυξημένες αντιφάσεις, μεταξύ των τριών μεγάλων δυνάμεων (Ηνωμένες Πολιτείες, Ε.Ε., Ιαπωνία) έχουν αναπτυχθεί με μεγαλύτερη ελευθερία μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ.. Η παγκοσμιοποίηση του καπιταλισμού στην τρέχουσα μορφή της έχει μια ενδημική αστάθεια εξαιτίας της μαζικής απορύθμισης («φιλελευθεροποίησης»), όπως και εξαιτίας του αυξημένου βάρους και ευμεταβλητότητας του χρηματιστικού κεφαλαίου. Σ' αυτά τα συμφραζόμενα, οι διεθνείς οργανισμοί του μεγάλου κεφαλαίου διαθέτουν πολύ μικρότερη αξιοπιστία μεταξύ των πληθυσμών καθόσον έχουν αναλάβει την ευθύνη για την πιο αντικοινωνική πολιτική στη διάρκεια του μισού αιώνα. Σ' αυτή έχει προστεθεί προσφάτως η μονομερής διεθνής πολιτική της κυβέρνησης Μπους και η συστηματική αναποτελεσματικότητα του ζεύγους Δ.Ν.Τ. / Παγκόσμιας Τράπεζας από καπιταλιστική σκοπιά.

Υπήρξε κάτι εντελώς νέο στη Γένοβα: Η πολιτική αναμέτρηση απογυμνώθηκε από κάθε συγκεκριμένο περιεχόμενο. Η ατζέντα του G7 δεν άξιζε δεκάρα. Ο στόχος τους ήταν «να διεξάγουν τη συνάντηση και να ελκύσουν την μάξιμουμ κάλυψη απ' τα Μ.Μ.Ε., εν ολίγοις να επιβληθούν ως η παγκόσμια ηγεσία. Οι διαδηλωτές σε μαζικούς αριθμούς, τον αμφισβήτησαν. Τα πολιτικά διακυβεύματα ήταν τεράστια: η επιβολή πάνω στην κοινή γνώμη.

Αντεπίθεση του ιμπεριαλισμού

Από τη μάχη της Γένοβας, το πρόβλημα της βίας είναι πανταχού παρών στα μέσα μαζική ενημέρωσης και στις

συζητήσεις μέσα στο κίνημα. Ο λόγος είναι σαφής: Στο Σιάτλ η κυβέρνηση των Η.Π.Α. αποφάσισε να εξαπολύσει μια εξαιρετικά κτηνώδη επίθεση(8) εναντίον της μαζικής μη βίαιης ανυπακοής. Αυτή η τελευταία αποδείχθηκε πολύ αποτελεσματική: Η συνάντηση του Π.Ο.Ε. μετά βίας έλαβε χώρα (και βυθίστηκε λόγω των εσωτερικών συγκρούσεων μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων). Από τότε, οι κυρίαρχες τάξεις έχουν αρχίσει να κατανοούν τη διάσταση του προβλήματος που έχει εμφανιστεί(9).

Αντιμετωπίζοντας σημαντική αστάθεια, έλλειψη πολιτικής νομιμότητας και χαλάρωση του κοινωνικού ελέγχου πάνω στις εργαζόμενες τάξεις παίρνουν πλέον υπόψη τους την πιθανότητα κοινωνικών εκρήξεων μεγάλης πνοής, αναταραχών σε αστικά κέντρα, εξεγέρσεων αγροτών στην ύπαιθρο και ούτω καθεξής. Τα Σιάτλ ήταν μια πολύ δυσάρεστη έκπληξη γι' αυτούς. Η άμεση αντίδραση ήταν να προσπαθήσουν να «πνίξουν» το κίνημα το οποίο εμφανιζόταν ως «αδιανόητο» με την απουσία των συνήθων « αξιόπιστων» συνομιλητών.

Το στρατηγικό τους σχήμα ήταν να διαλύσουν το κίνημα με το συνδυασμό, βραχυπρόθεσμα, δύο στοιχείων: ποινικοποίηση όλων των ριζοσπαστικών ρευμάτων (όχι μόνο των περισσότερο βίαιων), πριμοδότηση των ρευμάτων «ταξικής συνεργασίας» στο πρόσωπο(10) των ηγετών του παραδοσιακού συνδικαλιστικού και πολιτικού εργατικού κινήματος.

Αλλά για να λειτουργήσει «η ταξική συνεργασία» είναι απαραίτητη προϋπόθεση να καταστραφεί η ανερχόμενη ριζοσπαστικοποίηση και να εκδιωχθούν τα αντικαπιταλιστικά ρεύματα που συχνά ξεκινούν το κίνημα ή το οδηγούν. Χωρίς πολιτική ανατροπή του κυρίαρχου νεοφιλελευθερισμού και με την απουσία στέρεων μετριοπαθών ρευμάτων, αυτό είναι δύσκολο.

Έτσι η βαναυσότητα είναι αυτή που επικρατεί. Η βία στην Πράγα είναι προφανώς μια ξεχωριστεί περίπτωση (αν και μόνο επειδή ο κρατικός μηχανισμός κατάγεται από τη σταλινική γραφειοκρατία δεν είχε ποτέ διδαχθεί τη σταδιακή αντιμετώπιση και επειδή η συμμετοχή του ντόπιου εργατικού κινήματος ήταν αδύναμη).

Στη Νίκαια, η κυβέρνηση Ζοσπέν ήταν πολύ προσεκτική αναστέλλοντας τη Συνθήκη Σένγκεν και εμπιστευόμενη τις συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες. Στο Γκέτενμποργκ, από την άλλη πλευρά, έγινε η πρώτη, προετοιμασμένη από την Ευρωπαϊκή Ένωση, απόπειρα. Η διαδήλωση ήταν μαζική και ειρηνική, οι βανδαλισμοί του «Black Block» μεμονωμένοι και ανεκτοί. Το ίδιο εκείνο απόγευμα η εκστρατεία της ποινικοποίησης του κινήματος εξαπολύθηκε σ' ολόκληρη της Ευρώπη διαρκώντας πολλές εβδομάδες.

Ήταν αυτά τα συμφραζόμενα μέσα απ' τα οποία οι κυρίαρχες τάξεις στην Ευρώπη είχαν προετοιμαστεί για τη Γένοβα μαζί με την αμερικανική κυβέρνηση. Η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι είχε αναλάβει την «εφαρμογή». Έτσι, η Γένοβα έγινε η αληθινή απόπειρα να

καθυποταχθεί το κίνημα με κρατική βία. Ήταν ένα σχέδιο επεξεργασμένο από τα ευρωπαϊκά σοσιαλδημοκρατικά καθεστώτα ειδικά της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Βρετανίας και, μέχρι τη νίκη του Μπερλουσκόνι του Μάιο, της Ιταλίας. Θα δίναμε μεγάλη αξία στον Μπερλουσκόνι(12), αν του αποδίδαμε το σχέδιο αυτό. Γιατί ήταν η ιταλική σοσιαλδημοκρατία που εισήγαγε το τακτικό σχέδιο της Ε.Ε. τις μέρες της διαδήλωσης στη Νάπολη (Μάρτιος 2001), που θεωρήθηκε σαν πρόβα για τη Γένοβα.

Είχαν αποκτήσει τα κατάλληλα όργανα με την αντικατάσταση των αρχηγών των μηχανισμών καταπίεσης, εγκαθιστώντας τα «δεξιά χέρια» τους. Είχαν επίσης αρνηθεί κάθε προκαταρκτική συνάντηση με το GSF, τους οργανωτές της αντι-συνδιάσκεψης. Είχαν διευρύνει τη συμβολική σημασία της συνάντηση του G7.

Ο Μπερλουσκόνι τα αποδέχτηκε όλα αυτά σαν ένα δώρο! Αυτό που έκανε ήταν να εισαγάγει μια μανούβρα προσέγγισης προς το GSF, να εκμεταλλευτεί τις εσωτερικές αντιφάσεις του και να προσπαθήσει να διασπάσει ή να πειθαρχήσει το κίνημα. Συνοδευόταν από ένα «κατευναστικό λόγο» του Υπουργού Εξωτερικών Ruggieri που είπε «συμφωνούμε ως τον αντικειμενικό στόχο τη βοήθεια στον Τρίτο Κόσμο άλλα όχι ως προς τα μέσα». Το τελικό αποτέλεσμα είναι γνωστό. Ο Μπερλουσκόνι εφάρμοσε τη βίαιη στρατηγική που επεξεργάστηκε η Ε.Ε. προσθέτοντας επιλεκτικά τρόμο και βασανιστήρια. Δεν έχει υπάρξει πότε ξανά μια τέτοια άμεση παγκοσμιοποιημένη διαφάνεια σε πολιτική σύγκρουση ανάμεσα στην ιμπεριαλιστική ηγεσία του πλανήτη και ενός μαζικού ανταγωνιστικού κινήματος.

Τακτικές στο εσωτερικό του κινήματος

Το πέρασμα από ένα ρεύμα της κοινής γνώμης στη μαζική κινητοποίηση με αντικείμενο εξαιρετικά φορτισμένους με συμβολική σημασία στόχους του αντιπάλου μετέτρεψαν το κίνημα σ' έναν επιδραστικό παράγοντα. Η καινοτομία ήταν η «μαζική ανυπακοή» με σκοπό τη διατάραξη της διεξαγωγής μιας συνάντησης με προβεβλημένο προφίλ στα Μ.Μ.Ε.. Αυτή συνεπαγόταν μια ελεγχόμενη σύγκρουση, εξαρτώμενη από τις ενέργειες των κατασταλτικών μηχανισμών.

Στο Σιάτλ, αποδείχθηκε η αποτελεσματικότητα της τακτικής. Βασίζεται σ' αντιλήψεις που ο μοντέρνος καπιταλισμός έχει ενσταλάξει σε μας για μια δεκαετία. Μια δραστηριότητα γίνεται γεγονός μόνο στο βαθμό που τα Μ.Μ.Ε. μιλούν γι' αυτή. Είναι πλατιά διαδεδομένο το αίσθημα ότι ζούμε σε μια κυνική δημοκρατία, όπου η συμμετοχή στις εκλογές είναι αδιάφορη. Τα κόμματα που κυβερνούν πράττουν το αντίθετο εκείνου που υπόσχονται στη διάρκεια των προεκλογικών εκστρατειών. Μετά υπάρχει η κατάχρηση της εξουσίας, ο αυθαίρετος χαρακτήρας της. Ένας Σέρβος στρατηγός απαγάγεται νόμιμα και φέρεται ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, αλλά το Ισραήλ, με την υποστήριξη των Ηνωμένων Εθνών, μπορεί να αψηφεί τις αποφάσεις που υιοθετούν τα Ηνωμένα Έθνη και να εξακολουθεί να δολοφονεί την παλαιστινιακή νεολαία.

Το αίσθημα αυτό γίνεται ολοένα και πιο αβάσταχτο ώστε μια νέα παγκόσμια συνείδηση να κυοφορείται: υπάρχει μια επιτακτική ανάγκη, ένα καθήκον δράσης, να σταματήσουμε την καταστροφική μηχανή υπαίτια για έναν πλανήτη σ' απειλή, την ύπαρξη της ανθρωπότητας σε κίνδυνο, την ανυπόφορη σκληρότητα στον Τρίτο Κόσμο, τη γενικευμένη κοινωνική ανασφάλεια, την απόγνωση των προσφύγων και των μεταναστών.

Σ' ένα τέτοιο παγκόσμιο πλαίσιο η νεολαία έχει ξεσηκωθεί για να αντισταθεί και διαμαρτυρηθεί. Φύσει αντιαυταρχική, δεν έχει κανένα πρόβλημα να υπερβεί τους κανόνες του παιχνιδιού (οι οποίοι έχουν γίνει γελοίοι), να καταλάβει (απαγορευμένο) δημόσιο χώρο, να εφαρμόσει στην πράξη τη δημοκρατία, να αγωνιστεί για να νικήσει, «ν' αλλάξει τον κόσμο»!

Αυτός ο απόλυτα θεμιτός ριζοσπαστισμός της νεολαίας είναι ένα πράγμα. Ένα άλλο εξολοκλήρου πράγμα είναι η εφαρμογή μιας βίαιης τακτικής από μια οργάνωση που φέρει πολιτική και ηθική ευθύνη ενώπιον του συνόλου του κινήματος και της κοινής γνώμης. Όπως οποιαδήποτε τακτική οποιουδήποτε ρεύματος οφείλει να κρίνεται και να υπόκειται σε πολιτική συζήτηση.

Δεν συγκρίνουμε τους αναρχικούς, με το Black Block. Δεν προσεγγίζουμε το δεύτερο σαν πρακτορείο της αστυνομίας διαβρωμένο από τη φασιστική άκρα δεξιά, ακόμα κι αν οι μέθοδοί του (κουκούλες, επιχειρήσεις κομάντο, τυφλή καταστροφή) προσφέρονται για κάτι τέτοιο. Όμως το εξετάζουμε, ξεκινώντας από μια αρχή: το κίνημά μας στοχεύει στη χειραφέτηση, μέσα από την αυτενέργεια των εργαζόμενων και λαϊκών μαζών, ζητάει την ενεργό συμμετοχή τους κι εφαρμόζει τη δημοκρατία μέσα στις γραμμές του.

Είμαστε αντίθετοι στη μειοψηφική βία που αντικαθιστά τη μαζική δράση ή, το χειρότερο, χρησιμοποιεί τη μάζα τον συμμετεχόντων ως το κάλυμμα για να εξαπολυθούν βίαιες ενέργειες που χτυπούν τους διαδηλωτές. Θα αποσύρουμε το δικό μας τμήμα της διαδήλωσης από κάθε άκαιρη ανάμιξη που επιχειρεί να μας χρησιμοποιήσει για αυτό το σκοπό.

Εντούτοις το πρόβλημα δεν πρόκειται να λυθεί με τον αφορισμό των «βίαιων» και τη δημόσια καταγγελία

από κοινού με την μετριοπαθή πτέρυγα του κινήματος, η οποία είναι υποψήφια για «διάλογο» με τους χειρότερους εχθρούς μας. Το πρόβλημα είναι μεγαλύτερο. Είναι να πείσουμε τη ριζοσπαστική νεολαία που θέλει να παλέψει για να νικήσει για μια επαναστατική σοσιαλιστική στρατηγική στη θέση μιας διαδοχής αυξανόμενα βίαιων μαχών εναντίον των κατασταλτικών μηχανισμών.

Στρατηγική και πολιτικά προβλήματα

Αυτό το πρόβλημα εγείρει το ζήτημα της στρατηγικής του κινήματος στις πολλαπλές απόψεις του. Καταρχήν υπάρχει στη δραστηριότητά του και την τρέχουσα επιτυχία του μια διπλή καθυστέρηση: ανάμεσα στην ικανότητά του να παρεμποδίσει τη λειτουργία συγκεκριμένων συναντήσεων των «Κυρίαρχων του Κόσμου» και την ματαίωση των αντικειμενικών τους επιδιώξεων (ΜΑΙ στο Παρίσι, Π.Ο.Ε. στο Σιάτλ, εγκατάλειψη της συνάντησης της Παγκόσμιας Τράπεζας στη Βαρκελώνη, το ανακάτωμα του G7 στη Γένοβα) από τη μια πλευρά, και από την άλλη η δυσκολία της πραγματοποίησης των πιο «οικουμενικών» διεκδικήσεων, τέτοιων όπως η ακύρωση του χρέους του Τρίτου Κόσμου και η επιβολή του φόρου Tobin, αλλά επίσης σταμάτημα της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Κατά δεύτερο, η δυναμική του κινήματος έχει αναπτυχθεί φανερά έξω από τον έλεγχο των επίσημων θεσμών και γραφειοκρατιών του εργατικού και λαϊκού κινήματος.

Αυτό το γεγονός του δίνει μια ανατρεπτική πλευρά. Εξαιτίας του γοήτρου και της έλξης του για τη νεολαία ένα τμήμα, των διανοουμένων και των «παλλόμενων» κομμάτων του συνδικαλιστικού κινήματος, θα έλθουν αντιμέτωπα ολοένα και περισσότερο με την πολιτική της αφομοίωσης που ξεκινά με δειλά βήματα.

Η Παγκόσμια Τράπεζα προσκαλεί σ' ένα διάλογο κατά τη διάρκεια της επόμενης συνδιάσκεψης κορυφής στην Ουάσιγκτον. Η βελγική προεδρία της Ε.Ε. υπόσχεται μια μεγάλη συνέλευση για το έτος 2002 προετοιμάζοντας ένα «σύνταγμα» για την Ευρώπη.

Θα υπάρξουν πολλές περισσότερες απόπειρες να δημιουργήσουν μια «κοινωνά πολιτών»μέσα στο πλαίσιο της «διοίκησης» με τα απαραίτητα υλικά μέσα για την υποστήριξή της. Βασικά το περιθώριο συμβιβασμών πάνω σε μια διαφορετική πολιτική «περισσότερο αριστερή» είναι ισχνό, αν όχι ανύπαρκτο: Ανεξάρτητα αν η οικονομική συγκυρία είναι σε επιτάχυνση ή όχι οι κυρίαρχες τάξεις δεν παραχωρούν τίποτε: Σε κάθε στάδιο, βρίσκουν επιχειρήματα για να ενισχύσουν τη νεοφιλελεύθερη πολιτική.

Η επιλογή παραμένει: νεοφιλελευθερισμός ή αντικαπιταλισμός. Θα είναι διαφορετική στην περίπτωση μιας αυθεντικής παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης μετά τη λεγόμενη χρηματιστηριακή κρίση του 1998-99; Θα οδηγηθούν οι ιμπεριαλιστικές αστικές τάξεις πίσω στο να επαναφέρουν την κρατική παρέμβαση για να σώσουν το σύστημά τους; θα επανεμφανιστεί η σοσιαλδημοκρατία στην περίσταση αυτή ακολουθούμενη από ένα μαζικό κύμα «επανα-ρύθμισης»;

Τρίτον, ο ριζοσπαστισμός αυτού του κινήματος και η αυτονομία της σκέψης του και της δράσης του συνιστούν μια άμεση απειλή για την επιβίωση της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας. Προσπαθεί χωρίς μεγάλη επιτυχία να μας κάνει να ξεχάσουμε ότι έχει βρεθεί στην πρώτη γραμμή της εφαρμογής νεοφιλελεύθερων πολιτικών για δέκα με είκοσι χρόνια (ανάλογα με τις χώρες), ότι έχει συμβάλλει δραστικά στην απορύθμιση με το να υποστηρίζει και να προπαγανδίζει την ευδαιμονία της παγκοσμιοποίησης και ότι οι ισχυρότεροι ηγέτες της (Μπλερ, Ζοσπέν, Σρέντερ, Ντ' Αλέμα) βρίσκονται στην πλευρά των «Κυρίαρχων του Κόσμου», ενώ αντιθέτως νέοι άνθρωποι, εργάτες, συνδικαλιστές και φεμινίστριες διαδηλώνουν εναντίον τους.

Μετά από την Γένοβα, το γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα υποστηρίζει τους διαδηλωτές, Σρέντερ και Ζοσπέν συμφωνούν να βάλουν το φόρο Tobin στην ατζέντα της Ε.Ε. (με σκοπό να τον προτείνουν στον Μπους), ο πρόεδρος του βελγικού Σοσιαλιστικού Κόμματος (Βαλλωνικού), Di Ruppo, αυτοπροσκλήθηκε στο Πόρτο Αλλεγκρέ. Οι Ιταλοί Δημοκράτες της

Αριστεράς έχουν βγει τσαλακωμένοι από το σοκ της Γένοβας τόσο πολύ ώστε μάχονται για την επιβίωσή τους ως σημαντικού αυτόνομου κόμματος.

Η πολιτική και μάλιστα η κομματική πολιτική θα μπει με βία μέσα στο κίνημα(13). Πέραν τούτου είναι ένα αντικειμενικό γεγονός, αδύνατο να ματαιωθεί: μια ισχυρή διεκδίκηση υποστηριζόμενη από ένα ισχυρό κίνημα αναπόφευκτα έρχεται αντιμέτωπη με την ανάγκη να επιβληθεί στο πολιτικό καθεστώς. Το πρόβλημα είναι, με ποια μορφή το κίνημα θα προσεγγίσει το έδαφος των πολιτικών θεσμών.

Τέταρτον, η πρωταρχική πρόκληση του κινήματος (παράλληλα με τη στερεοποίησή του), στο στάδιο που μόλις έχει αρχίσει, είναι το ρίζωμά του στο εθνικό έδαφος, το οποίο πιο συγκεκριμένα σημαίνει: συστηματική συμμετοχή στους αγώνες των εκμεταλλευομένων και καταπιεσμένων και την οικοδόμηση μιας σχέσης με τις δικές τους οργανώσεις με σκοπό την υπεράσπιση των όρων της ύπαρξής τους.

Η πρώτη επιτυχής συνεργασία ανάμεσα στο κίνημα και τα συνδικάτα έλαβε χώρα στο Σιάτλ. Η αναδιοργάνωση, υπό τον Sweeny από το 1995 και δώθε, της AFL-CIO είχε στην πραγματικότητα προετοιμάσει το έδαφος. Στην Ιταλία, η διαλεκτική σχέση μεταξύ των δύο ήταν εξαρχής ισχυρότερη.

Πριν από τη Γένοβα, στο Πόρτο Αλλέγκρε, το GSF ιδρύθηκε με τη συμμετοχή (ιδιαιτέρως) της συνδικαλιστικής αριστεράς της CGIL (τη FIOM) και των COBAS. Ακολούθως η FIOM προσκάλεσε το GSF να μιλήσει σε συναντήσεις των εργατών μετάλλου που προετοίμαζαν μια γενική απεργία και μεγάλες διαδηλώσεις. Υπήρξε μια πολύ μεγάλη συμμετοχή των συνδικάτων στη διαδήλωση των 250.000 ανθρώπων της 22 Ιούλη. Θα κατορθώσει το GSF, με το πλήθος των συνιστωσών του ενωμένων πάνω στο ζήτημα της παγκοσμιοποίησης, εντούτοις, ετερογενών αναφορικά με τα κοινωνικά ζητήματα, να αναλάβει τις πολλαπλές κα εξειδικευμένες απαιτήσεις που προκύπτουν απ' την υποστήριξη σε ένα μεγάλης κλίμακας κοινωνικό αγώνα ,τέτοιο σαν εκείνο του προμηνυόμενου « καυτού φθινοπώρου»;

Αυθόρμητος και συνειδητός αντικαπιταλισμός

Γεγονότα που βρίσκονται εν όψει (συνδιάσκεψη κορυφής της Ε.Ε. στο Βέλγιο, δεύτερη συνάντηση στο Πόρτο Αλλέγκρε) θα δείξουν την κατάσταση του κινήματος και των ποικίλων συνιστωσών του σ' όλες τις πτυχές τους εθνικές και διεθνείς, πολιτικές και κοινωνικές.

Κι αν πετύχει να διατηρήσει την ενότητα στη δράση του, θα δείξουν γύρω από ποιες πρωτοβουλίες και με ποιο κέντρο βάρους αυτό θα συμβεί. Όσο η συζήτηση θ' απλώνεται, λόγω της δύναμης που αποκτήθηκε απ' το κίνημα και εξαιτίας της ανάμειξης εξωτερικών πολιτικών παραγόντων σ' αυτό, οι επαναστάτες μαρξιστές είναι υποχρεωμένοι να παρέμβουν με τις αναλύσεις και τις προτάσεις τους.

Τρία ζητήματα θα πρέπει να αναπτυχθούν.

Πρώτον, το ζήτημα της συνολικής στρατηγικής: πώς να υπερνικήσουμε τη νεοφιλελεύθερη-καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση. Αυτό θα εξαρτάται ολοένα και περισσότερο από την ανάλυση που κάνουμε. Αν μαχόμαστε εναντίον των υπερβολών, των αποτελεσμάτων ή των θεμελίων. Αν κάνουμε την απαραίτητη σύνδεση μεταξύ παγκοσμιοποίησης και νεοφιλελευθερισμού.

Σε κάθε περίπτωση όμως, πρέπει να σημειώσουμε ότι υπάρχει η μάζα των εργατών που, αναγκασμένη να υπερασπιστεί τους όρους της ύπαρξής της, σχηματίζει την πλειοψηφική κοινωνική δύναμη. Η διαπίστωση αυτή θα 'πρεπε να αποκλείει κάθε σύντομο δρόμο «υποκαταστατισμού». Αυτό όμως δεν είναι προφανές πια ιδιαιτέρως στα μάτια των νεότερων γενιών και συγκεκριμένων σημαντικών ρευμάτων εντελώς εστιασμένων στον «Τρίτο Κόσμο».

Είναι αναγκαίο να αρχίσουμε ν' αναπτύσσουμε μια πλήρη ανάλυση των συνθηκών της εκμεταλλευόμενης εργασίας (όχι προσδιοριζόμενης απ' την άμεση συμμετοχή της στο παραδοσιακό εργατικό κίνημα) έτσι ώστε το κίνημα εναντίον της παγκοσμιοποίησης και η ριζοσπαστικοποιημένη νεολαία να «σηκώσει» την ταξική πάλη. Οι «νέοι εργαζόμενοι ανασφαλώς απασχολούμενοι ή άνεργοι υπερ-εκμεταλλευόμενοι σε κάθε περίπτωση θα είναι αναμφισβήτητα ένα συστατικό μέρος. Επιπρόσθετα είναι ζωτικής σημασίας η ανασυγκρότηση, με μια βεβαίως σύνθετη ανάλυση, της ενότητας του προλεταριάτου σε μια διεθνή κλίμακα.

Δεν είναι βεβαίως εύκολο, γιατί αυτή είναι ακόμη «αντίθετη προς το ρεύμα» σήμερα. Είναι όμως ένα αποφασιστικό στοιχείο της συγκρότησης της διεθνιστικής ταξικής συνείδησης. Είναι ένα ζήτημα να προχωρήσουμε πέρα από μοραλιστικές αναλύσεις (φτωχοί / πλούσιοι) και να μη συγχέουμε τη βασική ανάλυση με τις τακτικές προτάσεις (διαλεκτική σχέση μεταξύ των κινημάτων των σχετικών με διαφορετικούς κοινωνικούς τομείς: παιδική εργασία, μεταχείριση των γυναικών, μαύρη εργασία, νέοι άνεργοι που δεν είχαν ποτέ τους μια δουλεία, «φτωχοί εργαζόμενοι», υπάλληλοι με εποχικά συμβόλαια κ.τ.λ.).

Ένα ζήτημα είναι να αποδείξουμε τον καθοριστικό ρόλο των εργαζόμενων τάξεων των ιμπεριαλιστικών χώρων των πιο πολυάριθμων, πιο μαχητικών και καλύτερα οργανωμένων και εκ των οποίων το μεγάλο πολυεθνικό κεφάλαιο αποσπά τη μάζα των κερδών του. Μόνο ξεκινώντας από αυτή την αποκατεστημένη ενότητα του προλεταριάτου που ποτέ στην ιστορία του δεν υπήρξε τόσο πολυάριθμο(14) όσο ταυτόχρονα και ετερογενές, η αλληλεγγύη και η κοινή πάλη θα βρει στερεή βάση.

Κατά δεύτερον συνδεδεμένος με το ρόλο το εργατών, υπάρχει ο αντικαπιταλιστικός στόχος. Μπορεί να ειπωθεί, ότι «κίνημα εναντίον της παγκοσμιοποίησης» εμψυχώνεται αυθόρμητα η εμπειρικά από ένα αντικαπιταλιστικό πνεύμα. Υπάρχει σαφώς μια αντισυστημική συνείδηση και μεταξύ της νεολαίας η συνείδηση μιας παγκόσμιας σύγκρουσης. Είναι όμως αναγκαίο να παρατηρήσουμε την απόσταση που προσωρινά χωρίζει αυτή την αυθόρμητη συνείδηση από ένα αντικαπιταλιστικό προσανατολισμό που συνεπάγεται την ανατροπή των δομών και των βάσεων της κοινωνάς.

Δύο θεωρήσεις

Πρώτο, υπάρχει μια πλατιά διαδεδομένη στάση ή αίσθημα που φαίνονται αντικαπιταλιστικά απ' την απλή αντίθεσή τους με το νεοφιλελευθερισμό που παραμένει ριζικός, άκαμπτος, πανταχού παρών, στην πραγματικότητα ολοκληρωτικός (παραδείγματα: το μαζικό αίτημα για φορολόγηση των κερδών, η αυθόρμητη αμφισβήτηση του «πανίερου» δικαιώματος των εργοδοτών στις απολύσεις ριζοσπαστικές, λαϊκές διεκδικήσεις, τις οποίες το Κεφάλαιο, υποχωρώντας, θα μπορούσε να ικανοποιήσει).

Αυτό το παιχνίδι των αντιθέσεων θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια ιμπρεσσιονιστική υπερτίμηση των συμβιβασμών τους οποίους η αστική τάξη θ' αναγκαζόταν να κάνει ύστερα από χρόνια βάναυσης επίθεσης, συνοδευόμενους με μια πολιτική « ανοίγματος» στο κίνημα.

Μετά, ο κυρίαρχος, σήμερα, τόνος είναι να κριτικάρονται οι διεθνείς θεσμοί και να αποκηρύσσεται η πολιτική τους κατά του Νότου. Η γενική λύση που προτείνεται είναι μια εναλλακτική ανάπτυξη του Τρίτου Κόσμου με τη μεταφορά πόρων απ' τις πλούσιες χώρες του Βορρά προς εκείνες του Νότου (Φόρος Tobin, ακύρωση του χρέους του Τρίτου Κόσμου, ταμεία βοήθειας). Αυτά αντανακλά την περιρρέουσα συνείδηση, ιδιαιτέρως της νεολαίας.

Ως επαναστάτες μαρξιστές θέτουμε στην καρδία κάθε αληθινής (αντικαπιταλιστικής!) λύσης το ζήτημα της ατομικής ιδιοκτησίας και την αναπόφευκτη ανάγκη για την απαλλοτρίωση του μεγάλου κεφαλαίου. Η ευθύνη για τη βαρβαρότητα που βασιλεύει δεν είναι μοιρασμένη ανάμεσα στο Δ.Ν.Τ., τις πολυεθνικές, τις χρηματιστικές αγορές και τις κυβερνήσεις των μεγάλων δυνάμεων.

Υπάρχει συνοχή και ενότητα σ' αυτή τη νεοφιλελεύθερη πολιτική. Στηρίζεται σε μια ακραία συγκέντρωση οικονομικής και πολιτικής εξουσίας. Πρέπει λοιπόν να διατρανώσουμε και να εκλαϊκεύσουμε την ιδέα ότι είναι απαραίτητη η ρήξη με την καπιταλιστική κυριαρχία προκειμένου να βάλουμε τέλος στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές και τη (νεοφιλελεύθερη) εμπορική παγκοσμιοποίηση, να πραγματοποιήσουμε τα αιτήματα και τις προτάσεις του κινήματος. Αυτή αναπόφευκτα θα εγείρει τη συζήτηση γύρω από τη μετακαπιταλιστική, σοσιαλιστική κοινωνία.

Τελικά, είναι απαραίτητο να εγείρουμε το ζήτημα των μορφών της οργάνωσης συμπεριλαμβανομένου του κόμματος. Ανάμεσα στους «ιστορικούς» κύκλους που έχουν ήδη ολοκληρωθεί, υπάρχει εκείνος μιας ορισμένης μορφής του κόμματος που γεννήθηκε στη διάρκεια της Δεύτερης Διεθνούς στο τέλος του 19ου αιώνα (1880) και που η Ρώσικη επανάσταση αφομοίωσε και αναλόγως μεταμόρφωσε στην περίοδο «πολέμου επανάστασης» (το κόμμα της πρωτοπορίας. Συχνά ξεχνιέται ότι οι αναρχικοί υιοθέτησαν μια παρόμοια μορφή!). Παρά τις διαφορές ανάμεσα στις δύο περιόδους, έχουν κοινή την ιδέα ότι το κόμμα ενσαρκώνει το μέγιστο της σοσιαλιστικής συνείδησης και αγωνιστικής στράτευσης και ότι για το λόγο τούτο, έχει το δικαίωμα να διευθύνει το κοινωνικό κίνημα στο σύνολό του αυτή η ιδέα της πρωτοκαθεδρίας απορρίπτεται έντονα.

Επιπρόσθετα ο νεοφιλελευθερισμός προσπαθεί να καταπνίξει την πολιτική εν γένει (προς όφελος μιας τεχνοκρατικής επιχειρηματικής διαχείρισης της κοινωνίας). Η ιδέα της ανασυγκρότησης ενός κόμματος, συνθεμένου από ενεργά μέλη που αγωνίζονται για την αυτοχειραφέτηση του προλεταριάτου, επομένως για την αυτοδιαχειριζόμενη κοινωνία, έχει κάποιο έδαφος να καλύψει πριν ν' αναγνωριστεί ως ένα

χρήσιμο, ακόμη και ουσιαστικό, εργαλείο.

Η τρέχουσα κατάσταση είναι γεμάτη από αστάθμητους παράγοντες. Τα «νέα» κοινωνικά κινήματα καταλαμβάνουν την κεντρική σκηνή. Η εργατική τάξη κατά τη μέλλουσα αναβίωση των αγώνων της θα καθορίσει αυτό που είναι ζωντανό και εκείνο που είναι νεκρό στο παρακμάζον «ιστορικό», πολιτικό, και συνδικαλιστικό, εργατικό κίνημα.

Η νέα γενιά θ' ακολουθήσει τη δική της εμπειρία και θα υιοθετήσει οργανωτικές μορφές που θα εκπλήσσουν. Τα σπάργανα της επαναστατικής αριστεράς που επιβίωσαν στα «μολυβένια χρόνια» χωρίς να υποκύπτουν στο σεχταρισμό θα παίξουν ένα σημαντικό ρόλο.

Το τοπίο είναι ασαφές με ποικίλες δυναμικές και τροχιές, αλλά είναι σαφές ότι μια νέα περίοδος ταξικής σύγκρουσης έχει εγκαινιαστεί. Το ζήτημα νέων κομμάτων, μιας νέας σοσιαλιστικής αντικαπιταλιστικής Διεθνούς έχει τεθεί.

Σημειώσεις

(1) Δεν εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία: τα Ηνωμένα Έθνη με τη Γενική τους Συνέλευση, όπως και μια σειρά από «κοινωνικές υπηρεσίες» έχουν αποκτήσει μια αξιοπιστία. Αυτό δεν είναι αλήθεια για την Παγκόσμια Τράπεζα και ακόμη λιγότερο το τεχνοκρατικό Δ.Ν.Τ.. Η κατάσταση της Ε.Ε. είναι περισσότερο αμφιλεγόμενη: είναι λιγότερο η έλλειψη δημοκρατικής αντιπροσωπευτικότητας από την αντι-κοινωνική της πολιτική που τίθεται σε αμφισβήτηση. Η συνάντηση του G7 από την άλλη αναμφίβολα αντιπροσωπεύει το μέγιστο της πολιτικής και συμβολικής αλαζονείας περισσότερο ακόμα και από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

(2) Όπως ο σύντροφός μας Τζίτζι Μπαλαμπάρμπα αρχηγός της ομάδας των γερουσιαστών της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης είπε στον Μπερλουσκόνι στη συνέλευση της Γερουσίας «τα ποσά είναι λιγότερα απ' αυτά που επενδύσατε φέτος στην ποδοσφαιρική σας ομάδα (Μίλαν)».

(3) Αυτή είναι μια υπόμνηση της ιδεολογικής κατάστασης μετά την καταστροφική ήττα της Παρισινής Κομμούνας το 1871: όταν η εναλλακτική επιλογή ήταν ανάμεσα στην μακρινή προοπτική του σοσιαλισμού και τη μετανάστευση στην Αμερική.

(4) Χωρίς, επιπλέον, ένα ορατό αποτέλεσμα. Έξω απ' την Ευρώπη ήταν ένα πολύ αδύναμο σύμβολο της παγκοσμιοποίησης. Στην Ευρώπη ακόμη και Ε.Ε. αισθάνθηκε υποχρεωμένη να οργανώσει, στο Λουξεμβούργο, μια «σύνοδο κορυφής» για την εργασία, ενώ η ECTU Ευρωπαϊκή Συνδικαλιστική Συνομοσπονδία) οργάνωσε μια διαδήλωση. Εντούτοις ένα σημάδι των τότε ακόμη πολύ δυσμενών συσχετισμών δύναμης ο κυβερνητικός συντονισμός σχετικά με την απασχόληση που αποφασίστηκε εκεί, έγινε ένα όργανο στο νεοφιλελεύθερο πόλεμο εναντίον του κόσμου της εργασίας.

(5) Το σχέδιο της Πολυμερούς Συμφωνίας για τις Επενδύσεις γύρευε να δημιουργήσει μια διεθνή νομοθεσία που να υπερισχύει εκείνης των εθνικών κρατών και να απελευθερώνει τις ξένες επενδύσεις από ουσιαστικά όλους τους κοινωνικούς και οικολογικούς περιορισμούς. Ενώ οι κύριες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν οι Η.Π.Α. διατηρούν την πίεσή τους, ενσωματώνοντας κεφάλαιά της στις συμφωνίες που επιβάλλου, NAFTA (με το Μεξικό και τον Καναδά) και το σχέδιο FTAA.

(6) Δες Κριστόφ Αγκιτόν «Le Monde nous appartient » Plou, Παρίσι 2001 που δίνει πραγματικά μια ολοκληρωμένη εικόνα του κινήματος, της ιστορίας του, των συνιστωσών και των δραστηριοτήτων του.

(7) Θα 'πρεπε λοιπόν να διακρίνουμε το «οργανωμένο κίνημα» από τις αναρίθμητες, ανώνυμες ενέργειες που τελούνται απ' τους καταπιεζόμενους κι εκμεταλλευόμενους σ' ολόκληρο των κόσμο με σκοπό να υπερασπιστούν τους όρους της ύπαρξής τους εναντίον της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης. Τα δύο αυτά στοιχεία τόσο το οργανωμένο κίνημα, όσο και αυτές οι ενέργειες στηρίζονται στην ίδια αντικειμενική βάση : Πρόκειται για τον αυξανόμενο βαθμό διεθνοποίησης του καπιταλιστικού συστήματος. Η τελευταία κάνει τη συνάντηση ανάμεσα στα δύο πιθανή. Παρόλο που δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί, είναι ένας στόχος για τον οποίο πρέπει να παλέψουμε. Απ' την άλλη το να συγχέουμε τα δύο αυτά στοιχεία θα σήμαινε να υπερβάλλουμε την τρέχουσα δύναμη του οργανωμένου κινήματος και να υποτιμήσουμε τα απομένοντα στρατηγικά και πρακτικά προβλήματα.

(8) «Εξαιρετικά» μόνο σε σχέση με τους λευκούς εργάτες και φοιτητές, γιατί στα γκέτο των «έγχρωμων» ανθρώπων η βαναυσότητα και η αυθαιρεσία συνιστούν τον κανόνα.

(9)Σ' ένα προφητικό άρθρο γραμμένο το 1996, ένας καθεστωτικός ιδεολόγος έκανε την εξής προειδοποίηση: «Ο κόσμος αναμφίβολα κατευθύνεται σε μια από αυτές τις τραγικές στιγμές που θα οδηγήσουν τους ιστορικούς να ρωτήσουν γιατί κανένας δεν έκανε τίποτα την ώρα που έπρεπε».

(10) Θα μπορούσαν να βρεθούν σε μια δομή διαλόγου ή καλύτερα εντός μιας «κοινωνίας πολιτών» δημιουργημένης από τα πάνω από τους ίδιους του κρατικούς μηχανισμούς, υποστηριζόμενης από επιδόματα, υλικά μέσα λειτουργίας και γιατί όχι, προσωπικές καριέρες. Αυτή η «κοινωνία πολιτών» θα γίνει ένας τροχός στην άμαξα της «διακυβέρνησης» και θα μπορούσε προοδευτικά να γίνει ένα υποκατάστατο για το κλασικό μοντέλο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

(11) Ο Otto Jchilly, Γερμανός Υπουργός των Εσωτερικών, πήγε στη Ρώμη έπειτα από τη Γένοβα, όχι για να διαμαρτυρηθεί σχετικά με την αστυνομία, αλλά για να απαιτήσει η ιταλική κυβέρνηση να λαμβάνει ως δεδομένο και να υπερασπιστεί το μονοπώλιο της βίας του «δημοκρατικού κράτους». Δες Corriere de la Siera, 26 Ιουλίου 2001.

(12) Παρόλο που η κυβέρνηση Μπερλουσκόνι κέρδισε της εκλογές το Μάιο του 2001, δεν ανέλαβε καθήκοντα παρά στις αρχές του Ιουλίου. Δεν ψεύδεται, λοιπόν, (αν και αυτό φανερώνει τη δειλία του), όταν λέει ότι η προετοιμασία της καταστολής έγινε από την προηγούμενη κεντροαριστερή κυβέρνηση.

(13) Μια πρόγευση ήρθε όταν ο Μπερνάντ Κασσέν, πρόεδρος του ATTAC Γαλλίας «έριξε με αλεξίπτωτο» τον φίλος του Σεβενεμάν, πρώην υπουργό Εσωτερικών και μάστιγα των «παράνομων μεταναστών», στη διαδήλωση και τη συνάντηση του Πόρτο Αλλέγκρε.

(14) Τόσο το χειρότερο για τον «Ριφκινισμό»: Δες Jeremy Rifkin: «Το τέλος της εργασίας».

Γαλλία: Η εναλλακτική προοπτική στον σοσιαλ-φιλελευθερισμό

του **Χρίστου ΙΩΝΑ**

Εν όψει σημαντικών εκλογικών σταθμών που βρίσκονται μπροστά μας, αφού την Άνοιξη του 2002 θα γίνουν τόσο οι Προεδρικές όσο και οι βουλευτικές εκλογές, είναι σαφές για κάθε σοβαρό παρατηρητή ότι η γαλλική κοινωνική κατάσταση εγγράφεται στην περίοδο που άνοιξαν οι μεγάλες κινητοποιήσεις του Δεκέμβρη του 1995. Ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά είναι η τάση αυτή, η σχεδόν «φυσική», για το «*Όλοι μαζί*» στους αγώνες: το σύνθημα αυτό, που είχε αναταράξει τους συνδικαλιστικούς διχασμούς το 1995, ήταν κατά πολύ παρόν σε όλους τους αγώνες που διεξήχθησαν κατά το τελευταίο διάστημα, πράγμα που έχει θέσει σοβαρά προβλήματα στις συνδικαλιστικές ηγεσίες, που συνδέονται σε διάφορους βαθμούς με τα ρεφορμιστικά κόμματα της κυβερνητικής αριστεράς.

Όμως, πολλές δυσκολίες εμποδίζουν την ανάδυση του αναγκαίου συνολικού κινήματος που θα επέτρεπε να οδηγήσει σε ήττα την πολιτική που ακολουθεί σήμερα ο Ζοσπέν, αύριο ο ίδιος ίσως ή οι διάδοχοί του από τα κόμματα της δεξιάς. Η διπλή αυτή κατάσταση, από τη μια ελπίδες που θεμελιώνονται στη δυνατότητα προχωρήματος και από την άλλη μια αποθάρρυνση απέναντι στον οδοστρωτήρα του καταστροφικού φιλελευθερισμού, καθιστά επείγουσα μια φερέγγυα απάντηση από την πλευρά των επαναστατών. Φερέγγυα, σημαίνει στη Γαλλία του Σεπτέμβρη του 2001, όχι μόνο να αναπτύσσει προγραμματικές προτάσεις που να συνδέονται με την κατάσταση. Σημαίνει, και για τα μάτια των νέων και των εργαζομένων, την ικανότητα των επαναστατών να παρέμβουν σε όλα τα κοινωνικά κινήματα που ανθούν στη Γαλλία και να δράσουν μαζί σε πολιτικό επίπεδο, έτσι ώστε να μπορέσει να διατυπωθεί αποτελεσματικά η αναγκαία ρήξη με την καπιταλιστική λογική. Στη συγκεκριμενοποίηση της ικανότητας αυτής δουλεύει η LCR, γαλλικό τμήμα της 4ης Διεθνούς. Δύσκολο καθήκον, εξαιτίας του σεκταρισμού που χαρακτηρίζει άλλες επαναστατικές δυνάμεις, όπως η Lutte Ouvriere.

1. Οι επιπτώσεις του Δεκέμβρη 1995

Μεγάλες εργατικές κινητοποιήσεις

Δεν θα αναφέρουμε εδώ όλους τους αγώνες που διεξήχθησαν από το 1997, αλλά ας θυμίσουμε ότι ο Λιονέλ Ζοσπέν ανέλαβε πρωθυπουργός τη στιγμή που οι εργαζόμενοι στη Renault διεξήγαγαν έναν μεγάλο αγώνα υπεράσπισης της απασχόλησης σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Το 2001, δύο σειρές κινητοποιήσεων των εργαζομένων είναι αξιοσημείωτες.

Πρώτον, είναι αυτές που έγιναν για την υποστήριξη των συντάξεων του δημόσιου τομέα. Πράγματι, ενώ ο χρόνος συνεισφοράς στα ταμεία σύνταξης του ιδιωτικού τομέα επεκτάθηκαν από τον Ρεϋμόν Μπαρ το 1993 σε 40 έτη, ο αντίστοιχος του δημόσιου τομέα παρέμεινε αμετάβλητος στα 37,5 έτη. Ήταν, άλλωστε, η προσπάθεια της δεξιάς να ευθυγραμμίσει το δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα που είχε αποτελέσει έναν από τους λόγους της κινητοποίησης του 1995. Εγγραφόμενη στην λογική του κεφαλαίου και των απαιτήσεών του, η κυβέρνηση Ζοσπέν θέλησε να περάσει το μέτρο αυτό, στηριζόμενη σε εκθέσεις «ειδικών» και υπολογίζοντας στη συνδικαλιστική διάσπαση. Πράγματι, η ηγεσία της CFDT, δεύτερης σε ισχύ συνομοσπονδίας, συμμερίζεται εδώ και πολύ καιρό το «ρεαλισμό» των εργοδοτών στο χώρο αυτόν! Αλλά μόλις έγινε γνωστή η απειλή, δημιουργήθηκε ένα τεράστιο κίνημα, με εθνικές διαδηλώσεις εκατοντάδων χιλιάδων εργαζομένων, στις οποίες η CFDT... συμμετείχε πλατιά, καθώς και από εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα να απαιτούν, μαζί με τους συναδέλφους τους του δημοσίου, την επιστροφή στα 37,5 έτη. Θλιβερό κλίμα για την εργοδοσία, της οποίας η αγωνιστική ηγεσία (ο υπ'αριθμόν 2 είναι ένας τέως μαοϊκός...) είχε πλήρως υποτιμήσει την αγωνιστικότητα των εργαζομένων. Και αυτό συνοδεύτηκε και από μια σημαντική δουλειά αντι-προτάσεων, που έδειχναν τους κινδύνους των συντάξεων με κεφαλαιοποίηση, τις οποίες εξυμνεί η εργοδοσία και ένα τμήμα της ρεφορμιστικής αριστεράς...

Δεύτερον, πριν ακόμα μπει το καλοκαίρι, ήταν η εθνική διαδήλωση της 9 Ιουνίου: εάν ο αριθμός των διαδηλωτών, μεταξύ 30 και 40.000, παραμένει σχετικά μικρός για εθνική διαδήλωση, η πρωτοβουλία γνώρισε εντυπωσιακή επιτυχία. Για δύο λόγους: τη στιγμή που αναγγέλλονταν χιλιάδες απολύσεις από εταιρείες, όπως οι Lu Danone, Marks and Spencer, Air Liberte και άλλες, ήταν αναγκαίο οι συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες να οργανώσουν εθνικά την αντίδραση. Όμως καμία δεν θέλησε να οργανώσει τέτοιο κίνημα, εκτός από τις εθνικές ομοσπονδίες FSU και SUD. Είναι οι μισθωτοί των ίδιων των αγωνιζόμενων εργοστασίων που, γύρω από τα δικά τους συνδικαλιστικά τμήματα, από κοινού και ενωτικά, ετοίμασαν την πρωτοβουλία αυτή. Το δεύτερο στοιχείο βρίσκεται στην τεράστια απήχηση που είχε η πρωτοβουλία: μπορούμε να πούμε ότι όλοι οι

εργαζόμενοι της χώρας πληροφορήθηκαν για την οργάνωση της πρωτοβουλίας, και, εάν η ακινησία των εθνικών ηγεσιών των συνδικάτων εμπόδισε μια πλατιά διαδήλωση, η κινητοποίηση άγγιξε στην πράξη, και σε διάφορους βαθμούς, εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους. Ο τύπος, εξάλλου, το κατάλαβε αυτό και παρακολούθησε από κοντά τόσο τη διαδήλωση όσο και τα διάφορα στάδια της κινητοποίησης. Η ίδια η διαδήλωση, από την πλευρά της, επέτρεψε να ειδωθεί το ποιές είναι σήμερα οι ενεργές δυνάμεις στο γαλλικό κοινωνικό χώρο: από την πλευρά των αγωνιζόμενων εργοστασίων και των συνδικαλιστικών μπλοκ (μερικά περιφερειακά κέντρα της CGT καλούσαν στη διαδήλωση), ήταν παρούσες και πολυπληθείς, ανάμεσα σε άλλους αγωνιστικούς συνδέσμους, η AC (Agir contre le Chomage) και η ATTAC. Η LCR και η LO είχαν μεγάλη, και περίπου ίση, συμμετοχή σε αριθμό. Πολλοί επίσης από το γαλλικό ΚΚ (PCF), το οποίο είναι στριμωγμένο στις αντιφάσεις του, αφού εξηγούσε τη συμμετοχή του σαν μη αντιφατική με την παρουσία του στην κυβέρνηση, η οποία αρνιέται τον οποιονδήποτε κοινωνικό εξαναγκασμό προς τους εργοδότες. Όμως, ένα από τα πιο διμοφιλή συνθήματα της 9ης Ιουνίου ήταν ακριβώς για μια κυβερνητική απόφαση να απαγορευτούν οι απολύσεις!

Ενάντια στην αστική λογική

Η τομή με τις αρχές του 1995 είναι διάφανη. Η εξέλιξη είναι σαφής. Εάν δέκα χρόνια προηγουμένως, οι διεκδικήσεις ενάντια στην ανεργία έθεταν de facto σε αμφισβήτηση τον καπιταλισμό, σήμερα αυτή η αμφισβήτηση έχει αποσαφηνιστεί: οι διεκδικήσεις δεν είναι μόνο ενάντια στην ανεργία, αλλά και ενάντια στα χρηματιστηριακά κέρδη, στη νομιμότητα της απόλυσης. Και σε πολιτικό επίπεδο, ο ηγέτης της δεξιάς και πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ζακ Σιράκ, θα έχει προφανώς μεγάλη δυσκολία να ξανακάνει την καμπάνια του 1995, όταν ένα τμήμα των λαϊκών στρωμάτων τον είχε ψηφίσει, καθώς είχε καταφέρει να οικοδομήσει μια εικόνα ανθρώπου που αρνείται το «*κοινωνικό ρήγμα*» και που είναι ευαίσθητος στην αυξανόμενη εξαθλίωση. Σήμερα, μια τέτοια δημαγωγία δεν περνάει πλέον και ο Σιράκ, εάν κερδίσει στις εκλογές του 2002, θα το οφείλει περισσότερο στο Ζοσπέν παρά στον εαυτό του. Στο ενδιάμεσο προσπαθεί, μαζί με το γραφείο επικοινωνιών του να οικοδομήσει μια νέα εικόνα, την εικόνα πεισμένου οικολόγου!

Ωστόσο το γεγονός παραμένει: από το 1997, η γαλλική δεξιά, μετά την έκπληξη της ήττας της στις βουλευτικές εκλογές, βρίσκεται σε βαθιά κρίση και αυτό είναι το αποτέλεσμα του κοινωνικού κινήματος του Δεκέμβρη του 1995: η δεξιά φαίνεται μαζικά για αυτό που είναι, δηλαδή η άμεση έκφραση της αστικής τάξης. Στις συνθήκες αυτές, ο στόχος του Λε Πεν είναι, άλλωστε, να καταφέρει να κάνει ένα καλό σκορ στις προεδρικές, να ηττηθεί ο Σιράκ στο δεύτερο γύρο και να στηρίξει την ανάπτυξη μια σκληρής δεξιάς πάνω στα ερείπια της «κλασικής» δεξιάς.

2. Όρια στην ανάπτυξη του κοινωνικού κινήματος

Μπορούμε να διακρίνουμε δύο αναστολές στην ανάπτυξη του κοινωνικού κινήματος: πρώτον, την ύπαρξη μιας γερής πολιτικής αποθάρρυνσης απέναντι στην πολιτική του Ζοσπέν. Όταν η αριστερά κέρδισε το 1997, το κύριο ήταν να εκδιωχτεί η δεξιά του Σιράκ και του Ζυπέ, που ήθελαν να πλήξουν όλα τα κοινωνικά κεκτημένα. Αλλά αυτά που ανέπτυσσε ο Ζοσπέν, αν δεν ήταν τελείως πειστικά, έκαναν ωστόσο πολλούς εκλογείς της αριστεράς να ελπίσουν πως η πολιτική της θα ήταν κάπως διαφορετική από την πολιτική των σοσιαλιστών υπουργών του Μιτεράν: ο ίδιος ο Ζοσπέν φαινόταν σκληρός απέναντι στα χρόνια του Μιτεράν, ανέπτυσσε έναν κοινωνικό λόγο που είχε κάποια αυστηρότητα (ο Ζοσπέν τότε δήλωνε οπαδός του φόρου Τόμπιν!) και φαινομενικά ερχόταν σε ρήξη με αυτό που είχε ονομαστεί «*χαβιάρικη αριστερά*» του Μιτεράν...

Στην πράξη, όμως, μόλις ανέλαβε, ο Ζοσπέν εξήγησε πως δεν μπορούσε να γίνει τίποτα με τις απολύσεις στη Renault και τέσσερα χρόνια αργότερα οι επιπτώσεις της κοινωνικο-φιλελεύθερης πολιτικής του έχουν οδηγήσει σε μια αποθάρρυνση των μαζών, πράγμα που επιβεβαιώνεται και σε πολιτικό επίπεδο με την τεράστια αποχή στις τελευταίες δημοτικές εκλογές (ακόμα και εκεί όπου συμμετείχε και η επαναστατική άκρα αριστερά...), αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο, όπου τα σχεδόν είκοσι χρόνια αριστερής κυβέρνησης, μεταξύ των οποίων και η σημερινή, που παρουσιάζονταν σαν να ήθελαν να κάνουν μια πολιτική κοινωνικής δικαιοσήνης, απέστρεψαν πολλούς εργαζόμενους από την ιδέα ότι θα μπορούσε να έρθει σε ρήξη κανείς με την καπιταλιστική λογική.

Ας προσθέσουμε ότι σημαντικό στοιχείο σε αυτή την αντίληψη είναι αναγκαστικά, όπως το μαρτυρούν και τα σχέδια κλεισίματος εργοστασίων, η νέα άνοδος της ανεργίας. Σήμερα, είναι η διοίκηση της Moulinex που καταθέτει το κλείσιμό της, καθώς οι μέτοχοι προτιμούν να αναπτύξουν τις ίδιες δραστηριότητες αλλού με λιγότερο κόστος και, πάντως, αμέσως μετά την αναγγελία, οι μισθωτοί της Moulinex, που είχαν καταλάβει τα εργοστάσια, έχουν περισσότερο αντιδράσεις θλίψης και αποθάρρυνσης παρά κινητοποιήσιμου θυμού.

Επιπλέον, εάν για τέσσερα χρόνια μπόρεσε η ανεργία να μειωθεί, αυτό δεν έγινε μέσα από τη δημιουργία θέσεων εργασίας αόριστου χρόνου, αλλά

κυρίως με την ανάπτυξη πρόσκαιρων θέσεων, οι οποίες καθιστούν ευάλωττους όλους τους μισθωτούς τόσο για τη θέση τους όσο και για το μισθό τους: ακόμα και αν είδαμε μερικούς αποφασισμένους αγώνες σε χώρους εργασίας με ελάχιστο σεβασμό της εργατικής νομοθεσίας, όπως στα Mac Donalds και στην Eurodysney, η ανάπτυξη των προσωρινών θέσεων εργασίας δυσκολεύει την ανάπτυξη συντονισμένων και συγκεντροποιημένων αγώνων.

Αυτό μας επιτρέπει να κάνουμε τη σύνδεση με το δεύτερο σημερινό όριο: την καλλιεργούμενη αντίθεση ανάμεσα στο δημόσιο τομέα, που παρουσιάζεται σαν προστατευμένος, και τον ιδιωτικό τομέα, όπου οι μισθωτοί βρίσκονται στο έλαιος των εργαδοτών. Η επιμονή σε αυτή την αντίθεση, για να εμποδιστεί η σύζευξη και η ανάπτυξη ενός γενικού κινήματος, αποτελεί βέβαια ένα από τα κύρια καθήκοντα όλων των ιδεολόγων στην υπηρεσία της αστικής τάξης και, μάλιστα, ορισμένες φορές η κατάσταση τους ξεφεύγει τελείως από τα χέρια, όπως το Δεκέμβριο του 1995, όπου οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα είχαν υποστηρίξει τους εργαζομένους του δημοσίου, που, ταυτόχρονα με την υποστήριξη των δικών τους συμφερόντων, έκαναν ένα είδος απεργίας με εξουσιοδότηση και στον ιδιωτικό τομέα. Το ίδιο και σήμερα, οι απεργίες των εκπαιδευτικών είναι πολύ συχνά δημοφιλείς, γιατί έχουν σα στόχο να υπερασπιστούν τη δημόσια υπηρεσία της εκπαίδευσης. Ωστόσο, παραμένει πως η τομή υπάρχει, ακόμα περισσότερο που αν καλιεργείται ιδεολογικά είναι επειδή ο στόχος της αστικής τάξης είναι σήμερα να διαλύσει τις δημόσιες υπηρεσίες για να τις μετατρέψει σε αντικείμενα ανταγωνισμού το βλέπουμε σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Και στην πράξη διαπιστώνουμε πως η κατάτμηση μιας δημόσιας υπηρεσίας όπως τα PTT (που είναι ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες) σε δύο μεγάλους κλάδους που με τη σειρά τους χωρίζονται σε υποτμήματα που εν μέρει είναι ανοιχτά στον ιδιωτικό ανταγωνισμό (κινητή τηλεφωνία, γρήγορα courriers), βαραίνει ενάντια στη μαζική κινητοποίηση των εργαζομένων του τομέα, ο οποίος ήταν ιδιαίτερα αγωνιστικός κατά τη δεκαετία του '70.

3. Ετοιμάζεται μια εναλλακτική πολιτική;

Τα όρια αυτά είναι αληθινά, αλλά επίσης μπορούν να διαπιστωθούν και ορισμένες ενθαρρυντικές εξελίξεις, που εν μέρει βρίσκουν μια αντιστοίχηση και σε πολιτικό επίπεδο, όπου αναμφισβήτητα η επιρροή των επαναστατών ενισχύθηκε τα τελευταία χρόνια, έστω και πολύ αργά σε σχέση με τις επιθυμίες μας!

Προχωρήματα στις κάλπες και στους χώρους

Το πιο γνωστό, και ίσως το πιο εντυπωσιακό, αλλά όχι αναγκαστικά ο καλύτερος αντικατοπτρισμός της καθημερινής ζωής, είναι τα εκλογικά αποτελέσματα από το 1995, όπου διαπιστώνουμε μια ενίσχυση και μια σταθεροποίηση της επαναστατικής (κυρίως LCR, Lutte Ouvriere) και της ριζοσπαστικής (διάφορες τοπικής κλίμακας συσπειρώσεις) αριστεράς. Στις προεδρικές εκλογές του 1995, η Αρλέτ Λαγκιγιέ, εκπρόσωπος της LO, έπαιρνε 5,3% (1,6 εκατομμύρια ψήφους) -η LCR δεν είχε κατέβει. Το σκορ αυτό, ήδη πριν από την κοινωνική έκρηξη του τέλους του 1995, μετέφραζε την αυξανόμενη θέληση για ρήξη με την καπιταλιστική λογική.

Κατόπιν, τα εκλογικά σκορ των επαναστατών διατηρήθηκαν και αυξήθηκαν. Έτσι, στις ευρωπαϊκές εκλογές, ο συνδυασμός που κατέβηκε από κοινού από τις LCR και LO ξεπέρασε το 5% και επέτρεψε να εκλεγούν 5 ευρωβουλευτές. Στις δημοτικές εκλογές της Άνοιξης, τα αποτελέσματα των υποψήφιων συνδυασμών της LCR και της LO σε πολλές μεγάλες πόλεις αποτέλεσαν μια από τις πιο σχολιασμένες εκπλήξεις: πολύ συχνά οι συνδυασμοί κυμάνθηκαν ή ξεπέρασαν το 8% φτάνοντας ώς το 18% για την LO και το 20% για την LCR σε εργατικές πόλεις. Έτσι, ενώ ταυτόχρονα παρατηρούμε την κατάρρευση του Κομμουνιστικού Κόμματος, που έχασε πολλές δημαρχίες από τις παραδοσιακές εργατικές συνοικίες, η επαναστατική ψήφος αναπτύχθηκε. Τόσο για την LO, και ακριβέστερα για την οργάνωση που εκπροσωπεί η Αλρέτ Λαγκιγιέ, η τόσο δημοφιλής αγωνίστρια που επέτρεψε σε αυτή την οργάνωση να οικοδομήσει μια πλατιά εκλογική απήχηση. Όσο και για την LCR, της οποίας τα αποτελέσματα στις δημοτικές εκλογές είναι της ίδιας τάξης με την LO: εδώ υπάρχει μια σημαντική εξέλιξη, αφού, αντίθετα από την «*μηντιατική*» απήχηση της Αρλέτ Λαγκιγιέ (ενδεικτική λεπτομέρεια: οι συνδυασμοί της LO «*υποστηρίζονταν*» από την Αρλέτ Λαγκιγιέ!), η επιτυχία των συνδυασμών της LCR εξηγείται κυρίως από το τοπικό ρίζωμα και από τη φερεγγυότητα της αγωνιστικής δουλειάς της LCR .

Τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν, πάντως, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την αυξανόμενη αναγνώριση του ότι οι επαναστάτες συμβάλλουν σήμερα στην ανάπτυξη των κύριων αγώνων στη χώρα. Είναι η περίπτωση των αγώνων ενάντια στην ανεργία και η ανάπτυξη των επιτροπών όπως η Δράση ενάντια στην Ανεργία (AC!), όπου συμμετέχει η επαναστατική αριστερά. Το ίδιο συμβαίνει και με την πάλη ενάντια στις απολύσεις: στις 9 Ιούνη, πολλές χιλιάδες ατόμων συμμετείχαν στα μπλοκ της LCR και της LO. Στην ανάπτυξη των κινητοποιήσεων ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση, ο ρόλος της LCR είναι πολύ σημαντικός, όπως μπόρεσαν να το διαπιστώσουν και οι έλληνες διαδηλωτές στην Γένοβα!

Η συμμετοχή αυτή στους πιο κρίσιμους αγώνες της σημερινής περιόδου, ακόμα και αν δεν πρέπει να

υπερτιμήσει κανείς τις δυνάμεις των επαναστατών, έχει πάρει μια διάσταση τακτική που, σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις του Δεκέμβρη του 1995, η απαίτηση για ενιαία δράση των εργαζομένων επέτρεψε να αυξηθεί η απήχηση των εξηγήσεων και των προτάσεών μας, ιδιαίτερα προς τη φορά της απαραίτητης συγκεντροποίησης των αγώνων και της αντικαπιταλιστικής τους δυναμικής.

4. Θέση και σχέδιο της LCR

Αυτό που, στα μάτια των εργαζομένων, ξεχωρίζει την LCR από την LO δεν είναι οι κοινωνικές προτάσεις, που γενικά δεν δικαιολογούν ξεχωριστή εμφάνιση, ούτε ο δυναμισμός μέσα στις διαδηλώσεις, καθώς η LO συμμετέχει πιο αραιά αλλά και συχνά με μεγαλύτερα μπλοκ από την LCR, η οποία συμμετέχει σε πάρα πολλούς αγωνιζόμενους τομείς. Όχι, αυτό που διαφοροποιεί στα μάτια πολλών αγωνιστών τις δύο οργανώσεις είναι η σημασία που αποδίδει η LCR όχι μόνο στην εμφάνιση μέσα σε μια διαδήλωση, αλλά εξίσου και στην προετοιμασία των πρωτοβουλιών σε ενωτική βάση, για να αποτελέσουν επιτυχία για το σύνολο των διαδηλωτών, όποιος και να είναι ο βαθμός συμφωνίας τους με τους επαναστάτες.

Έτσι, στις 9 Ιουνίου, αν μπόρεσε να γίνει η μεγάλη επιτυχία για την οποία μιλήσαμε, αυτή ακολούθησε μια μεγάλη σειρά από προετοιμαστικές συναντήσεις, όπου οι αγωνιστές και οι συμπαθώντες της LCR στους αγωνιζόμενους κλάδους συνέβαλαν μαζί με άλλους στην άρση όλων των εμποδίων που θα μπορούσαν να εμποδίσουν την πραγματοποίηση της διαδήλωσης αυτής.

Σε έναν άλλο χώρο, στην αλληλεγγύη με τον παλαιστινιακό λαό, η συμμετοχή της LCR σε επιτροπές υποστήριξης που συνδέονται με μια αυτόνομη δραστηριότητα στον τομέα αυτόν (με μια συγκέντρωση στο Παρίσι της LCR) κατέληξε το Χειμώνα σε μια ενωτική διαδήλωση που έμοιαζε πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί λίγες εβδομάδες προηγουμένως και που επέτρεψε να διατυπωθεί και πάλι η λαϊκή αλληλεγγύη στον αγώνα του παλαιστινιακού λαού, σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη στιγμή.

Και στις δύο περιπτώσεις, εάν η LO συμμετείχε στις διαδηλώσεις, δεν συνέβαλε καθόλου στην προετοιμασία της αντίστοιχης πρωτοβουλίας.

Μπορούμε επομένως λογικά να υποθέσουμε ότι οι πρόσφατες εκλογικές επιτυχίες της LCR, λιγότερο συνηθισμένες για αυτήν τα τελευταία χρόνια απ'ό,τι για την οργάνωση της Αρλέτε Λαγκιγιέ, είναι το αποτέλεσμα μιας αυξανόμενης αντίληψης για τη χρησιμότητα της LCR στην επιτυχία των απαραίτητων κινητοποιήσεων και μάλιστα σε μια αντικαπιταλιστική και αντιιμπεριαλιστική προοπτική. Η σημασία της οικοδόμησης μιας χρήσιμης οργάνωσης για την ανάπτυξη πολλών αγώνων υπογραμμίζεται εδώ και πολύ καιρό στο σχέδιο οικοδόμησης της LCR, που αντιτίθεται σε μια οργάνωση αναδιπλωμένη στον εαυτό της. Με αυτόν ακριβώς τον τρόπο, η έννοια αυτή συνδέεται με μια αντίληψη που σήμερα αποτελεί ομοφωνία μέσα στην LCR: το επαναστατικό κόμμα δεν θα είναι και κυρίως δεν θα πρέπει να είναι μια απλή προέκταση της LCR. Συμμετέχοντας στην ενεργοποίηση των μαζών και σε δύσκολες αλλά και αποσαφηνιστικές μάχες για την ανάπτυξη μεγάλων κινητοποιήσεων, οι αγωνιστές της LCR συναντούν μέσα στους διάφορους τομείς παρέμβασής τους πολλούς άλλους αγωνιστές και ρεύματα με τους οποίους η κοινή και σήμερα ευκαιριακή δραστηριότητα θα μπορέσει αύριο να οδηγήσει σε μία διαρκή κοινή δραστηριότητα γύρω από ένα κοινό πρόγραμμα και μέσα σε μια κοινή οργάνωση. Αυτό ισχύει ακόμα περισσότερο στην κατάσταση των μεγάλων ερωτημάτων που ταλανίζουν σήμερα εργαζόμενους που άλλοτε ήταν οπαδοί του Κομμουνιστικού ή του Σοσιαλιστικού Κόμματος. Σε μια κατάσταση όπου αναπτύσσονται χώροι σκέψης, λέσχες όπου τίθενται ερωτήματα που δεν μπορεί παρά να προβληματίζουν όλους τους αριστερούς αγωνιστές, ανεξάρτητα από την τοποθέτησή τους. Ας αναφέρουμε απλώς τη δημιουργία του ιδρύματος Κοπέρνικος, του οποίου οι εργασίες επεξεργασίας για τα συστήματα ασφάλισης αποτέλεσαν καθοριστικό στοιχείο για τη συνείδηση στην πάλη ενάντια στις συντάξεις με κεφαλαιοποίηση, που ξανασέρβιραν οι θεωρητικοί του Ζοσπέν.

5. Lutte Ouvriere : Μια επαναστατική οργάνωση. Ναι μεν, αλλά...

Είναι σαφές: από το πρόγραμμά της, από την καταγγελία του ρεφορμισμού που κάνει, από την προπαγάνδα της για την κοινωνική επανάσταση, η LO είναι προφανώς μια επαναστατική οργάνωση! Ωστόσο, κατέχει μια πολύ ιδιαίτερη θέση στο ευρωπαϊκό τοπίο, τόσο από τη λειτουργία της όσο, και κυρίως, επειδή δεν προσφέρει σε πολλούς εργαζόμενους, πέρα από τις σημερινές εκλογικές της επιτυχίες, την απόδειξη για τη χρησιμότητά της στην οικοδόμηση και στην επιτυχία των κινητοποιήσεων που αναπτύσσονται σήμερα σε ευρωπαϊκή και σε διεθνή κλίμακα.

LO: μια ορισμένη μέθοδος οικοδόμησης

Η αγωνιστική σοβαρότητα της LO είναι μνημειώδης μέσα στη γαλλική άκρα αριστερά: προερχόμενη από μια διαφωνία με τον Τρότσκυ πάνω στην οικοδόμηση της 4ης Διεθνούς, η ιδρυτική ομάδα της έστρεψε από την αρχή τη δραστηριότητά της προς τις επιχειρήσεις. Η LO επικεντρώνει τη δραστηριότητά της με αυτή τη συλλογιστική: ο κανόνας είναι μια τακτική εμφάνιση με μια προκήρυξη που παρουσιάζει την

άποψη της Αρλέτ Λαγκιγιέ και νέα από προβλήματα και αγώνες μέσα στα ενδιαφερόμενα εργοστάσια, που άλλωστε συχνά ξαναπιάνουν όσα λέγονται στις συνδικαλιστικές προκηρύξεις. Αυτά τα «*εργοστασιακά φύλλα*» της LO βρίσκονται στην καρδιά της επιχειρησιακής της δραστηριότητας, γενικώς γίνονται καλά αποδεκτά από τους εργαζόμενους και βοηθούν στο να δώσουν στην Αρλέτ Λαγκιγιέ τη δικαιολογημένη εικόνα μια εργάτριας αγωνίστριας που μιλάει για τα προβλήματα των εργαζομένων. Η LO μπόρεσε έτσι να οργανώσει ένα δίκτυο συμπαθούντων, που έχει μια ορισμένη απήχηση σε πολλές επιχειρήσεις.

Επίσης, η προτεραιότητα στη μόρφωση των αγωνιστών της αποτελεί τμήμα της τακτικής της δραστηριότητας και η συνέχεια αυτή έχει κάτι το αξιοθαύμαστο στη σημερινή περίοδο, όπου οι επαναστάτες, απορροφημένοι από ασταμάτητους αγώνες, συναντούν δυσκολίες στο να εντάξουν τη μόρφωση στις συνεχείς και τακτικές δραστηριότητες της οργάνωσης!

Ωστόσο, αυτή η αναμφισβήτητη αγωνιστική σοβαρότητα δεν μπορεί να διαχωριστεί από αντιλήψεις και από μία λειτουργία που, εάν μπορούν να φανούν δευτερεύουσες σε σχέση με άλλα προβλήματα, χαρακτηρίζουν ωστόσο τα σημερινά όρια της LO σαν επαναστατικής οργάνωσης στις αρχές της χιλιετίας, ακόμα περισσότερο που η αμφισβήτησή τους δεν βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη. Είναι, π.χ., ο λόγος της οργάνωσης που θέλει να την παρουσιάσει σαν μια οργάνωση εργατών, σε αντίθεση με την LCR που θα ήταν απλώς μια οργάνωση μικροαστών! Η εργατίστικη αυτή καρικατούρα πρέπει να μπει στη θέση της: έχοντας αναπτυχθεί όπως και η LCR κυρίως μετά το 1968, η LO αποτελείται, όπως και η LCR, από ένα μεγάλο πηρύνα εργαζομένων που έχει περάσει από πανεπιστήμια. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός καθηγητών στην LO: η διαφορά με την LCR είναι ότι οι αγωνιστές της τελευταίας προσδίδουν μεγάλη σημασία στη συνδικαλιστική δραστηριότητα στους καθηγητές, ακόμα περισσότερο που το συνδικάτο, FSU, είναι σημαντικό στοιχείο για τις ενωτικές κινητοποιήσεις των εργαζομένων και αποτελεί χώρο όπου συνυπάρχουν όλα τα ρεύματα του εργατικού κινήματος!

Στα παραδείγματα που αναφέραμε προηγουμένως (παλαιστινιακό, κλπ.), θα μπορούσαμε να προσθέσουμε άλλο ένα πιο πρόσφατο, χαρακτηριστικό της στάσης της LO: τη στιγμή που η κινητοποίηση ενάντια στην τρομοκρατία και στον ιμπεριαλιστικό πόλεμο γνωρίζουν δυσκολίες κινητοποίησης, ο ρόλος των επαναστατών είναι προφανώς να πάρουν πρωτοβουλίες, να προωθήσουν ενωτικές κινητοποιήσεις. Αυτό έκανε η LCR, που έκανε τα πάντα για να μπορέσει να πετύχει και να έχει και προοπτική η πρόταση διαδηλώσεων που ξεκίνησε από το Κίνημα Ειρήνης, αυτό το σύνδεσμο που προέρχεται από τη μεγάλη περίοδο των μαζικών συνδέσμων που συνδέονταν με το ΚΚ και που τώρα λειτουργεί κάπως δημοκρατικά. Το PCF και η CGT (και σε μικρότερο βαθμό η FSU), που δίσταζαν πολύ, κατέληξαν να δεχτούν την κινητοποίηση. Έτσι, στις 11 Οκτωβρίου, 30.000 άτομα διαδήλωσαν στη Γαλλία. Για μια ακόμα φορά, η LO κινητοποίησε τα μέλη της και συγκρότησε γερά μπλοκ στις διαδηλώσεις (η LO και η LCR είχαν τα πιο μεγάλα μπλοκ). Έτσι, για την LO, η πάλη ενάντια στον ιμπεριαλισμό μοιάζει να μην είναι ζήτημα αρχής: αυτό που είναι σημαντικό είναι να λειτουργήσουν σαν «κόκκινοι καθηγητές» απέναντι στα μέλη του PCF! Οι τελευταίοι προτιμούν μάλλον την καθημερινή δουλειά της LCR: κατά τη γιορτή της Humanite, εφημερίδα του PCF, πολλά μέλη του PCF ήρθαν στο κιόσκι της LCR για να πάρουν αντιπολεμικό υλικό, διευκρινίζοντας ότι θα το μοίραζαν την άλλη μέρα στους χώρους εργασίας. Σε αυτή την ίδια γιορτή, ο ηγέτης του PCF, Ρομπέρ Υ, προσπάθησε να επιβάλει ενός λεπτού σιγή για τη μνήμη μόνο των θυμάτων της τρομοκρατικής επίθεσης στη Νέα Υόρκη. Απέναντι στην πρωτοβουλία αυτήν, που εξάλλου κατέρρευσε μπροστά στα γιουχαΐσματα, η προκήρυξη της LCR αποτελούσε πολύ καλό υλικό για να απαντήσει κανείς στην ηγεσία του PCF. Όλη αυτή η δουλειά, η υπομονετική και μακροχρόνια, δεν ταιριάζει φαίνεται με τις αρχές της LO, που προτιμάει να εμφανιστεί εκ των υστέρων οργανωμένα για να επιδείξει δύναμη!

Άλλο πρόβλημα: η εσωτερική λειτουργία της LO, τελείως πυραμιδωτού τύπου. Εάν η LO κοροϊδεύει ηλιθίως την LCR, εξηγώντας, όπως την Άνοιξη, ότι δεν μπορούσε να υπάρξει δυνατή συζήτηση για εκλογική συμφωνία με την LCR, αφού υπήρχαν 5 LCR (αναφορά στις 5 τάσεις συζήτησης που υπήρχαν πριν από την εθνική συνδιάσκεψη της LCR τον Ιούνη), η LO ξεχνάει να αναφέρει το γεγονός ότι μια δημοκρατική συζήτηση είναι αδύνατη στο εσωτερικό της και ότι το αποτέλεσμα είναι πως οι αγωνιστές που βρίσκονται σε διαφωνία με την ηγεσία διαγράφονται -όπως έγινε με μια ομάδα 200 μελών, που κατόπιν εντάχθηκαν στην LCR! Το ίδιο συμβαίνει και τώρα, με μια άλλη ομάδα αγωνιστών, που διαφωνεί με τον προσανατολισμό της ηγεσίας, σχημάτισε μια φράξια και στην πράξη δεν δουλεύει πλέον μέσα στην LO! Απέναντι σε αυτό, είναι αναγκαίο να θυμίζει κανείς διαρκώς τη σημασία του δικαιώματος τάσεων...

Σοβαρές ελλείψεις

Πιο σοβαρές ακόμα είναι οι εξής δύο πλευρές: πρώτον, καρπός των απαρχών της LO και παρά τις περιόδους ανοίγματός της (η Αρλέτ Λαγκιγιέ είχε συνοδεύσει αγωνιστές της 4ης Διεθνούς στην επαναστατική Νικαράγουα), η LO είναι πλήρως τυφλωμένη

απέναντι στη συγκεκριμένη διάσταση του διεθνισμού. Η άρνησή της και η ανικανότητά της να στρατευτεί στη διαδικασία οικοδόμησης μιας επαναστατικής διεθνούς την εμποδίζει να κατανοεί τη δυναμική των αγώνων σε διεθνή κλίμακα: εξάλλου, παρουσιάζοντας στην εφημερίδα της τους αγώνες των ελλήνων εργαζομένων για την υπεράσπιση των συντάξεων, η LO παρουσίαζε την κινητοποίηση αυτήν σαν μια διαδήλωση πολλών χιλιάδων εργαζομένων, ξεχνώντας ότι ήταν μια γενική απεργία και μια ενωτική κινητοποίηση που είχαν βγάλει στους δρόμους εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενους. Δεν αρκεί απλώς να διαβάσει κανείς τα τηλεγραφήματα των πρακτορείων και να τα ξαναγράψει με «*εργατική σάλτσα*»: πρέπει να καταλαβαίνει και να πείθει τους αγωνιστές της οργάνωσής του ότι οι αγώνες αναπτύσσονται σήμερα σε κοινά θέματα και με κοντινές μορφές σε ευρωπαϊκή κλίμακα -εξού και μια διεθνής οργάνωση καθίσταται αναγκαία!

Συμπυκνώνοντας καταχρηστικά: πέρα από τους τοίχους της γαλλικής επιχείρησης, όπου αγωνίζεται η LO, δεν υπάρχει σωτηρία! Και πράγματι είναι αυτή η αντίληψη που αναπτύσσει η LO σε σχέση με τους αγώνες ενάντια στην καπιταλιστική παγκοσμιοποίηση: η LO όχι μόνο ήταν πλήρως απούσα από τη Γένοβα, αλλά επιπλέον τολμάει να γράφει πως πρόκειται για μικροαστική δράση, ενώ το σημαντικό είναι οι αγώνες μέσα στο εργοστάσιο! Πλήρης ακατανοησία της διαδικασίας που εκτιλύσσεται... Δεν χρειάζεται να μιλήσουμε εδώ για την περιφρόνηση με την οποία η LO αντιμετωπίζει το φεμινιστικό κίνημα, για να μην μιλήσουμε για το κίνημα για τα δικαιώματα των ομοφιλοφύλων...

Γενικά, η στάση της LO είναι μια στάση συνεχούς αναδίπλωσης. Το είδαμε πολύ καλά, μετά από την εκλογική επιτυχία του 1995: ενώ το σύνθημα ήταν στη λογική συνέχεια να οικοδομηθεί και να αναπτυχθεί η LO, η οργάνωση αυτή βρέθηκε στην πράξη τελείως ανίκανη να συγκεκριμενοποιήσει τη γραμμή αυτήν. Και αυτό, για έναν λόγο ακόμα πιο προφανή από το γεγονός ότι υπήρχαν δυνατότητες μαζικής στρατολογίας το 1995. Η LO δεν μπορεί και ασφαλώς δεν θέλει να θέσει σε αμφισβήτηση τη λειτουργία της, που στηρίζεται τελικά σε ένα σχέδιο γραμμικής ανάπτυξης της ίδιας σαν ΤΟ επαναστατικό κόμμα, επί των ερειπίων του Κομμουνιστικού Κόμματος!

Έτσι, η LO είναι μια οργάνωση χωρίς πολιτικό σχέδιο που να απαντάει συγκεκριμμένα στα καθήκοντα της στιγμής, ακόμα περισσότερο που είναι σίγουρο ότι μερικά προγραμματικά συνθήματα δεν αρκούν σήμερα για να πείσουν τους εργαζόμενους και τους νέους για τη χρησιμότητα μιας επαναστατικής οργάνωσης. Και το επιβεβαιώνουμε αυτό πολύ συγκεκριμένα σήμερα: ενώ για την LCR είναι προφανές πως μια κοινή καμπάνια των επαναστατών θα μπορούσε να επιτρέψει όχι μόνο ένα ίσως ιστορικό σκορ στις εκλογές (είναι πιθανόν ακόμα και να ξεπερνούσε το ΚΚ, πράγμα που θα επιτάχυνε ριζικά την κρίση του), η LO αδιαφορεί πλήρως για αυτή την προοπτική, και ας είναι θεμελιώδης για τους εργαζόμενους και τους νέους. Χρησιμοποιώντας επιχειρήματα που θυμίζουν καμιά φορά το σταλινικό στυλ, εργάζεται μεθοδικά στη γωνιά της για την παρουσίαση του δικού της λόγου.

Χωρίς να θέλουμε να συζητήσουμε εδώ για την πραγματική φύση της LO (σέκτα; σε πορεία σεκταρισμού; -βλ. και τις παρατηρήσεις του Άλεξ Καλίνικου, του αγγλικού SWP, στο Inprecor No 458, σελ.15), πρέπει να διαπιστώσουμε το εξής: όσο η Αρλέτ Λαγκιγιέ διαθέτει πραγματική απήχηση, που ξεπερνάει εξάλλου τα ταξικά όρια, αφού ακόμα και αντιπρόσωποι της αστικής τάξης μιλάνε για τη συμπάθεια που τρέφουν για αυτήν τη θαρραλέα γυναίκα, τόσο από την άλλη μεριά ένας μη αμελητέος αριθμός αγωνιστών της αριστεράς και της άκρας αριστεράς εξίσου απορρίπτει την LO, βλέποντάς την, στην καλύτερη περίπτωση, σαν μια οργάνωση που είναι αποκομμένη από κρίσιμους αγώνες του σημερινού εργατικού κινήματος.

Αντί συμπεράσματος

Η LCR αποφάσισε, στην εθνική της συνδιάσκεψη τον Ιούνη, να συνεχίσει να προτείνει, παρά την εχθρική στάση αναδίπλωσης της LO, μια υποψηφιότητα της Αρλέτ Λαγκιγιέ που να την υποστηρίζουν και οι δύο οργανώσεις. Ωστόσο, εάν η LO επιμείνει στην τύφλωσή της, θα είναι αναγκαίο να ακουστεί μια φωνή που να δίνει τον απόηχο των αγώνων των νέων και των εργαζομένων ενάντια στις απολύσεις, για εργατικές λύσεις στην κρίση, ενάντια στην καπιταλιστική λογική στη Γαλλία και στον κόσμο, για την ενότητα μέσα στους αγώνες. Η LCR επομένως πρότεινε την υποψηφιότητα του Ολιβιέ Μεζανσενό, νεαρού ταχυδρομικού, του οποίου η αγωνιστική διαπίστωση δίνεται με απλά λόγια. Στη Γένοβα, που ήταν κεντρικό ζήτημα, δεν υπήρχαν παρά δύο υποψήφιοι για τη γαλλική προεδρεία: ο Ζακ Σιράκ εντός του φρουρίου και ο ίδιος, ο Μπεζανσενό, αγωνιστής και υποψήφιος των αγώνων, από την άλλη μεριά, στους δρόμους. Προφανώς, είναι ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα!

10/9/2001

Το καθεστώς του Πούτιν και η αναζωογόνηση της ρώσικης Αριστεράς

Συνέντευξη με τον Μπόρις Καγκαρλίτσκι (β΄μέρος)

Στο προηγούμενο τεύχος του Σπάρτακου είχαμε δημοσιεύσει το α΄ μέρος μιας συνέντευξης με το γνωστό ρώσο μαρξιστή Μπαρίς Καγκαρλίτσκι. Μετά από μια ενδιαφέρουσε ανάλυση του καθεστώτος Πούτιν και της πραγματικότητας και του ρόλου του τσετσένικου πολέμου η συζήτηση με τον Καγκαρλίτσκι κατέληξε στις μοριακές διεργασίες που διαπερνούν τον πληθυσμό καθώς και στις δυνατότητες της αριστεράς.

Η «αντιπολίτευση» του ΚΚ

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα του Ζιουγκάνοφ που είναι το μεγαλύτερο κόμμα της χώρας διανύει μία κρίση. Ο Ζιουγκάνοφ δεν είναι μόνο εθνικιστής αλλά πολύ δεξιός εθνικιστής. Δεν έχει τίποτα να κάνει με οποιαδήποτε μορφή προοδευτικού εθνικισμού. Δεν μιλάει στο όνομα των καταπιεσμένων αλλά υποστηρίζει τους καταπιεστές. Δεν είναι μόνο υπέρ του πολέμου στην Τσετσενία αλλά και υπέρ της οικοδόμησης του «ισχυρού κράτους».

Είναι και ανοιχτός ρατσιστής. Το ΚΚ δηλώνει ότι το βασικό δεν είναι ο καπιταλισμός αλλά το γεγονός ότι υπάρχουν υπερβολικά πολλοί εβραίοι, αρμένιοι και άλλοι μη ρώσοι καπιταλιστές. Έτσι αν καθαρίσουμε την αστική τάξη από τα εβραϊκά κλπ στοιχεία, ο ρώσικος καπιταλισμός θα λειτουργήσει καλύτερα. Πρόκειται για μία σχεδόν φασιστική αντίληψη. Το ΚΚ έχει περίπου 250.000 μέλη και πολλά από αυτά είναι πολύ απογοητευμένα από αυτό το είδος πολιτικής.

Ο Ζιουγκάνοφ δήλωσε πριν μερικές εβδομάδες ότι η μπολσεβίκικη επανάσταση ήταν μία από τις μεγαλύτερες καταστροφές της Ρώσικης ιστορίας. Αποσαφήνισε επίσης ότι κατά τη γνώμη του ήταν μία εβραϊκή συνωμοσία. Επαινούσε τον Στάλιν επειδή περιόρισε την εξουσία των Μπολσεβίκων και των εβραίων που κατέστρεφαν τη Ρωσία, ο Στάλιν επομένως καλά έκανε που τους καθάρισε.

Αλλά ακόμα και οι ορθόδοξοι σταλινικοί και μέλη του ΚΚ δυσκολεύονται να καταπιούν αυτές τις απόψεις. Κάποιοι είπαν ότι ο Ζιουγκάνοφ αποδέχθηκε την τροτσκιστική ερμηνεία της ιστορίας της ΕΣΣΔ, απλά άλλαξε το «συν» και το «πλην» στην αξιολόγηση των γεγονότων. Όσα ο Τρότσκι βρήκε αρνητικά, ο Ζουγκάνοφ βρίσκει θετικά και αντίστροφα.

Τώρα βλέπουμε ότι αναπτύσσεται μία διαφωνία μέσα στο ΚΚ. Ιδιαίτερα η τοπική οργάνωση της Μόσχας επιμένει σε πιο κλασικές, επίσημες σταλινο-κομμουνιστικές απόψεις. Αυτοί οι «σταλινικοί διαφωνούντες» προφανώς υπερασπίζονται κάποιες θέσεις που συγκριτικά με τις φασιστικές απόψεις της κομματικής ηγεσίας είναι σχετικά συμπαθητικές. Αυτή η διαφωνία μου φαίνεται ενδιαφέρουσα επειδή στο μέλλον μπορεί να εξελιχθεί σε βαθύτερη ρήξη.

Ήδη παρατηρούμε ότι η ημισταλινική αντιπολίτευση του ΚΚ στη Μόσχα προσεγγίζει τις πιο αριστερές ομάδες για να συμμαχήσει με αυτές ενάντια στην κομματική ηγεσία. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ένα ευρύτερο δυναμικό για τη διεθνιστική Αριστερά για να γίνει μία μαζική δύναμη στη χώρα.

Επιπλέον τα εθνικά ζητήματα εμπλέκονται σε αυτήν τη μετατόπιση του συσχετισμού δυνάμεων, οι μειονότητες αρχίζουν να κατανοούν ότι έχουν ένα μεγαλύτερο σύμμαχο, δηλαδή το εργατικό κίνημα και την Ακροαριστερά. Αλλά και αντίστροφα, όλες οι μειονότητες του Καυκάσου καταπιέζονται με τον ίδιο τρόπο όπως οι Τσετσένοι, η διαφορά είναι μόνο ότι οι Τσετσένοι ασχολούνται περισσότερο με το εμπόριο και είναι γενικά πλουσιότεροι από τις άλλες μειονότητες και γι αυτό πέφτουν συχνότερα θύματα εκβιασμών για λύτρα.

Υπάρχουν και οι Ουκρανοί της Ρωσίας που είναι στην πλειοψηφία τους παράνομοι μετανάστες. Αυτό είναι φυσικά ένα πρόβλημα επειδή δύσκολα οργανώνονται στον αγώνα. Με τις εθνικότητες του Καυκάσου τα πράγματα είναι πιο εύκολα αφού είναι τουλάχιστον ρώσοι πολίτες.

Νομίζω όμως ότι ο αντισημιτισμός στη Ρωσία δεν αποτελεί τόσο σοβαρό πρόβλημα. Αφενός έχουμε τις αντισημιτικές τοποθετήσεις σημαντικών πολιτικών, αφετέρου η ζωή της εβραϊκής κοινότητας, που είναι αρκετά πλούσια, δεν κινδυνεύει πραγματικά. Είναι και αλήθεια ότι πολλοί Εβραίοι ανήκουν στη νέα ελίτ και στις νέες μεσαίες τάξεις και πολλοί από αυτούς συμπεριφέρονται επίσης με ρατσιστικό τρόπο απέναντι στις άλλες καταπιεσμένες μειονότητες.

Ο αντισημητισμός υπηρετεί περισσότερο ως όργανο του χωρισμού και του ιδεολογικού αποπροσανατολισμού του πληθυσμού για να μην καταλάβουν οι εργάτες που είναι η πραγματική ρίζα των προβλημάτων τους.

Σοσιαλδημοκρατική διάθεση

Ε: Πως εκτιμάς τα κύρια ιδεολογικά ρεύματα στον πληθυσμό;

Α: Νομίζω ότι υπάρχει μία πολύ πλατιά συναίνεση σε σοσιαλδημοκρατικές απόψεις που ακόμα τείνουν προς τα αριστερά. Ταυτόχρονα όμως αυτή η κυρίαρχη διάθεση δε βρίσκει πολιτική έκφραση στο επίπεδο των κομμάτων ή συνδέσμων. Αυτό νομίζω, δεν είναι τυχαίο και είναι λογικό. Π.χ. το 80% του πληθυσμού τάσσεται σύμφωνα με τα γκάλοπ, υπέρ της εθνικοποίησης της βιομηχανίας του πετρελαίου, το 65% θεωρεί ότι ένα μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων πρέπει να γυρίσουν στο δημόσιο τομέα αλλά ταυτόχρονα είναι της γνώμης ότι η ιδιωτικοποίηση ενός τομέα της βιομηχανίας ήταν σωστή.

Έτσι φαίνεται να είναι υπέρ μίας μεικτής οικονομίας. Θέλουν κοινωνικά προγράμματα με δωρεάν δημόσια παιδεία και σύστημα υγείας, κοινωνική ασφάλιση κλπ αλλά επίσης διάφορες ιδιωτικές επιχειρήσεις, εστιατόρια κλπ όπου κυριαρχεί η ιδιωτική πρωτοβουλία. Αυτή είναι περίπου η άποψη του κόσμου.

Το πρόβλημα είναι όμως ότι όσοι είναι πολιτικά και οικονομικά ισχυροί, είναι και έξω από αυτήν την πλατιά κοινωνική συναίνεση. Όσοι συμφωνούν με τις αξίες μιας σοσιαλδημοκρατικής αντίληψης δεν έχουν εξουσία, ιδιοκτησία ή οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής επιρροής. Όσοι έχουν την πραγματική εξουσία, δε συμμερίζονται την πλατιά συναίνεση.

Αυτό σημαίνει όμως ότι για να πραγματοποιήσεις τους στόχους της συναίνεσης πρέπει να ανατρέψεις την εξουσία του κράτους και των ελίτ. Επομένως πρέπει να τείνεις περισσότερο σε επαναστατικές απόψεις από ότι σε ρεφορμιστικές. Αν όμως θέλεις να γίνεις επαναστάτης με μία σοσιαλδημοκρατική ιδεολογία, θα αποτύχεις. Η επανάσταση χρειάζεται κάτι πιο ριζοσπαστικό από τη σοσιαλδημοκρατική νοοτροπία. Η σοσιαλδημοκρατική συναίνεση δεν είναι πραγματοποιήσιμη ως πολιτικό σχέδιο. Αν και αυτό που μπορεί να είναι εφικτό κάποια μέρα για την Αριστερά στην εξουσία, στην πρώτη φάση θα μπορούσε να είναι μία μεικτή οικονομία, αυτό που χρειάζεται τώρα, πρέπει να είναι ένα πολύ πιο ριζοσπαστικό πρόγραμμα, καμία σοσιαλδημοκρατική προοπτική δεν φαίνεται να είναι ρεαλιστική, ενώ η άκρα Αριστερά δε φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ελκυστική για τον κόσμο επειδή αυτός τη φοβάται.

Τα καθήκοντα της Ακροαριστεράς

Γι' αυτά συζητάμε τώρα την ιδέα ενός πλατιού αριστερού κόμματος σαν το βραζιλιάνικο PT το οποίο να μπορούσε να ενώσει κάποιους ρεφορμιστές και επαναστατικά στοιχεία. Αυτό θα ήταν ένας συνδυασμός ρεφορμιστικών και επαναστατικών τάσεων, ο οποίος θα μπορούσε ίσως να γεφυρώσει τα προαναφερόμενο χάσμα ανάμεσα στη δεδομένη σοσιαλδημοκρατική νοοτροπία και την αναγκαιότητα ενός ριζοσπαστικού προγράμματος. Και στην περίπτωση μιας απότομης και δραματικής αλλαγής, τότε ίσως ο κόσμος μπορεί να ανακαλύψει ότι μπορεί να ξεπεράσει τα όρια της σοσιαλδημοκρατικής ιδεολογίας.

Η σοσιαλδημοκρατία ως πολιτικό σχέδιο είναι εντελώς αδύνατη στη Ρωσία και οι προοπτικές της Ακροαριστεράς είναι πολύ πιο ρεαλιστικές. Από την άλλη όμως, και η ίδια η Ακροαριστερά πρέπει να ξεπεράσει τον εαυτό της, τα όρια της. Πρέπει να κάνει ένα αποφασιστικό άνοιγμα για να γίνει μία πειστική εναλλακτική λύση στα μάτια των σοσιαλδημοκρατικών μαζών αν μπορούμε να το πούμε έτσι. Έτσι πρέπει να είμαστε ριζοσπάστες και μαρξιστές, πρέπει να προσεγγίσουμε τον κόσμο με έναν τρόπο που να μην το εκφοβίζει, πρέπει να περάσουμε μια πολιτική εκπαίδευση μέσα στον πολιτικό αγώνα, να ξεκινήσουμε με κάποιες καμπάνιες γύρω από συγκεκριμένα ζητήματα.

Αλλά και τους περιορισμένους στόχους δεν μπορείς να τους πετυχαίνεις αν δεν πετυχαίνουμε κάτι παραπάνω πχ κάναμε μία καμπάνια ενάντια στην αύξηση της τιμής του τηλεφώνου. Μέχρι στιγμής το τηλέφωνο ήταν φτηνό, το μεγαλύτερο τηλεφωνικό μονοπώλιο SIESINVEST ιδιωτικοποιήθηκε και εν μέρει είναι ιδιοκτησία του George Soros. Η εταιρία θέλει να αυξήσει τις τιμές και να καθιερώσει ένα νέο σύστημα πληρωμής στηριζόμενο στη διάρκεια του τηλεφωνήματος. Αυτό θα ήταν μία καταστροφή για πολλές φτωχές οικογένειες και θα είχε σοβαρές συνέπειες για τη χρήση του Διαδικτύου.

Έτσι το «Κίνημα για το Εργατικό Κίνημα» μαζί με τα συνδικάτα, άλλες ομάδες και μερικά αριστερά στοιχεία του φιλελεύθερου στρατοπέδου ξεκινήσαμε μια καμπάνια και προς το παρόν καταφέραμε να εμποδίσουμε τις αλλαγές.

Η καμπάνια είναι εντελώς αμυντική αλλά ήμασταν και σε θέση να εξηγήσουμε ότι το πρόβλημα είναι γενικότερο, συνίσταται στο σύστημα ιδιοκτησίας τέτοιων εταιριών και στο ίδιο το κοινωνικό σύστημα. Το 80% του πληθυσμού υποστήριξε αυτήν την καμπάνια. Έτσι νομίζω ότι διανύουμε μία αρκετά περίπλοκη περίοδο όπου γίνονται προσπάθειες να ενώσουμε τις σοσιαλδημοκρατικές αναμονές του κόσμου με τις προθέσεις της ριζοσπαστικής σοσιαλιστικής πολιτικής.

Ε: Σ' ευχαριστούμε για τη συζήτηση.

Τη συνέντευξη πήρε ο Α.Κ.

Μια ιστορική στιγμή για την αυστραλιανή αριστερά

Η αριστερά στην Αυστραλία έχει μακρά ιστορία στη διάσπαση. Μια ποικιλία μικρών ομάδων, καμία από αυτές με περισσότερα από 500 ενεργά μέλη, οι οποίες συχνά καταναλώνανε περισσότερη ενέργεια στο να τσακώνονται για τις ασήμαντες διαφορές τους παρά στο να βρίσκουν τρόπους για να πολεμήσουν μαζί τον κοινό εχθρό, τον καπιταλισμό.

Πριν από 6 μήνες, έγινε ένα καινούριο άνοιγμα όταν 9 σοσιαλιστικές ομάδες βρέθηκαν μαζί και σχημάτισαν την *Σοσιαλιστική Συμμαχία (Socialistic Alliance)* . Αυτή η ένωση επιβεβαιώθηκε στη πρώτη εθνική συνδιάσκεψη της συμμαχίας, που έγινε στη Μελβούρνη στις 4 και 5 Αυγούστου. Ίσως δεν θα ήταν υπερβολικό να χρησιμοποιήσουμε τη λέξη «ιστορικό» για να περιγράψουμε τη συνδιάσκεψη. Ήταν ίσως η πρώτη φορά μετά την ίδρυση του Κομουνιστικού Κόμματος της Αυστραλίας1 το 1920, που γίνεται τέτοια ένωση. Δούλεψαν μαζί 114 αντιπρόσωποι από 29 ομάδες από όλες τις περιοχές της Αυστραλίας με τρόπο εποικοδομητικό και μη σεχταριστικό, κάτι το οποίο θα ήταν αδιανόητο ακόμα και πριν 12 μήνες.

Το συνέδριο συμφώνησε σε ένα μαχητικό εκλογικό πρόγραμμα με το οποίο θα κατέβει στις φετινές ομοσπονδιακές εκλογές και υιοθέτησε το πιο δημοκρατικό και ενωτικό καταστατικό σε σχέση με οποιοδήποτε άλλη πολιτική ομάδα στη χώρα. Οι αντιπρόσωποι επίσης συμφώνησαν να προπαγανδίσουν ενωμένοι μια σειρά από ζητήματα, συμπεριλαμβανομένης και της διαδήλωσης που θα πραγματοποιηθεί αργότερα αυτή τη χρονιά εναντίον του «Business forum» της κοινοπολιτείας. Τα δύο κύρια πολιτικά σλόγκαν με τα οποία η Συμμαχία θα κατέβει στις φετινές εκλογές είναι 'παλέψτε το ρατσισμό' και' παλέψτε το νεοφιλελευθερισμό'.

Παρόλο που η *Συμμαχία* είχε αρχικά φτιαχτεί από τις 9 σοσιαλιστικές ομάδες, που έκαναν το αρχικό κάλεσμα, ένας μεγάλος αριθμός ανένταχτων ατόμων έχει έρθει στη *Συμμαχία.* Κάποιοι από αυτούς είναι ο διακεκριμένος οικολόγος και πρώην αρχηγός του σωματίου των κατασκευαστών Jack Mundey, Annie Delaney από το σωματείο κλωστοϋφαντουργίας, ο Ken Fry ένας πρώην βουλευτής του Εργατικού Κόμματος και ο Craig Johston.

Είναι σημάδι υγείας και ωριμότητας της *Συμμαχίας* το γεγονός ότι οι μετέχοντες στο συνέδριο είχαν διαφωνίες, όλες όμως στα πλαίσια της συντροφικότητας. Υπήρχαν λίγα σημάδια της παλιάς ψυχολογίας « ο νικητής τα παίρνει όλα », η οποία συνήθιζε να χαρακτηρίζει τις σχέσεις μεταξύ των αριστερών παρατάξεων.

Διαφορές

Υπήρχαν, ωστόσο, κάποιες μεγάλες διαφορές, εκ των οποίων οι πιο σημαντικές ήταν πέρα της φύσεως της *Συμμαχίας.* Μία μειοψηφία των συνέδρων ήθελε η συμμαχία να υιοθετήσει ένα μάξιμουμ πολιτικό πρόγραμμα και να προχωρήσει κατευθείαν στο σχηματισμό επαναστατικού κόμματος. Η πλειοψηφία των συνέδρων απέρριψε αυτή τη θέση, υπερασπίζοντας έναν ευρύ οργανισμό ο οποίος θα πηγαίνει πολύ μακρύτερα από τους ήδη υπάρχοντες θεσμικούς οργανισμούς. Η πλειοψηφούσα θέση υποστήριζε ότι το 'κλειδί' για την επιτυχία της *Συμμαχίας* είναι να

συμπεριλάβει όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους. Εάν υπάρχουν άνθρωποι που επιθυμούν να παλέψουν κατά του ρατσισμού και του νεοφιλελευθερισμού θα μπορούν να βρούνε πολιτική στέγη στη συμμαχία. Η συζήτηση για σοβιέτ, εργατικό στρατό και τέτοια πράγματα δεν βοηθάει πολύ σε αυτό το στάδιο. Ο άλλος κίνδυνος, της αποδυνάμωσης της σοσιαλιστικής και αντικαπιταλιστικής κεντρικής ιδέας της Συμμαχίας επίσης αποφεύχθηκε.

Η *Σοσιαλιστική Συμμαχία* δεν είναι τέλεια. Έχουμε ένα μεγάλο δρόμο να διασχίσουμε πριν αποτελέσουμε πόλο έλξης, αρκετά δυνατό ώστε να τραβήξει σημαντικό αριθμό ανθρώπων από το Εργατικά Κόμμα. Παρόλα αυτά, με βάση το παράδειγμα της ενότητας και της καλής θέλησης που δόθηκε στο συνέδριο, βγάζουμε το συμπέρασμα ότι μπορούμε να υπερνικήσουμε τα εσωτερικά προβλήματα και να παλέψουμε τα σημαντικά ζητήματα.

Βασικές Θέσεις της Σοσιαλιστικής Συμμαχίας

Το εθνικό συνέδριο συμφώνησε να βάλει σε προτεραιότητα τα παρακάτω ζητήματα εν όψει των εκλογών:

- Μείωση του φόρου αγαθών και υπηρεσιών φορολόγηση των πλουσίων
- Δράση κατά της φτώχειας, αρχικά με αύξηση κατά 25% όλων των συντάξεων και επιδομάτων.
- Αύξηση των εισφορών στο δημόσιο Πανεπιστήμιο- κρατική βοήθεια στα ιδιωτικά ιδρύματα εκπαίδευσης.
- Να σταματήσουν οι ιδιωτικοποιήσεις.
- Μια νέα διαπραγμάτευση τώρα για δικαιοσύνη και πραγματική συμφιλίωση με τους αυτόχθονες.
- Διατήρηση και επέκταση του δημόσιου συστήματος υγείας, καμμία επιχορήγηση σε ιδιωτικές εταιρείες υγείας.
- Αποχώρηση από το WTO
- Ακύρωση όλων των νόμων κατά των συνδικάτων.
- Κλείσιμο όλων των κέντρων κράτησης- υπεράσπιση όσων ζητούν άσυλο.
- Να σταματήσει η ελαστικοποίηση και η ευκαιριακή εργασία- 25άωρο για δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.
- Να μειωθούν τα κονδύλια των εξοπλισμών- να μην πραγματοποιηθεί το «Star Wars»
- Τέλος σε κάθε είδος διακρίσεων, όχι στο ρατσισμό, το σεξισμό και την ομοφοβία.

1 Το Κομουνιστικό Κόμμα Αυστραλίας αυτοδιαλύθηκε στις αρχές του '90

Καταδικάζουμε τη δολοφονία της Digna Ochoa και την επίθεση εναντίον της Juliana G. Quntanilla στο Μεξικό

Μάθαμε για το απεχθές έγκλημα που διαπράχθηκε σε βάρος της δικηγόρου Digna Ochoa, υπερασπίστριας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των αυτοχθόνων Ζαπατίστας, των κρατούμενων οικολόγων και των φοιτητών, που έχουν κατηγορηθεί σαν τρομοκράτες. Το γεγονός αυτό μας εξοργίζει και μας ανησυχεί αφού δείχνει ότι το κατασταλτικό και αδιάλλακτο κλίμα αρχίζει να γίνεται ο τρόπος πολιτικής της καινούργιας κυβέρνησης του PAN. Συγχρόνως λάβαμε την είδηση ότι η δικιά μας αγαπημένη συντρόφισσα Juliana G. Quntanilla έγινε θύμα μιας αστυνομικής επίθεσης στο Morelow της Γκουαρναβάκα, όταν η Ανεξάρτητη Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και η Συνδικαλιστική Παράταξη, προσπαθούσαν να αποτίσουν φόρο τιμής στην Digna Ochoa, μπροστά από το κτήριο του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Εμείς, μέλη διεθνιστικών οργανώσεων, προσθέτουμε τη φωνή μας στη διεθνή καταδίκη αυτών των πράξεων και απαιτούμε δικαιοσύνη για τη δολοφονία της Digna Ochoa, ώστε να μην συνεχιστεί η ατιμωρησία και να σταματήσουν οι επιθέσεις εναντίον των υποστηρικτών και υποστηρικτριών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτή εναντίον της συντρόφισάς μας Juliana.